

Vse za film!

Slovenska kinoteka v Mariboru
2007–2017

Ambasada Kinoteka, Kino Udarnik,
2011–2014

MALA GARAŽNA KNJIŽNICA
v Mariboru
2017

Kazalo

Uvod	3
2007–2010: Dnevi Slovenske kinoteke v Mariboru	9
Dnevi Slovenske kinoteke v Mariboru 2007	10
Dnevi Slovenske kinoteke v Mariboru 2008	11
Dnevi Slovenske kinoteke v Mariboru 2009	12
2010: Kinoteka se vrača v Udarnik	13
Kratka retrospektiva Alfreda Hitchcocka	17
“Drugi” film »tretjega sveta«	20
2011: Udarnik postane Ambasada Kinoteka	25
Prva projekcija: Povečava (Blow-up)	26
Kinotečni predtakt: Kino Klub Azijске perspektive	28
Kino Klub: Retrospektiva japonskega filma	29
Kino Udarnik, Ambasada Kinoteka	34
Ob 150-letnici rojstva Georgesja Meliesa	35
Sydney Lumetu v spomin (In memoriam Sidney Lumet)	35
Hiroshima – nikoli pozabljenja	36
Klasike ameriške komedije v Udarniku	42
2012: Evropska prestolnica kulture	47
Malickovi divjaki / Wild creatures of Terrence Malick	51
Zakladi ameriške kinematografije / Treasures of American Cinema	55
Začetki teme	56
Ameriški vestern – Vizija in revizija mita /	
American western - Vision and Revision of the Myth	63
2013	85
Karpo Godina – Badjurov nagrajenec za življenjsko delo leta 2013	91
Silvanovih 10	93
2014	103
Teden Woodyja Allena	104
Robinu Williamsu v spomin	118
60 let Cannske Zlate palme	122
2017	133
Letni kino Minoriti: Dolina miru	135

Uvod

There's a passage I got memorized. Ezekiel 25:17: The path of the righteous man is beset on all sides by the inequities of the selfish and the tyranny of evil men. Blessed is he who, in the name of charity and good will, shepherds the weakthrough the valley of the darkness. For he is truly his brother's keeper... and the finder of lost children. And I will strike down upon thee with great vengeance and furious anger those who attempt to poison and destroy my brothers. And you will know I am the Lord when I lay my vengeance upon you.« I been sayin' that shit for years. And if you ever heard it, it meant your ass. I never really questioned what it meant. I thought it was just a cold-blooded thing to say to a motherfucker before you popped a cap in his ass. But I saw some shit this mornin' made me think twice. Now I'm thinkin': it could mean you're the evil man. And I'm the righteous man. And Mr. 9 mm here, he's the shepherd protecting my righteous ass in the valley of darkness. Or it could be you're the righteous man and I'm the shepherd and it's the world that's evil and selfish. I'd like that. But that shit ain't the truth. The truth is you're the weak. And I'm the tyranny of evil men. But I'm tryin, Ringo. I'm tryin' real hard to be the shepherd. (Jules Winnfield: Pulp Fiction, 1994.)

30. oktober, 2014, Kino Udarnik. Šund, Tarantino, 60 let Zlate palme.
97 prodanih vstopnic.

6. november, 2014, Kino Udarnik. Podzemlje, Kusturica, 60 let Zlate palme.
Odpovedano!

To je bil zadnji monolog programa Ambasada Kinoteka s 35-milimetrskega filmskega traku na platnu Kina Udarnik. Sledil je zaključni prizor, ko Jules in Vincent pogledata levo in desno, si zatlačita pokalici v gate in zapustita lokal/sceno/film. Jebi ga, če gremo v Mariboru po gobe, gremo očitno res s stilom, tako rekoč preroško, s pridigo iz ust ultimativnega filmskega "bad mother fuckerja" in to pred polno kinodvorano. Če ga prevedemo v trenutno filmsko realnost Udarnika, Maribora in nenazadnje 35-milimetrskega traku ter s tem predvsem in v prvi vrsti mariborskega filmskega gledalca, ki ima po vseh zgodah in nezgodah mestnih kinematografov sploh še željo obiskati kinodvorano, bi se z Julesom lahko vprašali ...

Kdo je pravičen, kdo šibak, kdo je pastir in kdo so hudobneži, zaradi katerih smo skrenili s poti v temine filmske sedanosti. Vse možne kombinacije se porodijo, lahko jih premetavamo, kolikor želimo in v različnih kontekstih se dejansko izkažejo za partikularno pravilne, a gledano celovito, vse so enostavno nezadostne. Edino, kar je nedvomno res, je, da je v tem primeru ubog predvsem film sam, ki bi moral svetiti na platnih, a očitno v našem mestu postaja luksuz, ki si ga v filmski umetnosti primerenem prostoru ne moremo privoščiti, saj so se filmski pastirji izgubili neznano kam. Hkrati pa tudi to, da je prav film sam naš edini možen in najbolj pravičen pastir, ki spodbuja filmske entuziaste lokalno, nacionalno in globalno, da se še naprej borijo, da ne bi ugasnil s filmskih platen v vsej svoji izrazni raznolikosti.

V tem duhu se je leta 2011 iz Dnevov Slovenske kinoteke v Mariboru porodila ideja za Ambasado Kinoteko v Kinu Udarnik. Zgodovina gibljivih slik ne več in samo en teden na leto, ampak v rednih tedenskih dozah filmskega zdravila za filmsko obnemoglo mesto, ki že nekaj let ni premoglo rednega, nekomercialno naravnanega programa. Po zaslugi strpne in razumevajoče kinotečne ekipe, ki je sama preživila podobno zahtevne začetke, vzpone in padce, ter mariborskih filmskih udarnikov smo tako skozi pestra tri leta in pol v mestu uspeli zavrteti izjemен nabor bogate filmske zgodovine, tako rekoč filmskega kanona, če lahko o čem takem sploh govorimo. In zaključili smo tako kot začeli, v duhu filma in njegove ohranitve na izginjajočem 35-milimetrskem traku. V Mariboru je potrebna tehnično primerno opremljena kinodvorana – digitaliziran mestni kino, če želimo nadaljevati tako s kinotečnim kot z najnovejšim Art kino programom na takšni

ravni, kot se spodobi. Tako je direktorju Zavoda Udarnik Srđanu Trifunoviću oktobra 2014 pisal direktor Slovenske kinoteke Ivan Nedoh:

Filmski trak postaja resnična rariteta, ki se po novem vse redkeje posoja tudi med Kinotekami, kaj šele drugim kinematografom. Navkljub temu, da nismo podpisali podaljšanja pogodbe, smo sodelovanje s Kino Udarnikom dobrovoljno nadaljevali, predvsem zaradi podpore, ki jo je temu sodelovanju dajal sodelavec Darko Štrukelj, ki je Kino Udarnik hvalil v zvezi s tem, v kakšnem stanju je filmsko gradivo vrnjeno. V letu 2014 je Slovenska kinoteka posodila Zavodu Udarnik 29 filmov na 35 mm filmskih kopijah (lani 20). Menimo, da je Slovenska kinoteka zelo dobro sodelovala z Zavodom Udarnik, vendar je preveč argumentov, ki govorji v prid temu, da se tovrstno sodelovanje izteče. Filmi na filmskem traku so postali preveč dragoceni, da bi jih še naprej posojali, kar je odločitev tudi ostalih Kinotek v EU. Slovenski kinoteki so že očitali, da filme na filmskem traku redno posoja Kino Udarniku, ko smo zavrnili sodelovanje z njimi in tudi zaradi tega ne moremo več regularno posojati komerkoli. V spodnji elektronski pošti se sklicuješ na pogodbo z MOM. Mestni občini lahko pojasniš, da je naše sodelovanje v 2014 bilo preseženo (letos 29 filmov, lani 20). Seveda ne morem vedeti, kaj je predmet pogodbe med Kino Udarnik in MOM, vendar ne moreš pričakovati, da bi nas to obvezovalo. Prekinitev sodelovanj lahko nasprotno izkoristite kot pritisak na MOM, da financira ali vsaj sofinancira Kino Udarnik nakup digitalnega projektorja, s čimer se vam odpre dostop do digitaliziranega gradiva kinotek na področju EU. Torej vam prekinitev sodelovanja kvečemu koristi v zvezi z višino financiranja za naslednje leto. Slovenska kinoteka je v preteklih letih Kino Udarnik dobrohotno pomagala, da se je v njej odvijal tudi Kinotečni filmski program. Slovenska kinoteka je šla v tej dobrohotnosti tako daleč, da je 4. člen pogodbe med Kino Udarnik in Kinoteko izvajala v lastno škodo. Zato pišem o izteku sodelovanja in ne prekinivti. Sodelovanje se bo nadaljevalo s filmi, katerih število bo, upamo, v Kinoteki naraščalo in jih bo na DCP-jih mogoče posojati komerkoli, ki bo zainteresiran. Upam, da razumeš, da je čas izposoje 35 mm filmskih kopij minil.

Hvala in lep pozdrav, Ivan

A z usodo filmskega traku, ki se je iz standarda v zadnjih letih preobrazil v čuvano rariteto filmskih arhivov, medtem ko 99 % filmske zgodovine še ni prešlo v digitalno dobo, se je razpletla tudi nova epizoda v tragikomediji mestnega kina v

Evropski prestolnici kulture leta 2012, v Mariboru. Zadnja kinodvorana v središču mesta Udarnik znova propada, ostale, ki so nekoč predstavljale mariborski filmski trikotnik v centru – Partizan, Union in Gledališče pa so, kot kažejo filmske vsebine, za vedno izpraznjene. A upanje, predvsem, ker nas vodi močan pastir, ki širi neverjetno energijo, da se želi in mora kazati, ostaja. Mobilni Udarnik je nad mestom na Piramidi v zadnjih dveh letih že prikazal lep del slovenske filmske zgodovine in sedanjosti, čeprav ne v pogojih, ki bi si jih filmi in filmarji že leli ter zasluzili. In celo Intimni kino medtem že kuka iz kleti GT22. Je to še ena ironija naše filmske realnosti, da se film v Mariboru vrača v filmsko Podzemlje, ki mu po Šundu ni bilo usojeno zasvetiti na udarniškem platnu, ali je to končno tista Platonova jama, v kateri bomo spregledali izza gole podobe na steni in se pogumno zagledali v obširno filmsko sonce?

P.S.: Ta dodatek k uvodu je bil spisan konec leta 2016, nastaja sredi poletja 2017 in je del popolnoma nove epizode v mariborski kino zgodbi. Filmski udarniki, ki smo medtem uspešno zagnali Intimni kino v GT22, smo se hitro naveličali temina podzemlje. Pograbili smo idejo o letnem kinu na čudovitem prizorišču avditorija Lutkovnega gledališča Maribor na Minoritih. In v zgodbo poleg nevladnih organizacij in javnega kulturnega zavoda pritegnili tudi zasebno podjetje Projektor, d. o. o., ki je prevzelo potapljajoči multipleks Kolosej in ga preimenovalo v Maribox. Ironično je odprtje Koloseja pred leti pomenilo prav prvi žebelj v krsto mariborskih mestnih kinematografov, a zdaj, ko sam odpira nov list v svoji zgodovini, bistveno spreminja tudi svoj prispevek k preostali mestni kino pokrajini. Za Letni kino Minoriti in prav tako že projekcijo v Intimmem kinu zagotavlja nam nevladnikom prej nikakor dosegljiv DCP projektor, s katerim lahko potešimo vsaj nekaj očitne mariborske žeje po aktualni, kakovostni in raznoliki filmski produkciji z vsega sveta. V tem zanimivem trojčku pa smo uspeli pustiti tudi priprta vrata za nadaljevanje kinotečne zgodbe v mestu, saj je 19. avgusta na sporedu Letnega kina Minoriti 2017 tudi ena od prvih digitalno restavriranih slovenskih filmskih klasik Dolina Miru. Seveda, kaj je to po 29-ih kinotečnih projekcijah v letu 2014, pa vendar, kaj je to proti nobeni v zadovoljivih tehničnih pogojih lani, leta 2016. Medtem občina sestavlja delovno skupino za mestni kino, kjer naj bi tudi mi imeli enakovredno težo. To se mora vsekakor še izkazati, še bolj pa rezultati dela tovrstne skupine, a upanje po boljših filmskih časih v mestu ostaja. Predvsem pa upanje, da vsi filmski pastirji Maribora še niso zapustili, zbuja do zdaj odličen obisk pretežno nekomercialno naravnane filmskega programa na Minoritih. Vse za film!

Žiga Brdnik

35-milimetrski projektor v Vetrinjskem dvoru na letnem Kinu Udarnik na prostem 2013

Foto: Miloš Vujičić

2007–2010:
Dnevi Slovenske kinoteke v Mariboru

Dnevi Slovenske kinoteke v Mariboru 2007

Bogdan Miha Jambrek

gostovanje slovenske kinoteke v mariboru

22

Klub teme daje Lubljano glavno mesto in da vedno dogajanje poteka prav v prestižnosti – kar je po svetu prav – vendar ne najbolj poštenu, da drug slovenski kraj nimajo dolcenih privilegij, ki pritegnejo glavnemu mestu. Slovenska kinoteka je že eden takih privilegov, za katerega menim, da bi moral biti dostopen tudi restim Slovencem, ki ne obsegajo populacije sestavljene po naravnih razmerjih. Morda zato niso Kranjčane ali Gorcene, to niti ni takšna sezava, toda iz Maribora ali Kopra je do Lubljane kar nekaj kilometrov, ki kljub hriči cesti preprečuje pogostejše izlete v predstolnico.

Vesel sem, da smo uspel v Slovenski kinoteki – v sodelovanju z Mestno občino Maribor – pripraviti dvene Slovenske kinoteke v Mariboru. Lahko pa se zgodi, da dejeti dni filmske združevanja, ki se bo odvijalo na platu kina Ušerik v mestniči decembra, ne bo osamljen primer, temveč avteln zgled, na katerem katerega bomo uspeli prinesi na delovanje tudi v druge slovenške mesta.

Sporočili je pripravljen dogodek prihodka, Slavosten, posveten, izbran. Kelkar gospodje jazodev v pomti trigrat imo izbrali film, ki razkrivajo filmsko združevanje. Tiste iz našega arhiva, filmske kopije, ki jih arhivski oddelki skrbno negajo in zu na njih skrb, saj predstavljajo nedotujivo bogastvo nasrega neveda. Spored bo odprt Jelenov repertoar neštevilnih arhiva.

Zongler (Der Jongleur, Francija, 1939) in **Ke sem bil** Mrliev Emilia Lubitscha (Ali ich tot war, Nemčija, 1936). In če temu dodamo še nekajnem filmu o detetih, ki pri uradu nam na veliko uporabljajo kokan in alkohol ter obenem razrežejo skrivnostni primer nagnitljivih plazin v filmu Johna Emersona **Skrivnost ribe lastovice** (Mystery of the Leaping Fish, ZDA, 1938), potem dobimo otvoritveno predstavnič, vedno Slovenske kinoteke.

V nadaljevanju se boste vsak dan odprtli dva predstavi. Od slovenskih kinotekarjev, kot sta na primer **Vesna** (Prantl Cap, 1953)

in **Pies v dežju** Bojaniga Hrdiča (1951), pa vse do evropskih in ameriških brezčlenih legende, **Nekateri so za vrote** Bilyja Wileša (Some Like It Hot, ZDA, 1959), **Casablanca** Michaela Curtiza (ZDA, 1942), **Veliki diktator** Charlea Chaplina (The Great Dictator, ZDA, 1940), **Tri barve; reča** Krzysztofa Kieślowskoga (Trzy Kolory – Rouge, Francija/Svetska Poljska, 1994), **Wandererski kašik** Hebo nad Berlinom (Der Himmel über Berlin, Nemčija, 1987) ali pa **Ivanovo otroštvo** Andreja Tarkovskoga (Vosno detstvo, Rusija, 1962), in da bi nati spored kuršida znamen, smo ki sodelovanju posvolili tudi pianisti in skladatelji Mitja Reichenberga, ki bo obnovljene filme spremljal v živo na klavirju. In to že ni vse – na zaključnem večeru vse čaka velik griv tako posrebejega projekcija filma **Zora** (Sunrise), poslovne moštvozravne o ponovnem zbiranjiju svetih zakonov, filma režisera F. W. Murnauja iz leta 1927. Tudi ta film bo na klavirju spremljal Mitja Reichenberg. A vse to je še le spreda, ki bo tudi itajerski predstavniči v devetih decembarskih dneh približi filmsko združevanje, tam kjer je le-te doma: na velikem platu, v temi kinodvorane. Brez kakic ali mobilnih telefonov. Kino Ušerik, kakšno doživetje le medoklid Slovenske kinoteke in Mestna občina Maribor vas prineseta! V kino Ušerik, Od 14. do 22. decembra 2007. In prav mogoče, da je to le začetek ...

Iskreno dobrodošč!

politic, 14. decembra

20.00
Otvoreni tedna Slovenske kinoteke v Mariboru:

ZONGLER

(Der Jongleur, Francija, 1939, 51; bo

AVS SEM BI MRLIEV

(Ali ich tot war, Nemčija, 1936, 36;

hnr.; nm)

redilci: Emilia Lubitsch, Louis Feuer-

rich, Helena Voss

Tačka in Jane sporava msta od Nila,

ki se ni priznajan odnos s Izrahovim življenjem in ponodenjam v živobiskem klobku. Oto odhoda pušči tudi sporočilo,

da se bo ubila v rencu po razbiških lesi bolj

sočvezij. Žena na mehku ne more

začeti življenje, kar je malo bolj pozitivno od drugih žensk. Moč tega ne bo do-

volti, zato pride v nelo za sultanačka.

Priča ohiranja in razprjačja Lut-

žižšeha Komedija z nemško ne-

mognič dobitja, ki katere razgovor je v

seku zavzetva Slovenska kinoteka.

SKRIVNOST RIBE LASTOVICE

(Mystery of the Leaping Fish, ZDA, 1938), potem dobomo otvorit-

veno predstavnič, John Emerson

igrat Douglas Fairbanks, Bassie Lu-

vre, Tom Wilson

zvezdni meniga films Douglas Fair-

banks instopira v vogl detektive s

pomembnim imenom Cole Hardy,

ki vse delovi in pritoč čas pleni s

spoznanjem, prehrambenjem, drogu,

čudoviti ženskami, vse v tem v tem

temenih redih. Nasprotno pa je,

da – do matnikov in zvesti zopla-

nečolgatja. Odprta komeda,

ki so ju v sedanje družbe v Ameriki ista-

zravnili, zato zadrži spoznanja in

nekonveksna priča ultimativne drog.

Film bo na klavirju spremljal

in skladatelj Mitja Reichenberg.

zbrotola, 15. decembra

18.00
Teden Slovenske kinoteke v

Mariboru – noki posredovali Chaplin

VELIKI DIKTATOR

(The Great Dictator), ZDA, 1940, 124;

sp

nredit Charles Chaplin

igrat: Charles Chaplin, Paulette Go-

dard, Jack Oakie

Chaplin, pri v celoti zgodni film,

čudesno komična komeda, ki jo Chaplin

igrata dvigni vlogo revnega žoldnatovega

brinca v dictatorju Adenida Hynesa

iz Turmese. Esenjanska zmes tragedije,

komedije, satira in, mnenjuvačka

ideologija, dokument živilčkega ob-

dobja. Človeške zgodovine, ko je po

svetu razšupila nemec in leptila vr-

zede Slovenske.

19.00
Teden Slovenske kinoteke v

Mariboru – dan za

evropski umetniški film

DVOJNO VEROMJNO

ZVLJENJE

(La Double Vie de l'Homme), Francija

Pesješčekovska, 1995, 98; sp

Halina Krzyzofor Kostkowska
igralka Irina Jacob, Helena Grygorzewska, Katarzyna Jachurska

brečca, 19. decembra

16.00
Teden Slovenske kinoteke v Mariboru – ruska klasična Andreja Tarkovskega
IVANOV OTROSTVO
(dvanevno dozvoj, Rusija, 1962, 96', rež. Andrej Tarkovskij)
igralka Irina Jacob, Valentina Zutic, Kov. E. Zareinov
Druga avtohtona vojna v Rusiji. Ivanov, deček dvajset let, ki je pred kraljem ostal, kar izpolnil za sovjetne vojske zavaja, nevečer po pohodu ne morebiti usmiali. He, ka ga zavežo. Nemci. Prihaja se strelna ofenzija, ki ju vedno premiri, vendar pa med eni izstrelki, ki je izgubil življenje, ob njem vstopi mučni medecin, ki mu izkrimi suševljivo. Prehodni, Incer prvič v Andreja Tarkovskega. Zaglav na prelomu.

torček, 18. decembra

19.00
Teden Slovenske kinoteke v Mariboru – ruska klasična Andreja Tarkovskega
IVANOV OTROSTVO
(dvanevno dozvoj, Rusija, 1962, 96', rež. Andrej Tarkovskij)
igralka Irina Jacob, Valentina Zutic, Kov. E. Zareinov
Druga avtohtona vojna v Rusiji. Ivanov, deček dvajset let, ki je pred kraljem ostal, kar izpolnil za sovjetne vojske zavaja, nevečer po pohodu ne morebiti usmiali. He, ka ga zavežo. Nemci. Prihaja se strelna ofenzija, ki ju vedno premiri, vendar pa med eni izstrelki, ki je izgubil življenje, ob njem vstopi mučni medecin, ki mu izkrimi suševljivo. Prehodni, Incer prvič v Andreja Tarkovskega. Zaglav na prelomu.

20.00
Teden Slovenske kinoteke v Mariboru – filmovi za otroke

NEBO NAD BERLJINOM
(Der Himmel über Berlin, Nemčija, 1957, 102', rež. Wim Wenders, Schlegel Dommerich, Otto Bender)

Zgodba o dveh otrocih in njihovih skrivnostih. Šestnajstletni Lennart in sedemnajstletni Bruno imajo različne slike sveta. Bruno spremlja Hitlerjeve propagandne predstavitve, Lennart pa slike iz tujine, ki jih želijo učiti. Poleti se oba odločita, da bodo skupaj iz Evrope izseljali v Ameriko. Film je bil nominiran v trih kategorijah za relikacija in je prejel aranžiran nagrada.

brečca, 19. decembra

16.00
Teden Slovenske kinoteke v Mariboru – klasična črna komedija Billyja Wildera

NEKATERI SO V VROČI
(Some Like It Hot, ZDA, 1959, 109', rež. Billy Wilder)
igralka Marilyn Monroe, Tony Curtis, Jack Lemmon
Gospačka se na telega prehranjuje čičkalj malino protičelesta v ženini in predvsiha ženskujejočemu obrazu na govorčavi v Mariboru. V predstavi ne smejati z nasvetom pragovalcami eden za rajhki in zapeli po pevski ustrezbi, drugega nadleguje ostrovna bogatstva ... Po mnenju Ameriškega filmskega instituta najbolj smrženi film vseh časov.

brečca, 19. decembra

17.00
Teden Slovenske kinoteke v Mariboru – filmovi za otroke

PIŠE V DEŽUJU
(It's Raining, I'm Going to Paint, Francija/ Zvezna Republika, 1998, 96', rež. Kyril Kozuchowski)
igralka Irene Jacob, Jean-Louis Trintignant, Frédéric Fender
Zadrlji del strogo 74-letne, Madam malenkarske Valentine spozna, uporjanega sodnika Józsefa Kormo, ko nemravnemu povoli krepkega psa. Kormo se žaluje, da je predlagal, da bi bil zamenjan z novim sodnikom, vendar Kormo se odvije le spodoba in študent Augusto, ki predstavlja drugi tip karmovega zastopnika ... Zgodba se izteče vredno o še enem mogenu filmovem rezultatu, končno. Obiskuje jo ročna žena. Film je bil nominiran v treh kategorijah za relikacija in je prejel aranžiran nagrada.

brečca, 19. decembra

18.00
Teden Slovenske kinoteke v Mariboru – umetniški četrtek

PLES V DEŽUJU
(Rain, 1997, 109', rež. Bogdan Hrudkik, gledališča Proklet, Mihru Italov, Rež. Štefan Nekrt)
Sekcija Petja v regiji podhoravskega slobodnega ozemlja na meji s Češko je zgodovinski arhiv, ki sodeluje na dalsini uči, spremči proti edinstvenu svetovitnosti okraja, na katerem se pokube ženoma izstulta z vadečimi kremymi:

Potrebuje v gozdri navajalcu prisaditi v temi tujbi, glodobili grali Mariju. In jo po kosti zapusti ... Po mnenju mnogih kritikov najbolj slavenski film vseh časov.

20.00
Teden Slovenske kinoteke v Mariboru – umetniški četrtek
DO ZADNJEGA DNEVJA
(A bout de souffle, Francija, 1958, 89', rež. Jean-Louis Godard)

igralka Jeanne Moreau, Jean-Paul Belmondo, Jeanne Moreau v karri vira in na begu utrji policijski. Pregrenjan in tokom s starši sezone na zvezniči v Pariz, in prijetnici na Parišu. Potkušila jo spraščala, na kateri skupaj z njo. Medtem ko biči na prejšnjih učinkih, en mu poklica vsej bolj prebljuba. Morela upa pobegniti v Ameriko, da bi zanj poskrbel za hčirko, ki je poškodovala motor. Konsula, predstnika v zgodbi, med seboj ne povzroči segmenti. In karanje končnici vrednih pravil ...

brečca, 21. decembra

18.00
Teden Slovenske kinoteke v Mariboru – Hollywoodska komedija

L.A. ZAUPNO
(L.A. Confidential, ZDA, 1986, 136', rež. Curtis Hanson)
igralka Kevin Spacey, Russell Crowe, Kim Basinger
Lato 1980 v Los Angelesu. Trije zmagljivi detektivi skrivajo skrivnosti svoje kriminalne družbe. Ki segajo prejno udejstvje klicujočih hodenje zre. Znotraj potresnih ur, ki pakajojo številni žarjični kopali, imenovanje poravnava pregiene tudi drugi detektivi. Film je bil prejšnja celula (Kim Basinger) za stranskogloga v Brianom Negele, pa napovedi prijateljev spodbujajo od devetih celul.

20.30
Teden Slovenske kinoteke v Mariboru – najlepša ljubezenska agotica vseh časov

CASABLANCA
(Casablanca, ZDA, 1942, 102', rež. Michael Curtiz)
igralka Humphrey Bogart, Ingrid Bergman, Paul Henreid

Rick Blane je lastnik najbolj vrednega

restorana kluba v Casablanci med drugo svetovno vojno. Izve, da je njegova nezgodna nekdanja ljubljena žena v mestu z modern, včerajen. Lestevski, ki se izplačuje za vodo uporabnikom in na koncu, da je v tem mestu, ki je prebrlana, da ima Rick takojo program. Pa ima bo živel? Kluda romantika drama, nagrajena s tretji oskulji ter s kar petimi nominacijami.

brečca, 22. decembra

18.00
Teden Slovenske kinoteke v Mariboru – slovenska mladinska komedija

TO SO GADI!
(Slovenija, 1977, 96', rež. Jože Brek)

igralka Radko Polc, Damij Vajc, Jože Horvat

V jugoslovanski predstavnični mti zadržujejo življenje na vseh ravninah. Meniški življenje v karri, vetro grozljivosti, Rudi, Zdravci in nevarni fenje apračajo. S mojimi potegi/ločiličami v življu tudi Rudi kot ekstremni sošček. Štart se dogaja zaplet, ko se ke Štobeti pričasi lepa Meri. Razina nedokaj, in tamton zmedri glasbeni gledališčni slovenski film vseh časov.

20.00
Teden Slovenske kinoteke v Mariboru – isto zadnje obdelite nemega filma ...

ZORA

(Slovenija, 1981, 97', am. rež. Peter Munzar,igralka George O'Hara, Janet Gaynor, Margareta Livingston)

Mlada žalilnica Zlata na možnih kmetijih. Moži se spozni v razmerje z žensko iz mesta, ki ga nagovira, naj izbira svojega soprogro. V temelju, ki želi storiti, pa v njem na novo izbrati želeno do ne. Ker ženska spoštuje inčevalno življenje, ne želi se razvijati, ne želi biti pomagana, saj je zanesljiva, da nima nobeno naročenje. Monta najboljši nemški film vseh časov, prekup splet ribnih čutcev, vzbudljive naravne simbole.

Film bo na koncu spremljen zasedbo in skladatelj Miha Reichenberg.

Ljubljana
am - angleški mestnični
umetništvo / mestnične
delavnice / mestnične
delavnice / mestnične
delavnice / mestnične

Vir: Kinotečnik, december 2007, Slovenska kinoteka

Dnevi Slovenske kinoteke v Mariboru 2008

slovenska kinoteka se ponovno vrača na gostovanje v maribor

Letošnje gostovanje Slovenske kinoteke v mariborskem kinu Udarnik predstavlja peter letni spored filmskih dnevcev na mestu filmske dediščine. Program poskuša retrospektivno preizkusiti nekatere najboljše enakoprske filmove v zgodovini filmovek imenovati, obespeti pa izpostaviti tudi nekatere daječije naslove in vsečka izselca filmskega sveta. Znotraj spredava bodo moči naši kostički slavnih filmskih dogoditev takoj zahteviti filmofili kot tudi ostali, ki v kinematografu začijojo bolj potrelni.

Retrospektivni pogled ospira ljetnemu slovenskemu filmu, ki ga razumejo pomembna ideologija, preberem pa film, ki vse vrdeči doseganja postavi pred maribor. Film Jozeta Pogačnika, režisera, ki se je s svojimi deli trajno zapisal v samo ure slovenske filmske imenovani razkriva zgodbu slovenske mariborske karavane Astoria, ki je v času prej drugo svetovno vojno pomnila sedežice družabnega življenja. Vekova nagradowan film (med drugim med priznanje Metoda Barbiča) pa seveda karavansko življenje uporablja zgoli kot preverem, s katerim pozavari prehod iz trdno utemeljene predočevanje sveta v neko novi idealnosti poje komunističnega sistema. Postavlja spornim in opornim svetu, ki ga danes nč vel, vaskriva ideale, ki nastajajo, in ideologijo, ki se ruji. **Karavarna Astoria** (Jozet Pogačnik, 1990).

V dnu retrospektive bo mogoče videti še nekajake druge lajne klasične sostovne kinematografije, sekateri izmed njih so tudi novi nakiči Slovenske kinoteke. Takšen film je denimo klasička Ernsta Lubitscheva **Trgovina za vogalam** (The Shop Around the Corner, 1940), kjer nepraktični milijer vznagrlja tisti pretejanjeni humor, zakaterga se vsem, ali bo mu od ura smejali ali občutljenci režijevo domiselj, kakor hrivec istro sati na eklatnega življenja. Pri "Lubitschevem doriku" je že tak, da nikit ne verja, v katerem siner bo kerila zgroblo, toda zdi se, da na avukom vodilcem pričakuje nova hudočevska domidica, moč obat v zgroblo, tora podobno zahodnega življenja.

Izpostavljeni velja tudi kulin nemški film **Ljudej v nedelje** (Menschen am Sonntag, Curt Siodmak, 1939), ki predstavlja zanimivo in neovzročeno družabno kranjsko življenja v preobrazeni Nemčiji. Film je dokumentarno-igrani portret nedeljnega življenja, in katerega filmo sklepamo na eno tisoč, kar se v domovih stanovali godi med telefonom. Ker bo film s tisoč na kleniju spremjal pianino in oklepelzel Mitja Reichenberg, bo to izpostavljeni filmski izkazatelj tušti za tisoč, ki v tisoč raznjeje, da se zavajajo in razvedete.

V devetih dneh se bodo na platnu mariborskega kina Udarnik ustreljali še mnoge druge filmske klasičke, kot so **Lasje** (Blair Miller Forman, 1970), **Modri žamet** (Blaž Šveler, 1986) Dariida Lancha ali legendarni film **V vrtincu** (Gone With the Wind, Victor Fleming, 1939), ki ga homo prevedajo v integralni, širšišni verziji. Kaj je lahko lepšega od nedeljnega popoldneva s takšno filmsko klasično? In kaj je lahko lepšega od tega, da v kinodeskano zavijete na filmsko plastodiko?

KINO UDARNIK,
spored gostovanja Slovenske kinoteke v Mariboru

PETEK, 21. 11.

20.00 Osvetljena letnina Slovenske kinoteke v Mariboru
KAVARNA ASTORIA:
Slovenija (Ljubljana), 1990, 122'

režija: Jozet Pogačnik
Za uporabo telesnih udobjanj
Filmski arhiv: ARK 5

SOBOTA, 22. 11.

18.00 Na domaćem dvorišču
RДЕЦЕ КЛАСИЈE:
Slovenija (Ljubljana), 1933, 88'
režija: Zvonko Pačnik
Program je pripravil Zdenko
Alojzij Jurčič pri Arhivu RS

20.00 Nove nakupy Slovenske
kinoteke
TRGOVINA ZA VOGALOM:
The Shop Around the Corner, JSA, 1938,
91', režija: Ernst Lubitsch

NEDELJA, 23. 11.

18.00 Nedeljsko programne & družbi
Slovenska klasična
V VRTINCU:
Gone With the Wind, JSA, 1939,
222', režija: Victor Fleming

PONEDELJEK, 24. 11.

18.00 Na domaćem dvorišču
VOJVODSTVO KAROLINE ŽAŠLER:
Slovenija (Ljubljana), 1976, 108'
režija: Jozet Pogačnik
Program je pripravil Zdenko
Alojzij Jurčič pri Arhivu RS

PETEK, 29. 11.

18.00 Nove nakupy Slovenske
kinoteke
LAJDE V NEDELJO:
Menschen am Sonntag, Nemčija,
1939, 14', nem.
režija: Curt Siodmak
Film für die Zeit in kleine spomenje
pisan in oktobra 1938

SOBTOK, 29. 11.

18.00 Slovenska mladiščna
komedija
UCNA LETA (ZUMITELJA:
POLZA:
Slovenija (Ljubljana), 1982, 87'
režija: Jane Kavčič
Program je pripravil Zdenko
Alojzij Jurčič pri Arhivu RS

SREDA, 26. 11.
18.00 Evropska komedija
MЕСАНКА:
Slovenija, Francija/Belgia, 1993,
94', sr.
režija: Matjaž Karanc

20.00 Glasbeni plastičnik
LAS:
Itari, ZDA, 1978, 127', sr.
režija: Milos Forman

ČETRTEK, 27. 11.

18.00 Umetniški četrtek:
MУЗИК ЗАМЕТ:
Obzir (Vienna), ZDA, 1888, 53', ip.
režija: David Lynch

20.00 Umetniški četrtek
ZICALO:
Maribor, SZ, 1974, 59', ip.
režija: Andraž Tarkovič

PETEK, 28. 11.

18.00 Kinotečni biser
DR. STRANGELOVE:
(Dr. Strangelove or: How I
Learned to Stop Worrying and
Love the Bomb), VS, 1963, 94', ip.
režija: Stanley Kubrick

20.00 Nejedna ljubezenčka zgodba
СРЕАН ЏЕ:
Maribor (Maribor), ZDA, 1980, 107', ip.
režija: Ivana Galli

SOBTOK, 29. 11.

18.00 Slovenska mladiščna
komedija
UCNA LETA (ZUMITELJA:
POLZA:
Slovenija (Ljubljana), 1982, 87'

režija: Jane Kavčič
Program je pripravil Zdenko
Alojzij Jurčič pri Arhivu RS

SOBTOK, 29. 11.

18.00 Nove nakupy Slovenske
kinoteke
LAJDE V NEDELJO:
Menschen am Sonntag, Nemčija,
1939, 14', nem.
režija: Curt Siodmak
Film für die Zeit in kleine spomenje
pisan in oktobra 1938

Vir: Kinotečnik, november 2008, Slovenska kinoteka

Dnevi Slovenske kinoteke v Mariboru 2009

marihor teden slovenske kinoteke v mariboru

SPORED GOSTOVANJA
SLOVENSKA KINOTEKE
4. – 12. DECEMBER 2009

PETEK, 4. 12.

20.00 Z glasbo v svet filmu

PEYEC JAZZA

(The Jack Sieger), ZDA, 1927, 98', sp:
režija Alon Craven, skript: Jack Sieger

igrani: Al St. John, May McAvoy, Warner Oland, Zelma Lloyd (predstava o vabljenej ženi, ki se prvič vrne poletja poskrbiti v robniškej industriji in srečo konjev:

"May, Ma, listen to me... - no letalo, kje ravno je bilo predi spomnjam, in z njim bi Prevezel je vredna reč, zapamta v filmu zgodovine ter gradi močni film. Ob 75. urobenem rodu v filmu V živo v slovenski gospodarski znamki manjka posvetne filozofije tematične".

SOBOTA, 5. 12.

18.00 Romantični maraton do poledini)

VETER NAS BO ODNESEL S SEBOJ

(Les ma va laisser tomber), Francija, 1959, 110', sp:
režija André Kertész

igrani: Georges Durand, produžba: van Stadt David

20.00 Romantični maraton do poledini)

POMLAJ, POLETJE, JESEN, ZIMA ... IN POMELEDI

(Il est printemps dans quelques jardins), Francija, 1960, 107', sp:

režija Kim Ki-duk

igrani: Yeo-Myeong Soo, Kieun Ki-jae, Young-nam Kim

22.00 Romantični maraton do poledini)

POLNOČNI KAVDOJ

(Midnight Counter), ZDA, 1984, 113', sp:

režija John Carpenter

igrani: Dennis Hopper, Jim Neary, Sylvia Miles

NEDELJA, 6. 12.

18.00 Hrteva, viga, močnje

ZIDANE, PORTRET 21. STOLETJA

(Zidane, un portrait du 21e siècle), Francosko-španjska, 2006, 97', sp:

režija Douglas Gordon, Philippe Parreno

20.00 Hrteva, viga, močnje

DREŽVALJAN KANE

(Casanova, 1701), CDA, 1991, 108', sp:

režija Alan Parker

20.00 Sa pomnila?

ČRNA MACKA, BELI MACKON

(Une chatte blanche, une chatte noire), Jugoslovija/Francija, 1988, 127', sp:

režija Enzo Balzamo

igrani: S. Todorović, B. Kalić, B. Ševertšan

ČETRTEK, 10. 12.

18.30 Komедija v žartek

PRAZNICOV DAN

(L'heure du petit), Francija, 1988, 87', sp:

režija Jacques Tati

igrani: Jacques Tati, Guy Decauter, Paul梵肯

20.00 Komедija v žartek

APRIL

(April), Italija, 1990, 78', sp:

režija Rino Moretti

igrani: N. Moretti, S. Granda, S. Lucherini

PETEK, 11. 12.

18.00 Karimidača kriminalka

NEL DLEJ V FUJI ČINA

(Diebstahl eines Kanadas), Japonska, 1984, 90', sp:

režija William Fruet

igrani: Kip Elliot, Barbara Lee, James Earl Ray

20.00 Nepoznani kuhnični

DERSU UZALA

(Dersu Uzala), SJ, Japonska, 1975, 144', sp:

režija Akira Kurosawa

igrani: M. Mifune, J. Sakata, S. Wakayama

SOBOTA, 12. 12.

18.00 Evropsa po Evropi

EVRDPA

(Europe, Domine Sicut Desideras/Tragedia Europa/Seria), 1991, 82', sp:

režija Lars von Trier

igrani: Jean-Marc Barr, Barbara Sukowa, Udo Kier

20.00 Nepoznani kuhnični

VIŠEPOGLAVICA

(Vergogna), Francija, 1998, 120', sp:

režija Albert Hodouch

igrani: J. Stewart, E. Nasar, B. Nal Gantara

Vir: Kinotečnik, december 2009, Slovenska kinoteka

2010: Kinoteka se vrača v Udarnik

Dnevi Slovenske kinoteke v Mariboru se 19. decembra po nekaj letih znova vračajo v mestni Kino Udarnik. Decembriski program, ki bo potekal vsak dan do 23. decembra od 18.00 ure naprej, ponuja vznemirljiv in nadvse aktualen premislek v smeri trenja med preteklostjo in sedanostjo, starim in novim. »Čvrsto verjamemo, da lahko dosežke preteklosti zares cenimo šele takrat, ko jih postavimo ob bok aktualnosti; in nasprotno: da se lahko resničnih kvalitet aktualne produkcije ovemo šele takrat, ko jih vzposejamo s preteklostjo,« pojasnjuje pri Slovenski kinoteki.

"Staro" v pričujočem programu predstavlja kratka retrospektiva zagotovo enega največjih filmskih avtorjev Alfreda Hitchcocka, ki se bo predstavil s programom petih čistokrvnih klasik in mojstrovin. Idealna priložnost tako za nostalgične kot za vse tiste, ki se bodo s Hitchcockom šele prvič srečali, saj veliko platno za to ni samo idealen, marveč kar nujen predpogoji. Na sporedu so tako filmi iz njegovega poznegata kot tudi najbolj plodnega obdobja v petdesetih in šestdesetih letih prejšnjega stoletja, klasike Ptiči, Psihi, Sever-severozahod, Vrtoglavica in Dvoriščno okno. "Novo" v programu pa je kratka retrospektiva nekaterih filmskih vrhuncev tako imenovanega tretjega sveta, geografske lise, ki je v zahodnjaviški percepciji dolgo časa veljala za sivo oziroma predvsem eksotično, pa je nato nekje v sredini devetdesetih eksplodirala na Zahod in prispevala nekaj avtorskih imen, ki že dve desetletji veljajo za absolutno ključna v globalnem smislu. Z nemirnega, a filmsko zelo plodnega področja Bližnjega vzhoda se bo predstavil film Božje posredovanje: kronika ljubezni in bolečine palestinske avtorice Elie Suleimani, južnokorejski filmski »bum« zadnjih let bodo zastopale Laži Jang Sun Wooja, južnoameriško strast bo vnesel argentinski Kar naenkrat Diega Lermana, v sredo bo na sporedu pretresljiva tajvanska zgodba En, dva, v četrtek pa bo program zaključila kanadska filmska pripoved Atanarujat: Hitri tekač.

To predstavlja le začetek dolgoročnega sodelovanja med Udarnikom in Kinoteko, saj na obeh straneh obstaja velika želja po nadgradnji zgolj bežnega gostovanja v sooblikovanje rednega kinotečnega programa v Mariboru. »Veseli nas, da smo v Mariboru našli partnerja, ki razume potrebo po rednih, ne samo občasnih gostovanjih kinotečnega programa, da bo tako tudi mariborskemu zainteresiranemu občinstvu, ki zagotovo obstaja, ponujena možnost vzgoje in užitka ob spremeljanju kinotečnega programa,« je v pojasnilu zapisal direktor Kinoteke Ivan Nedoh.

Obrazložitev programa gostovanja Slovenske kinoteke v Mariboru

Slovenska kinoteka se – kot osrednja državna institucija, namenjena ohranjanju, prikazovanju, promociji in razmišljjanju o svetovni filmski dediščini – dobro

zaveda privilegiranega položaja, ki ga ima Ljubljana kot domicil Kinoteke nasproti preostali Sloveniji. Zaveda se tudi potrebe po tem, da kvaliteten kinotečni program – v vseh prej navedenih segmentih dela – nikakor ne sme ostati omejen samo na Ljubljano. Še zlasti ne v aktualnem času, ko je sistematična filmska vzgoja v osnovnih, srednjih in visokih šolah še vedno prej anomalija znotraj obstoječega sistema kot karkoli drugega prepričena navdihu in dobrí volji posameznikov in posameznih, predvsem arbitрarno ukrojenih šolskih predmetov ali smeri.

V Kinoteki smo zato predvsem veseli, da smo v Mariboru našli partnerja, ki razume potrebo po rednih, ne samo občasnih gostovanjih kinotečnega programa, da bo tako tudi mariborskemu zainteresiranemu občinstvu, kakršno zagotovo obstaja, nudena možnost vzgoje in užitka ob spremljanju kinotečnega programa.

Potreбно je poudariti, da si Kinoteka želi sistematičnega sodelovanja, ki naj preseže občasná gostovanja, denimo le enkrat letno. Samo na takšen način bo mariborskemu občinstvu lahko predstavljena vsa kompleksnost in bogastvo svetovne filmske dediščine; ne zgodovine filma, temveč zgodovin filma. Ki se ne zaključujejo pred desetletji, v prejšnjem stoletju, temveč vsak dan, z vsako včerajšnjo filmsko premiero znova. Potrebno se je namreč zavedati, da ključno poslanstvo Kinoteke – v Ljubljani ali v Mariboru – ni (samo) predvajanje "starih" filmov, niti predvajanje klasik, marveč sledenje imperativu misliti film; onstran in zunaj vsakršnih zahtev trga, okusa, predvidevanj in pričakovanj. Gre seveda za velik privilegij. Privilegij, ki temelji na spoštovanju filma. Filma kot medija, filma kot beležke, filma kot umetnosti, filma kot ene najbolj razprostrtnih oblik popularne kulture, filma kot enega najmlajših in najbolj kompleksnih načinov človekovega izraza. Privilegij, ki omogoča in spodbuja svobodno razmišljjanje znotraj zgodovinskih, estetskih in neštetih drugih kontekstov, ki posledično prispevajo k bolj tvornemu, plodnejšemu, tudi bolj užitku polnemu branju podob. Privilegij, ki v času vse bolj vsliljive, utilitarne redukcije filma na proračun in blagajniški izkupiček postaja vedno bolj dragocen.

Program, ki ga v luči zgoraj navedenega predstavljamo v Mariboru decembra letošnjega leta, je tako lahko zgolj fragment, okrušek vsega razkošja, kar mora in kar lahko predstavlja Kinoteka. Tako kot niti v mesecu dni programiranja – niti v letu dni, najbrž niti v desetletju – ljubljanska publike ne bo okusila vsega kinotečnega, tako tega seveda ne bo deležen niti Maribor. Bo pa zato deležen več kot le namiga v smeri omenjenega razkošja. Decembrski program tako ponuja vznemirljiv in nadvse aktualen premislek v smeri trenja med preteklostjo in sedanostjo, starim in novim. Čvrsto namreč verjamemo, da lahko dosežke preteklosti zares cenimo šele takrat, ko jih postavimo ob bok aktualnosti; in nasprotno, da se lahko resničnih kvalitet aktualne produkcije ovemo šele takrat, ko jih vzporejamo s preteklostjo.

Na dolgi rok si v Slovenski kinoteki vsekakor ne želimo sodelovanja na centraliziran način, kjer Ljubljana nastopa kot center odločanja, zainteresirani partnerji po Sloveniji pa kot pasivni odjemalci. Potencialni partner naj se aktivno vključi v pripravo in izvedbo programa, kar mu je zagotovo tudi v interesu. Od njega pričakujemo, da bo izpolnjeval tako tehnične pogoje kot tudi – morda predvsem – nase prevzel odgovornost promoviranja programa v specifičnem lokalnem kulturnem kontekstu, kakršnega zagotovo najbolje pozna.

Kratka retrospektiva Alfreda Hitchcocka

(19.-23.12.2010)

Nedelja, 19.12. ob 18. uri

DVORIŠČNO OKNO (REAR WINDOW)

Alfred Hitchcock, ZDA, 1954, 35 mm, 1.66, barvni, 112'

Fotograf je zaradi zlomljene noge priklenjen na invalidski voziček v svoji sobi. Čas si krajša tako, da skozi okno z daljnogledom opazuje početje sosedov v stanovanju na drugi strani dvorišča. Pri enem takih oprezanj posumi, da je bil priča umoru.

»In vendarle, danes ne občudujemo tega, da je Dvoriščno okno (več kot očitno) film o filmu, popoln povzetek poetične umetnosti, kakor jo vidi Hitch, najlepša "mise en abyme" tega, kar imenujemo konzumiranje podob v temi (kakor grešniki), pač pa to, da je ta film, hkrati z vsem tem in kljub vsemu temu, ohranil svojo barvo, svoje srce in svojo svežino« (Serge Daney: Filmski spisi, 2001).

Ponedeljek, 20.12. ob 18. uri

VRTOGLAVICA (VERTIGO)

Alfred Hitchcock, ZDA, 1958, 35 mm, 1.66, barvni, 128'

Polica, upokojenega zaradi težav z vrtoglavico, star prijatelj prosi za uslugo: na skrivaj naj bi sledil njegovi ženi, ki se v prostem času posveča skrivenostnim opravilom. Detektiv se v lepo dekle zalubi, vendar dekle kmalu zatem umre. Med preiskavo smrti se iznenada pojavi njena dvojnica in noro zaljubljenega, s preteklostjo obsedenega detektiva, omreži in zaplete v vrtoglav labirint dogodkov. Morda najuspešnejši in najbolj znamenit Hitchcockov psihološki triler.

»Do danes ne poznam niti približno tiste omotične osuplosti, ki jo je sprožil ta film« (Matjaž Klopčič: Filmi, ki jih imam rad, 1998).

Torek, 21.12. ob 18. uri

SEVER SEVEROZAHOD (NORTH BY NORTHWEST)

Alfred Hitchcock, ZDA, 1959, 35 mm, 1.85, barvni, 131'

Nedolžnega newyorškega reklamnega agenta srednjih let (Cary Grant) po spletu naključij zamenjajo za tajnega agenta ameriške vohunske organizacije CIA. Znajde se v krempljih skrivenostne organizacije s sumljivimi nakanami, vendar mu uspe pobegniti ... samo da bi ugotovil, da ga naenkrat preganajo tako zlikovci kot ameriška vlada. V nizu vedno bolj razburljivih dogodivščin, ki se razpletajo po vsej državi, mu ob strani stoji samo skrivenostna blondinka.

Eden najbolj razburljivih in zabavnih mojstrovih filmov.

Sreda, 22.12. ob 18. uri

PSIHO (PSYCHO)

Alfred Hitchcock, ZDA, 1960, 35 mm, 1.85, čb, 109'

Mlada ženska svojemu delodajalcu ukrade znaten znesek denarja in pobegne. Utrujena od dolge vožnje zvečer zavije z avtoceste in si poišče prenočišče v osamljenem motelu. Tam jo pričaka receptor, plašen in tih mladenič, ki skupaj z gospodovalno mamo živi v hiši poleg motela. Ko se mlada tatica v svoji sobi spravi pod tuš, jo tam čaka neprijetno presenečenje ...

Brez dvoma najznamenitejši in najbolj temeljito analiziran film Alfreda Hitchcocka, ki je ob svojem nastanku šokiral svet in do danes ni izgubil niti trohice svoje moči.

Četrtek, 23.12. ob 18. uri

PTIČI (THE BIRDS)

Alfred Hitchcock, ZDA, 1963, 35 mm, barvni, 1.37, 119'

Blondinka iz San Francisca odpotuje v majhno ribiško mestece na severu Kalifornije, da bi se tam sestala z moškim, ki ga želi omrežiti. Takoj po njenem prihodu se v mestecu začnejo dogajati čudne reči: pernate živali postajajo vse bolj agresivne in kmalu ni nihče več varen pred njimi ...

Še ena mojstrovina mojstra suspenza, ki je s svojim motivom podivjane narave, ki vrača udarec človeku, vzpostavila matrico neštetim posnemovalcem ...

"Drugi" film »tretjega sveta« (19.-23.12.2010)

Nedelja, 19. 12. ob 18. uri

Božje posredovanje: kronika ljubezni in bolečine

(Divine Intervention / Yadon ilaheyya)

Elia Suleiman, Palestina/Francija, 2002, 35 mm, 1.85, barvni, 92'

Nazaret, rojstni kraj krščanskega mučenika, dandanes pa največja palestinska enklava znotraj izraelske države. Pod krinko banalnega vsakdana se mesta polašča norost. Pod pritiskom propadajočih poslov se ostareli možakar, oče, zlomi. Sin, Palestinec iz Jeruzalema, ljubi Palestinko iz Ramale. Razpet med bolehnim očetom in svojo ljubeznijo se trudi oboje ohranjati pri življenu. Zaradi politične situacije se svoboda gibanja ženske konča na izraelski vojaški kontrolni točki med dvema mestoma. Ker ne moreta prečkati meje, se ljubimca sestajata na zapuščenem parkirišču tik ob kontrolni točki. Ne moreta se osvoboditi spon okupacije. Njuna intimnost je usodno zaznamovana z vojaškim obleganjem. Osamljena hrepenenja

začnejo proizvajati nasilne povračilne ukrepe, jezna srca utripajo v krčih domišljijiskih pobegov ...

Portret napetih odnosov med Izraelci in Palestinci na Bližnjem vzhodu: mešanica tragedije in komedije, intimne zgodbe posameznika in absurdne situacije geografskega območja; kronika ljubezni in bolečine, sanj in nočne more ...

»Izjemna, nadrealistična politična fabula mednarodno najvidnejšega palestinskega režiserja« (Nil Baskar, Ekran, b.p.).

Naj bodo stvari jasne: tukaj nisem zato, da bi omilil ali ojačil občutke krivde takšnih ali drugačnih pogledov, tudi progresivnih ne. Moj film ni darilni paket za intence kulturnih in družbenih strani velikih časnikov. Ni politika in kot dodatek še film ... Film je evidentno političen, vendar ne razmišjam na tako linearen način. Zakaj se ljudje, ki jim je film zares močno všeč, trudijo v njem iskati sporočilo o vojni ali miru? (Elia Suleiman, 2002).

Ponedeljek, 20.12. ob 18. uri

Laži (Gojital)

Jang Sun Woo, Južna Koreja, 1999, 35 mm, barvni, 1.85, 115'

Y je osemnajstletna študentka, ki želi izgubiti nedolžnost pred diplomo, zato se čustveno in telesno preda osemintridesetletnemu umetniku, kiparju J-ju, čigaru žena, prav tako umetnica, živi v Parizu. Y in J se dobivata v "ljubezenskih motelih"; sprva se zgolj ljubita, na tretje srečanje pa J s seboj prinese bič. Začne se seksualna odiseja prek prostranstev obsedenosti in sadomazohizma, ki ju prižene na rob zmogljivosti telesa in duha. Kipeče strasti, pohota, bolečina, užitek in neizbežne laži se zlijejo v eno ...

Cesarstvo čutil po Korejsku; grafično nazorna, polemična erotična drama o resničnem obrazu ljubezni; o pomenu telesa, seksa in fantazij v ljubezenskem razmerju.

To je film o neki vrsti življenja, vrsti žalosti, sprevračanju moralnih vrednot ... Že večkrat sem povedal, da bi se rad odresel razlikovanja med dobrim in zlom, lepim in grdim. Zgodba Laži se ukvarja z življenjem in ljubezijo. Vendar ljubezen ni predstavljena kot nekaj krasnega. V filmih jo pogosto lepšajo, v resnici pa je potreben samo droben zasuk zornega kota, da bi se nam pokazala kot nekaj absurdnega in

brezupnega. Film govori tudi o utopičnem sanjskem svetu, v katerem ljudje samo živijo, jejo, fukajo in nič ne delajo. Ustaljene družbene norme nam predpisujejo, da moramo trdo delati in živeti spodbarna življenja – še zlasti to velja za sodobno Korejo. Zato se mi zdi zabavno, če na nesramen način predstavim nasproten način življenja. Življenja svojih junakov sem hotel prikazati na lahketen, stripovski način, da bi se tako zabrisala meja med pornografijo in mojimi 'razsvetljenskimi' nazori ... Isto sem hotel dosegči pri gledalčevem občutku simpatije z junaki in osamljenosti. Hotel sem, da bi pojma dobro in zlo izgubila vsakršen pomen, film pa bi vendarle obdržal določen patetičen naboj ... Upam, da boste sposobni potlačiti potrebo po tovrstnih kategorizacijah. Kaj pravzaprav sploh sodimo? Znebimo se impulza, ki nas sili k obsojanju. Samo igrajmo se. Konec končev je vse skupaj samo igra (Jang Sun Woo, 1999).

Torek, 21.12. ob 18. uri

Kar naenkrat (Tan de repente)

Diego Lerman, Argentina, 2002, 35 mm, 1.85, čb, 94'

Mlada Marcia je zdolgočasena in debelušna prodajalka v trgovini s spodnjim perilom v Buenos Airesu. Nekega dne k njej na ulici pristopita Mao in Lenin, lezbični par, in Marcii predlagata skupinski seks. Mao celo nemudoma razglasí, da je zaljubljena v Marcio, ter svoja čustva obrazloži z besedami: »Ljubezen, ki obstaja brez razloga, je dokazljiva in dokaz zanjo je vreden toliko kot ljubezen sama«.

Nenavadna trojka ukrade taxi in se odpelje iz mesta proti obali. Potovanje, začinjeno s humorjem in fantazijskimi vložki, postaja iz dneva v dan bolj nenavadno.

Dramatična komedija ali drama s smisлом za humor? Nenavadno vzdušje melanolijke preveva junake filma, pogrenjene v samotnost sodobnega življenja, ki jim vsak dan postreže z novimi nesporazumi, razhajanji in ločevanjimi. Uvodna nota nasilja se počasi umika občutku medsebojnega razumevanja in naposled prelevi v portret nenavadne, na pol delijoče družine. Sredi praznine se zgodi bežno srečanje.

/.../ Tipično nenavadni eksistencialni road movie, začinjen z ljubezenskim trikotnikom, pa se kar naenkrat ustavi, ko se Mao v trenutku nežnosti odloči, da obiščejo tetu Blanco, nenavadno staro gospo z veliko posluha in energije za življenje. Pri njej nenavadne

junakinje in film dobijo svoj dom. Kar naenkrat se film napolni z nežnostjo, s posluhom za drobne note človeških odnosov, ki kljub črno-beli sliki nenadoma pokažejo neskončno paleto barv. Kar naenkrat to postane drug film, kot bi dirigentsko palico mlademu viharniku prevzela izkušena stara gospa za nevsiljivo lekcijo o čustvovanju in življenju. Kar naenkrat prisluhnemo priповedi v zamaknjenosti, kot ob kakšni davnji pesmi. Čeprav se po sobah tetine hiše trgajo in vnemajo srca v najrazličnejših kombinacijah, se poraja enoten občutek, da je film pred našimi očmi vzcvetel, kar naenkrat (Vlado Škarf: Ekran, b.p.).

Sreda, 22.12. ob 18. uri

En, dva (Yi yi)

Edward Yang, Tajvan, Japonska, 2000, 35 mm, 1.85, 173'

NJ Jian, njegova žena Min-Min in njuna otroka so povprečna družina srednjega sloja, ki si stanovanje v Taipeju delijo z Min-Minino ostarelo mamo. NJ je poslovnež v poznih štiridesetih, partner v računalniški firmi, ki je v preteklih letih prinašala dober zaslужek, zdaj pa ji grozi bankrot, če ne bo v kratkem zamenjala smernic. NJ se ogreva za idejo sodelovanja z Oto, bistroumnim japonskim programerjem računalniških iger. Moška skupaj hodita na poslovna kosila in se spoprijateljita. Družinska situacija se zasuka na dan poroke ženinega brata, ko babico zadane kap in obleži v komi, iz katere se ne utegne več prebudit. Na isti dan NJ po naključju sreča Sherry, ljubico iz mladih let, ki je ni videl že dvajset let, zdaj pa je poročena z Američanom in živi na tujem. V tednih, ki sledijo, Min-Min doživi manjši živčni zlom, hčerko Ting-Ting čakajo prve grobe lekcije v ljubezni, sin Yang-Yang si nakoplje težave v šoli, ženin brat pa razrešuje spor med žensko, s katero se je poročil, in žensko, ki jo je nekoč zavrnil. Vzporedno se v soseški zgodi umor: mladenič se vda občutju, da je življenje nepravično in kruto in ga zapečati z zločinom. NJ odpotuje v Tokio na pogajanja z Oto – v mestu se naskrivaj sreča s Sherry, da bi izvedel, če mu življenje lahko proži drugo priložnost. Yang v kompleksni zgodbi naniza svoj prepoznavni repertoar: številčno družino in dogodek, ki jo korenito zaznamuje, nakar nastopi prevrednotenje življenja vseh tistih, ki se jih dogodek dotika. Vrhunska melodrama.

V svojem filmu se ubadam z dejstvom, da ni nobene resnične razlike med starimi in mladimi: ne glede na starost se je vsak prisiljen spopadati z življenjem, takšnim kakršno pač je. Postopek ostaja isti. Vsak se nenehno sprašuje, če je res dosegel vse, kar bi lahko, in razmišlja o možnosti druge priložnosti /.../ Struktura je zame bistvenega

pomena. Izziv vidim v iskanju strukture, ki mi omogoča predstavljanje zapletenih tematik na preprost način. Proces je podoben gradnji hiše. Vse tematike in vprašanja bi lahko obdelal tako, da bi prikazal razvojno pot samo ene osebe od rojstva do smrti. Namesto tega sem se raje odločil za družino, v kateri vsako starostno obdobje predstavlja po en član družine. Na ta film sem najprej pomis�il pred petnajstimi leti, vendar ga nisem nikdar razvil dlje od stopnje koncepta. Danes sem prepričan, da sem že dovolj star, da se lahko vživim v kožo moškega, kot je NJ in napišem vlogo zanj (Edward Yang, 2000).

Četrtek, 23.12. ob 18. uri

Atanarjuat: hitri tekač (Atanarjuat: The Fast Runner)

Zacharias Kunuk, Kanada, 2001, 35 mm, 1.85, barvni, 172'

Kanada, severnozahodna obala otoka Baffin, kjer vladata večni led in sneg. Na otoku živi le nekaj več kot tisoč prebivalcev, tradicija je močno prisotna. V mali inuitski (eskimski) skupnosti živita dva brata, starejši in močnejši Amayjuag ter mlajši in spretnejši Atanarjuat. Vaški poglavari Oki ju skuša spreti, saj se mu je dekle, ki mu je bilo obljudljeno, zaradi tradicionalnih pravil izmuznilo iz rok. Poglavar s svojim početjem vnaša nemir in razdira harmonijo, ki je nekoč vladala v mali skupnosti.

Epska saga o starodavnih tradicijah, ljubezni in sovraštvu, ki se vleče skozi generacije, posnetna po tisočletje stari inuitski legendi.

Atanarjuat je univerzalna zgoda s čustvi, ki jih lahko razumejo ljudje povsod po svetu. Obenem je popolnoma inuitska: poslušali smo jo kot otroci, pripovedovali in odigrali so jo Inuiti. V filmu pokažemo, kako so Inuiti živelji pred stotinami let in s kakšnimi težavami so se spopadali, začenši s problemom poroke. Kaj se zgodi, ko je ženska obljudljena enemu moškemu, vendar prekrši tabu in omoži drugega? Pokažemo, kako so se naši predniki oblačili, kako so obvladovali svoje črede psov, kako so se prepirali, smejalici in prebijali skozi težke čase, kako so se soočali z zlom in vrnili udarec. Morali so iti naprej, za vsako ceno z gladiti stvari. To je zgoda, ki jo zdaj predajamo naprej drugim, tako kot je bila predana nam (Zacharias Kunuk, 2001).

Vir: Slovenska Kinoteka, december 2010.

2011:
Udarnik postane Ambasada Kinoteka

Prva projekcija: Povečava (Blow-up)

Maribor v petek čaka prelomen dan za njegovo, v zadnjih letih močno podhranjeno filmsko kulturo, saj Kino Udarnik postaja prva Ambasada Slovenske kinoteke, s čimer v mesto ob Dravi prvič v zgodovini prihaja reden kinotečni program, doslej omejen zgolj na enkrat letne Dneve Slovenske kinoteke. Kinotečne projekcije, ki jih bo v petek ob 20.00 uri odprla nepozabna klasika Michelangela Antonionija *Povečava* (Blow up), bodo sprva tekle v dvo tedenskih presledkih, vendar vsekakor ob želji, da se še dodatno razširijo in postanejo nepogrešljiv del mestne kulture.

35-milimetrška kopija *Povečave* (Blow-up) Antonionijeve filmske mojstrovine iz leta 1966 bo tako odprla nov list v mariborski zgodovini filma in kulture ter razširila temelje starih sezont. S to kinotečno klasiko mojstrovega prvega angleško govorečega filma, z Davidom Hemmingsom in Vanesso Redgrave v glavnih vlogah, z glasbo legendarnega Herbieja Hancocka, kannsko Zlato palmo in eno izmed najbolj seksi scen v vsej filmski zgodovini, bo Slovenska kinoteka razširila in zgodila gostovanja v bodoči evropski prestolnici kulture in odprla svojo prvo ambasado. Torej Dnevi gostovanja Slovenske kinoteke v Mariboru s tem v Kinu Udarnik postajajo redni, nujno redni.

»Trenutek Ambasade Kinoteka, ki se ne zgodi le enkrat letno, na kar se človek ne more navaditi, in trenutek, ki ni le val, ki šokira in se zelo hitro poleže, ampak postane neka konstanta, je nujna za urbano okolje. Kinotečni koluti se ne bodo zavrteli le na projektorjih Slovenske kinoteke v Ljubljani in potem gostovali trenutek ali dva v Mariboru, ampak bodo tukaj na mesečni ravni, z upanjem na edini pravilen prehod na vsaj enkrat tedensko kinotečno zgodbo, pri čemer pa prostovoljno delo in entuziazem ljubiteljev gibljivih slik ne bosta več dovolj, ampak bo svojo vizijo in namene moralno predstaviti ali celo spremeniti samo mesto Maribor,« ta pomemben trenutek za razvoj filmske kulture v mestu ob Dravi ocenjuje programski direktor **Miha Horvat**, in dodaja: »Najlažje bi bilo reči, da Maribor filmske publike nima in da potrebuje novo, majhno in intimno kinodvorano. Ampak ne, dajmo končno uporabiti stare dvorane, že obstoječe in velike, ki pri 150 stolih to sploh niso. V njih je potrebno pripeljati vse mlade, ki še ne vedo, in vse starejše, ki so pozabili, kaj kino in film sta.«

»Za tole novonastalo in fiktivno ter hkrati zelo realno institucijo upamo, da ne bo samo mesečna zgodba enega petka, ene sobote in nedelje, ampak da bo čim prej postala vsaj tedenska konstanta, torej da bo Ambasada Kinoteka v Kinu Udarnik imela najmanj enkrat tedensko odprtja svoja vrata v zgodovino umetnosti filma in gibljivih slik, v užitke kinofilske teme in izbranih muzejskih kopij. Poleg rednega dnevnega Artkino programa, ki predstavlja aktualno filmsko produkcijo

in ki se je v Udarnik vrnil s koncem lanskega poletja, ter s programsko strukturo širokega spektra umetnosti gibljivih slik, se s kinotečnim programom programska forma počasi zaokrožuje, Mariborčanke in Mariborčani pa smo lahko veseli, da se ustvarjajo nove možnosti ter priložnosti in da postajamo konkurenčni na področju kulture,« pa ob tem razmišlja producent Udarnikovega filmskega programa in predsednik Društva za razvoj filmske kulture **Rene Puhar**.

Petak, 29.4. ob 20.00 uri

Povečava (Blow-up)

Michelangelo Antonioni, VB, Italija, ZDA, 1966, 35 mm, 111'

Thomas (David Hemmings), londonski fotograf, nekoga dne v parku slika ptiče, vendar njegovo pozornost kmalu pritegne mlad par. Ko Jane (Vanessa Redgrave) odkrije fotografa, mu zaman poskuša odvzeti kamero. Thomas se vrne domov, kjer ga prestreže in od njega zahteva fotografije. Thomas jo odpravi z lažnim filmom. Ko razvije in poveča eno izmed slik, ki jih je posnel v parku, v grmu odkrije obris postave s pištolem. Še ena povečava razkrije madež, ki bi lahko bil truplo. Thomas se vrne v park, da razišče zadevo in tam res odkrije truplo, ko se vrne domov, pa najde stanovanje povsem izropano. Vse, kar mu ostane, je nerazpoznavna povečava ...

»Kultni film, ki je evociral moč fotografije v razkrivanju stvarnosti, je širil nesmrtno slavo Antonioniju in še dandanes ga prikazujejo v dvoranah kinotek« (Bernard Nežmah, Mladina, b.p.).

Kinotečni predtakt: Kino Klub Azijske perspektive

Preden je Kino Udarnik postal Ambasada Kinoteke, je skupina filmskih zanesenjakov iz Društva hedonističnih kreativcev in v sodelovanju s forumom SloAnime organizirala Kino Klub: nedeljske filmske večere, ki so bili namenjeni spoznavanju z azijsko filmsko in animirano umetnostjo. V okviru korejske retrospektive se je zgodila prva kinotečna 35-milimetrska projekcija.

Nedelja, 20.2. ob 20.00 uri

Kino Klub: OLDEUBOI (Oldboy)

Park Chan-Wook, Južna Koreja, 2003, 35 mm, 120 min

Udarnikov Kino Klub vam v okviru serije Azijske perspektive to nedeljo ob 20.00 uri s ponosom predstavlja vrhunc korejskega maščevalnega trojčka, režiserja Chan-Wook Parka, epski maščevalni pohod, ki je korejsko kinematografijo izstrelil v svetovne filmske sfere in Parka spremenil v novi kult, legendu, velikega mojstra 21. stoletja – Oldeuboi (Old Boy). Z neverjetno zgodbo o nepridipravu Oh Daesu-ju, ki se naenkrat znajde zaprt v sobi, kjer preživi naslednjih petnajst let, nato pa mora svojega krvnika in maščevanje poiskati v zgolj petih dneh. Z izjemno svežo in briljatno tehniko snemanja, s surovim, a ne nesmiselnim nasiljem, je prepričal horde filmskih fanov po svetu in številne žirije v Cannesu, Stockholmu, Bangkoku, Londonu in drugod po Aziji ter svetu. Skratka, nepogrešljiv film na seznamih in zbirkah vsakega pravega filmofila!

Zahvaljujemo se distributerju Fivia/Cenex, ki je pokazal čut za filmsko izobraževanje in nam film na 35 mm kolatu za projekcijo odstopil brezplačno.

Kino Klub: Retrospektiva japonskega filma

Eden od vrhuncev Kino Kluba in prvi strokovno skurirani filmski program v Udarniku je bila retrospektiva japonskega filma, ki jo je pripravil doktor filmskih študij, specializiran za japonsko kinematografijo in western, dr. Michal Bobrowski, takratni prostovoljec Pekarne Magdalenske mreže in programski direktor festivala Stoptrik, kasneje tudi programski sodelavec Udarnika.

Selector of the movie programme and autor of the texts is Michal Bobrowski, Ph.D. of film studies from Krakow, specialized in Japanese historical cinema and western, EVS of Pekarna – magdalenske mreže and programing director of Stoptrik festival.

Nedelja, 10.4. ob 18. uri

Kino Klub:

Ninjō kami fūsen (Humanity and Paper Balloons)

Sadao Yamanaka, Japonska, 1937, DVD, 86'

One of the most important Japanese pre-war films and at the same time a milestone in the evolution of the jidaigeki genre. In contrast to other samurai films made in that period Yamanaka's approach towards the ethos of Bushidō (the ethical code of the Japanese chivalry) not only strikes as profoundly humanistic but also becomes a strong accusation of the very core of the ideology on which the Japanese military dictatorship was founded.

The plot is based on a Kabuki play Shinza the Barber (Kamiyui Shinza) and it takes place in 18th century Edo. The main character is a young ronin (masterless samurai), who lives with his wife in poverty, struggling desperately to change his miserable situation. Yamanaka penetrated the social debts with outstanding formal mastery. His image is both nostalgic and passionate: its grim atmosphere relates to the powerful, antiheroic revision of Japanese national mythology. In this respect Humanity and Paper Balloons anticipated anti-feudal films made in the sixties and seventies by directors such as Masaki Kobayashi, Hideo Gosha or Kihachi Okamoto.

Humanity and Paper Balloons turned out to be the last Yamanaka's film. The director shared the faith of many other left-wing nonconformists who criticized the totalitarian authorities of the militarist Japan – he was drafted and sent to Manchuria, where he died in 1938.

Nedelja, 17.4. ob 18. uri

Kino Klub:

Chikamatsu monogatari (The Crucified Lovers)

Kenji Mizoguchi, Japonska, 1954, DVD, 102'

Set in 17th century Kyoto, the film tells a story of a doomed love of a wealthy merchant's wife and his meager worker. In the one of the greatest of his masterpieces Mizoguchi returned to his constant thread of woman's suffering caused by the injustice of the social system (either feudal, or early capitalistic).

The Crucified Lovers is based on a bunraku (puppet theatre called also joruri) drama Daikyoji mukashigoyomi written by Monzaemon Chikamatsu. The author, often referred as "the Japanese Shakespeare", was a master of sewamono plays, which often tell stories of the tragic affection between lovers belonging to different social classes. The dramaturgical conflict of the film, as well as the play, is the antagonism of *giri* (social duties and obligations) and *ninjō* (individual feelings and needs), which remains a crucial element of the majority of Japanese traditional plays and jidaigeki films. Heroic tales and samurai films, such as Hiroshi Inagaki's Miyamoto Musashi trilogy or Akira Kurosawa's Seven Samurai, glorifies the conservative value of *giri* on which the Bushidō code was founded. On the other hand, the stand of a social criticism represented by Mizoguchi or Tomu Uchida, underlines the significance of *ninjō*.

The visual aspect of The Crucified Lovers is also deeply rooted in the Japanese tradition. The film was outstandingly photographed by Kazuo Miyagawa. Long shots and precise camera movements built the contemplative atmosphere corresponding with the notion of *mono no aware* – the unique Japanese esthetical value which embraces the feeling of melancholia for the passing time and the impermanence of things. Furthermore, the compositions of frame as well as the usage of chiaroscuro are distinctly influenced by esthetics of *zenga* – monochromatic ink sketches painted by Zen Buddhism apprentices.

Nedelja, 24.4. ob 18. uri

Kino Klub:

Harakiri (Seppuku)

Masaki Kobayashi, Japonska, 1962, DVD, 133'

Among the various elements of the traditional Japanese culture, perhaps the hardest to understand and accept for a westerner is a custom of seppuku – the ritual suicide of a samurai. For Masaki Kobayashi, the leftist intellectual, whose work was overflowed with a profound humanism, the custom became an epitome of the atrocity of the Japanese feudal regime.

Hanshiro Tsugumo, the main character of Harakiri, used to be a high-ranking dignitary of a mighty Geishu clan. After his clan had been crushed by Tokugawa forces, he joined the ranks of ronin. In the early years of 17th century, after the unification of the country under shogun Ieyasu, countless masterless samurai have become a genuine plague. Warriors, who in the period of civil wars had belonged to an especially privileged social group, fell victim to history. As a side effect of a political transformation, hungry and desperate ex-knights wandered throughout Japan. Many of them ended their miserable existence with an honorable death of seppuku.

Kobayashi is known from his uncompromising criticism of the bushido code ethics. Both Harakiri and equally outstanding Samurai Rebellion (1967) brings revisionist outlook of traditional Japanese values, expose the essential ruthlessness of a vertical human relations, revile dogmatic ways of thinking and behaving on which the feudal system was built. Deep political and social message have been dressed in a refined genre costume. Pure film beauty of Harakiri lays not only in a visual sphere, but mainly in narrative and dramaturgical craftsmanship. Kobayashi revealed subsequent threads of a story by alternating temporal plains, played precise rhythm using sequences with diverse intensity of emotional dynamic.

Nedelja, 1.5. ob 20.00 uri

Kino Klub:

Miyamoto Musashi

Hiroshi Inagaki, Japonska, 1954, DVD, 93'

Nedelja, 8.5. ob 20.00 uri

Kino Klub:

The Hidden Fortress (Kakushi-toride no san-akunin)

Akira Kurosawa, Japonska, 1958, DVD, 126'

Classical jidai-geki epic regarded as one of the most entertaining of Kurosawa's films, combines stylistics of the realistic period movie with humoristic, almost fairy-tale approach towards Japanese history. The plot of The Hidden Fortress is loosely based on Kurosawa's early film The Men Who Tread on the Tiger's Tail (1945) which was an adaptation of the traditional kabuki play Kanjinchō. The story takes place during the Sengoku period (15th and 16th century) of political and social upheaval and unrelenting civil war. Princess Yuki (Misa Uehara), the last surviving heir of the defeated Akizuki family, attempts to get across the enemy territory in order to restore the past glory of her clan. Princess only companions are two spineless peasants, traumatized farmer's daughter and loyal General Rokurota (majestic role of Toshirō Mifune).

Kurosawa's feature made a huge impact on American cinema, inspiring directors such as Steven Spielberg, Francis Ford Coppola and – last but not least – George Lucas, who has acknowledged the key influence of The Hidden Fortress on his Star Wars trilogy.

Petak, 13.5. ob 20.00 uri

Moderni časi (Modern Times)

Charles Chaplin, ZDA, 1936, 35 mm, 87'

Sobota, 14.5. ob 20.00 uri

Nož v vodi (Nóż w wodzie)

Roman Polanski, Polska, 1962, 35 mm, 94'

Nedelja, 15.5. ob 20.00 uri

Kino Klub:

Yojimbo

Akira Kurosawa, Japonska, 1961, DVD, 110'

Loose adaptation of Dashiell Hammett's Red Harvest which became one of the most outstanding historical film ever and at the same time a milestone in the development of the jidai-geki genre.

The wandering ronin who goes under the fake name of Kuwabatake Sanjuro (Toshiro Mifune) strays to the corrupted town ruled by two conflicted gangs of ruffians. Sanjuro, being a master swordsman and a superb strategist, conceives a complicated scheme in order to cleanse the town of crime. Yojimbo is not only a prodigal example of genre picture, but also a profound, multidimensional masterpiece, which might be interpreted as a deliberation on the moral ambiguity of a violent fight with evil, as well as a parable of a world politics divided by Cold War or even a allegory of a Taoist phenomenology based on a concept of the similarities of opposite forces.

Yojimbo, alike other Kurosawa's samurai pieces such as Seven Samurai (1954) or The Hidden Fortress, was strongly inspired by the American westerns, especially those which had been made by Kurosawa's favorite director John Ford. But the intercultural flow of influences was not one-sided. The first significant spaghetti-western, Sergio Leone's A Fistful of Dollars (1964) is a faithful remake of Yojimbo. Kurosawa's films became objects of admiration and sources of inspiration for many other directors who made excellent westerns in 1960s and 1970s, among them Sam Peckinpah, Arthur Penn or Clint Eastwood.

Kino Udarnik, Ambasada Kinoteka

V Udarniku se na tedenski ravni nadaljujejo izjemne kinotečne projekcije in v juniju jih bo še posebej veliko, bodo pa tudi aktualno in pogovorno obarvane. Tako se bomo posvetili dvema velikima mojstroma svetovnega filma, pionirju Georgesu Meliesu ob 150-letnici njegovega rojstva, po filmsko pa se bomo poslovili tudi v aprilu umrlemu Sidneyu Lumetu z dvema večnima klasikama Serpico in Network.

Nadaljuje se tudi retrospektiva japonskega filma, katere selektorja sta Olga Bielanska in Michal Bobrowski, s samimi odličnimi filmi in z animeji, za konec z dvema pretresljivima zgodbama o katastrofi vseh katastrof, ameriškem uničenju mesta Hiroshima z atomsko bombo. Tokrat boste v dogajanje neposredno vključeni tudi vi, saj ob koncu sezone preizkušamo "filo-afe", pogovore o filmu, ki bodo v prihodnji sezoni (jeseni) predvidoma postali stalna praksa. Vabljeni, da se čim bolj aktivno vključite. In ne pozabite povedati naprej!

Nedelja, 22.5. ob 20.00 uri

Kino Klub:

Kwaidan

Masaki Kobayashi, Japonska, 1964, DVD, 183'

Nedelja, 29.5. ob 20.00 uri

Kino Klub:

Goyokin

Hideo Gosha, Japonska, 1969, DVD, 124'

Nedelja, 5.6. ob 18.00 in 20.15 uri

Kino Klub:

Balada o Narayami (Narayama-bushi kô)

Shohei Imamura, Japonska, 1983, DVD, 130'

Rikyu

Hiroshi Teshigahara, Japonska, 1989, DVD, 135'

Petek, 10.6. ob 18.00 in 20.00 uri

Ob 150-letnici rojstva Georgesja Meliesa:

Zakladnica zgodnjega filma (A treasury of early cinema)
Georges Melies, Francija, 1894-1913, DVD

Tokyo Story

Yasujiro Ozu, Japonska, 1953, 35 mm, 136'

Sobota in nedelja, 11. in 12.6. ob 20.00 uri

Sydneyu Lumetu v spomin (In memoriam Sidney Lumet):

Serpico

Sidney Lumet, ZDA, DVD, 1973, 130'

Mreža (Network)

Sidney Lumet, ZDA, DVD, 1976, 121'

Nedelja, 19.6. ob 16.00 in 18.00 uri

Hiroshima – nikoli pozabljena

Zaključek retrospektive japonskega filma in animeja

Kino Klub:

Bosonogi Gen (Hadashi no Gen)

Mori Masaki, Japonska, 1983, DVD, 83 min

Črni dež (Kuroi ame)

Shohei Imamura, Japonska, 1989, DVD, 123 min

Sobota, 3.9. ob 20.00 uri

400 udarcev (Les quatre cents coups)

Francois Truffaut, Francija, 1959, 35 mm, 99 min

Celovečerni prvenec Françoisa Truffaut je eden njegovih najbolj osebnih filmov in obenem eden najlepših. Je zgodba o mladosti, ko se otroku najbolj široko odpirajo vprašanja, na katera ne najde odgovorov. Je spomin na poetična in navdahnjena leta odraščanja, ko se hoče deček iztrgati iz otroštva in stopiti med odrasle, ti pa ga dosledno zavračajo. Truffaut uspe, da občutimo dečkovo stisko zaradi

neresnega očeta, ki jemlje vse za šalo, matere, ki se mu dobrika, ker ima ljubimca, in profesorjev, ki ne premorejo nikakršnega razumevanja za njegove težave. Tako mu preostane le beg. Beži večkrat, včasih tudi v kino.

Celovečerni prvenec Françoisa Truffauta se navdihuje v režiserjevem lastnem otroštvu in odraščanju v času nacistične okupacije, ki sta bila zaznamovana s skrhanim odnosom s starši, z nasiljem in zavrnitvijo (Truffaut ni poznal biološkega očeta, mati se mu je odrekla). Velja tudi za enega prvih francoskih filmov, v katerem so vloge med otroki in odraslimi obrnjene. Tukaj so namreč otroci tisti, ki jih jemljemo resno, odrasli pa tisti neodgovorni in brezbržni – gre za idejo, ki izhaja iz italijanskega neorealizma (filmsko gibanje po drugi svetovni vojni) in dokazuje močno povezanost francoskega novega vala z njim. O pomembnosti in aktualnosti filma med drugim priča izjemna igra mladega, štirinajstletnega Jean-Pierre Léauda, ki ga je režiser našel na avdiciji. Posnetki avdicije odražajo Léaudovo pristnost ter izjemno in redko sposobnost ostati enako sproščen in prebrisani pred kamero kot brez nje. V njem naj bi Trauffaut prepoznał sebe v mlajših letih.

Sobota, 8.10. ob 20.00 uri

Amarcord

Federico Fellini, Italija, 1973, 35 mm, 123 min

Sobota, 15.10. ob 20.00 uri

8½

Federico Fellini, Italija, 1963, 35 mm, 138 min

SOBOTA, 8. OKTOBER

20.00 // "Amarcord" (1973)

22.00 // Koncert skupine **Toba** (Italija)

100% UDARNIK - posebna ponudba pijač

SOBOTA, 15. OKTOBER

20.00 // "Osem in pol" (1963)

UDARNIK, AMBASADA SLOVENSKE KINOTEKE PREDSTAVLJA

FEDERICO FELLINI

MINI RETROSPEKTIVA

Cena vstopnic // film: 4€ / 3€ (za študente, dijake in upokojence) // koncert: 5€ / 3€ // film + koncert: 7€ / 5€

Prodaja: Vsak dan eno uro pred predstavami v Udarniku (Grajski trg 1, Maribor) rezervacije@udarnik.eu

Oblikovanje: Sandro Drinovac

Sobota, 5.11. ob 19.00 uri

The Killing

Stanley Kubrick, ZDA, 1956, 35 mm, 85 min

Sobota, 12.11. ob 20.00 uri

Steze slave (Paths of Glory)

Stanley Kubrick, ZDA, 1957, 35 mm, 88 min

UDARNIK, AMBASADA SLOVENSKE KINOTEKE PREDSTAVLJA
KUBRICK
MINI RETROSPEKTIVA: STANLEY KUBRICK

SOBOTA, 5. NOVEMBER

19.00 // *The Killing* (Ubijanje) // 1956

SOBOTA, 12. NOVEMBER

20.00 // *Paths of Glory* (Steze slave) // 1957

Cena vstopnic // film: 4€ / 3€ (za študente, dijake in upokojence)

Prodaja: Vsak dan eno uro pred predstavami v Udarniku (Grajski trg 1, Maribor) rezervacije@udarnik.eu

ZAVOD UDARNIK
MESTNI CENTER UMETNOSTI

kata

MESTNA OBČINA MARIBOR

Oblikovanje: Sandro Drinovac

Klasike ameriške komedije v Udarniku

Woody Allen pogosto primerja razliko med nemo in zvočno komedijo z razliko med damo in šahom. Ta mesec bodo mariborski ljubitelji kinematografije imeli priložnost videti dela mojstrov obeh disciplin.

Charles Chaplin in Ernst Lubitsch sta bila dva velika evropska umetnika, ki sta svoje najpomembnejše filme ustvarila v Hollywoodu. Pripadala sta isti generaciji (Chaplin je bil rojen leta 1889, Lubitsch leta 1892). Oba sta kariero v šovbiznisu začela z burlesknimi igrami, kasneje postala zvezdi filmskih burk (Lubitsch je v filmu prvič nastopil leta 1913, Chaplin pa leta 1914) in navsezadnje pisca scenarijev, producenta in režiserja izjemno vplivnih komedij.

Dve izjemni osebnosti, ki sta ustvarili dva povsem drugačna estetska vzorca. Egalitarizem Chaplinovih filmov se jasno sklada s skurilnostjo in preprosto strukturo. Lubitschevi filmi so veliko bolj glamurozni in temeljijo na intelektualnem humorju. Chaplin je bil mojster pantomime – njegovo delo pripada področju koreografije in kretenj. Po drugi stani pa je bil Lubitsch režiser obrazov in besed. Njegove sofisticirane komedije, običajno posvečene ljubezenskim razmerjem pripadnikov višjega sloja ali dobro preskrbljeni buržoaziji, izzovejo ostro opazko o razkroju, ki se skriva pod bliščem.

Chaplinov način se je vedno zdel nekoliko anahronističen. Leta 1931, ko je izdal *Luči velemesta*, so v ameriških kinih že prevladovali zvočni filmi. Čeprav film ni nem – vsebuje avdio posnetek z glasbo (komponiral jo je Chaplin) in hrup – dialogi niso posneti, temveč se pojavljajo v naslovnih insertih. Chaplin je nasprotoval prehodu na zvočni film (celo njegov naslednji film *Moderno časi*, 1936, je le delno zvočni). Tehnološki napredek kot tudi nesorazmerno distribucijo ugodnosti in dehumanizacijo dela je dojemal kot del kapitalističnega ustroja, ki je zgolj povzročil globalno gospodarsko katastrofo.

Uvodna scena v Lučeh velemesta, ki prikazuje slovesnost ob odkritju spomenika blaginje, zasmehuje tako simboliko ameriških sanj kot tudi zvočni film. Namesto besed častni gostje oddajajo nerazumljive in atonalne zvoke. Tej parodiji na ameriško vzenesenost sledi najznamenitejša scena, v kateri potepuh Charlie spi na kolenih znamenitega kipa. Chaplinov ikonografski značaj ustvari hrupen nered, ki v kot potisne ritual in spremeni njegovo dostojanstvo v prečiščajoč proti establišmentu naperjen smeh.

Zgodba potepuha, zaljubljenega v revno in slepo prodajalko rož (Virginia Cherrill), ki ga zamenja za milijonarja, združuje družbeno in politično kritičnost

z rahločutnostjo proti bridkostim nižjega sloja. Ena najbolj čustveno ganljivih zaključnih scen v zgodovini filmske umetnosti, ko dekle spozna pravo identiteto njenega dobrotnika, nosi globoko humanistično opevanje sočutja, požrtvovalnosti in pristne ter nesebične dobrodelnosti.

Vendar se zdi, da so v Chaplinovem svetu dobrote zmožni samo revni ljudje. Obstaja krepko nasprotje med dobrohotnim in sočutnim Charlijem ter dvoličnim poslovnežem (Harry Myers), ki je prijazen, medtem ko je pijan, in brezobjektiven, kadar ima mačka. Kapital je prikazan kot destruktivna sila v ozadju podkuljivega in izprijenega sistema. J. Edgar Hoover je skrbno opazoval Chaplinove filme in poslušal njegove izjave. Dve desetletji kasneje, med dobo McCarthyja, so bila umetnikova lastna radikalna stališča povod v izgnanstvo iz ZDA po lastni izbiri.

Ernst Lubitsch je zaradi dejanj svojih mogočnih sovražnikov prav tako postal begunec. Leta 1935 mu je Goebbels kot nemškemu judu, ki je v Hollywoodu delal vse od leta 1922, odvzel državljanstvo. To je morda tudi razlog, zakaj *Trgovina za vogalom* (1940) nosi eskapistično vizijo Evrope, ki vsaj na filmu ne izpade tako opustošena, kot je bila med vojno.

Tako kot v *Lučeh velemesta* zasnova Lubitschevega filma temelji na motivu idealizacije čustev in na neprepoznani identiteti ljubljenega. Klara Novak (Margaret Sullavan) in Alfred Kralik (James Stewart) sta zaposlena v razkošni trgovini v Budimpešti. Tekmeca, ki se očitno ne marata, sta vpletena v anonimno, korespondenčno romanco. Film je prisrčna in očarljiva božična komedija, ki namiguje k provokativnemu roganju malomeščanske miselnosti.

Trgovci so urejeni po ogrodju častne hierarhije, znotraj katere je vzpenjanje po karierni lestvici ena in edina pot do uspeha. V njihovi realnosti je izraz "majhen nepomemben prodajalec" najslabša možna žaljivka, denarnica pa najlepše darilo. Glavne osebe uporabljajo enake psihološke tehnike zapeljevanja pri prepričevanju strank k nakupu trgovskega blaga in pri pridobivanju naklonjenosti drug do drugega. Umetnost uglanjene manipulacije, odločilen element preprodajalčevega posla, jim preide v meso in kri.

Trgovina za vogalom je popoln primer pristopa k žanru, ki ga kritiki opisujejo kot "Lubitschev prijem". Ta edinstven slog je zmes evropske nostalgijske, čara posebne vrste, združenega z ironijo in lahkomiselnostjo, kot tudi sijajnih dialogov in fantastičnega igranja, ki razkrinkajo subtilnost in zapletenost človeškega vedenja.

Michał Bobrowski (prevod: Daniela Kičić)

Sobota, 3.12. 2011 ob 20.00 uri

Luči velemesta (City Lights)

Charles Chaplin, ZDA, 1931, 35 mm, 87 min

Sobota, 10.12. 2011 ob 20.00 uri

Trgovina za vogalom (Shop around the Corner)

Ernst Lubitsch, ZDA, 1940, 35 mm, 99 min

Sreda, 21.12. 2011 ob 20.00 uri

Smrt v Benetkah (Morte a Venezia)

Luchino Visconti, Italija, Francija, 1971, 35 mm, 130 min

UDARNIK, AMBASADA SLOVENSKE KINOTEKE PREDSTAVLJA

CHARLES

CHAPLIN

ERNST

LUBITSCH

Sobota, 3. December, ob 20
„Luči velemešta“ 1933

Sobota, 10. December, ob 20
„Trgovina za vogalom“
1940

kino teka

UDARNIK

Oblikovanje: Michal Bobrowski

2012:
Evropska prestolnica kulture

Mojstrovini evropskega filma

Na sporedu januarske Ambasade Kinoteka bosta dve mojstrovini evropskega filma – Povečava Michelangela Antonionija in 400 udarcev Françoisa Truffauta. Oba naslova sta ob nastanku na podoben način dvignila prah med filmarji, strokovnjaki, kritiki in gledalstvom, saj sta jih prisilila v prevrednotenje njihovih pričakovanj in zbezala iz udobja okorelih vzorcev zaznavanja. Val ogorčenja intelektualcev in družbe nasploh v letih 1959 in 1966 je našel slišni in vidni izraz v delih Truffauta in Antonionija. Novovalovskemu "enfant terrible" in kontroverznemu italijanskemu mojstru so bile skupne stroga analiza sodobnih urbanih družb in umetniške vrednote, ki dajejo absolutno prioritetno realističnemu, iskrenemu ustvarjanju in prezirajo buržoazne, anahronistične filmske konvencije. Truffautov prvenec, 400 udarcev, je pomenil preboj francoskih avtorjev, ki so se žeeli upreti takratnemu "cinéma de papa" in njegovim produktom – živce cefrajočim navadnim imitacijam filma. Zgodba o najstniku, ki išče ljubezen in razumevanje, namesto tega pa najde le ponizanje in zatiranje, ni samo močno zamajala statusa quo, temveč je lucidno nakazala nove smeri v filmski umetnosti. Novi val je z zlato palmo za Truffauta in premierami filmov Do zadnjega diha (À bout de souffle, 1959) JeanLuca Godarda, Hirošima, ljubezen moja (Hiroshima mon amour, 1959) Alain Resnaisa in (po mnenju nekaterih kritikov) Avantura (L'avventura, 1960) Michelangela Antonionija občinstvo naučil gledati pod površje podob in prevpraševati filmska in pripovedniška pravila. V Povečavi znova pridejo na plan vprašanja o mejah objektivnega zaznavanja ob soočenju z resničnostjo swinging Londona, središča kulturne deziluzije, modne scene in razpoložljivega blišča. 400 udarcev niha med surovostjo in pretanjenoščjo. Truffautova lastna izkušnja nesreče in zavračanja se pritajeno odraža na platnu skozi preprosta, realistična sredstva, kot sta improvizirana igra in avtentične lokacije. Edinstveno obvladovanje mizanscene dopolnjuje zavračanje konvencij filmskega upodabljanja. Lirična uvodna špica nas popelje na sprehod po ozkih pariških ulicah, povleče v mestni tok, ki se izteče pri Eifflovem stolpu. Mitski Pariz ni prizorišče zgodbe Antoina Doinela, ampak ozadje za producijske podatke. Pripoved zares požene v tok pripetljaj v učilnici. Učenec Antoine Doinel (Jean-Pierre Léaud) med pisanjem kontrolne naloge sošolcu poda sliko "pin-up" dekleta. Od tod se fant zaplete v krog prestopkov in kazni, zato postaja čedalje bolj zbegan. Težave v šoli še poslabšajo njegov že tako napet odnos s starši, zaradi česar slednjič pristane v poboljševalnici. Skozi zrelo igro petnajstletnega Léauda in

popolno razumevanje med igralcem in režiserjem se izriše kompleksen lik, ki ni naiven niti nedolžen, temveč občutljiv in zaupljiv. Črno-bela fotografija Henrika Decaëja raziskuje izrazne možnosti počasnega sprehajanja kamere in širokega plana, ki gledalcu omogočata, da vidi več kot filmski liki; tako je na primer v končni sekvenci, kjer spremljamo Antoinov tek po na videz brezkončni morski obali, naposled pa slika zamrzne na njegovem obrazu. Truffaut, kritik pri reviji Cahiers du cinéma in občudovalec filmske obrti, je globinske posnetke razvil v portrete, ki odkrivajo razkrajanje resničnosti. V globinskih posnetkih kamera sledi telovadnemu učitelju, ki z učenci trimčka po mestnih ulicah. Drug za drugim se dečki trgajo iz gruče in razgublajo v vrvežu. Razposajena koreografija njihovih pobegov še poudarja neprizadel in nepretrgan tok množice. Michelangelo Antonioni, dvajset let starejši od Truffauta, je kariero začel v italijanski dokumentarni kinematografiji 1940-ih let. Soočenje z novim valom mu je pomagalo znova vzpostaviti kategoriji objektivne priopovedi in podobnosti. S preseganjem meja okorelega zaznavanja s tremi zaporednimi filmi, Nočjo (La notte, 1961), Mrkom (L'eclisse, 1962) in Rdečo puščavo (Il deserto rosso, 1965), se je Antonioni približal položaju hiperrealista s popolnim nadzorom nad filmsko sceno in gledalčevimi čuti. Povečava, njegov prvi film v angleščini, je priredba kratke zgodbe Las babas del diablo Julia Cortázarja in prikazuje dan v življenju fotografa Thomasa (igra ga David Hemmings, lik pa se navdihuje pri resničnem fotografu Davidu Baileyju), ki pri svojem delu koleba med beleženjem resničnosti in njenim zabrisovanjem: ponoči ovekoveča bedo prenočevalnice za reveže, podnevi pa se prelevi v modnega fotografa, ki ima moč vplivati, buriti duhove in usmerjati človeška hotenja – privilegij, ki ga izrablja zavestno in z užitkom. Odprta narativna forma se osredinja na lov za resnico v družbenih interakcijah, naključnih srečanjih in občevanjih. Thomasa pograbi obup, ko spozna, da je v razkritem umoru očividec, ki sicer ni videl ničesar; je pa posnel morilca in žrtev. Tehnike, kot so uporaba splošnega plana, zvočni nered, specifična kompozicija in izbor barv, ki so jih Antonionijevi tekmeci pogosto zapostavljeni, se zdijo edini prijemi, ki so zmogli naslikati divji in usodni spektakel uporništva, jeze in anarhije.

(Olga Bobrowska, podpisana Bielanska, 2012)

Sobota, 7.1. 2012 ob 20.00 uri

Povečava (Blow up)

Michelangelo Antonioni // Italija/VB/ZDA // 1966 // 35 mm // 111 min

Sobota, 14.1. 2012 ob 20.00 uri

400 udarcev (Les quatre cents coups)

Francois Truffaut // Francija // 1959 // 35 mm // 99 min

Sobota, 11.2. 2012 ob 20.00 uri

Suša (Daratt)

Mahamat-Saleh Haroun // Čad, Francija, Belgija, Avstrija // 2006 // 35 mm // 96 min

Sobota, 4.2. 2012 ob 20.00 uri

Tovor 200 (Gruz 200)

Alexey Balabanov // Russija // 2007 // 35 mm // 89 min

Malickovi divjaki / Wild creatures of Terrence Malick

Olga Bobrowska (signed as Bielańska)

Terrence Malick je ameriški filmski režiser, scenarist in filozof. Njegove filmske projekte so vse prepletani z vrednostmi krščanske teologije, filozofije in estetike. Kmalukrat je nasledil svoje prednikov, npr. Ingmara Bergmana, Alfreda Hitchcocka in Stevena Spielberga. Njegove filmove so vse načrtovane z drevnimi mitološkimi in religioznimi vrednostmi. Življenje, smrť, ženske in človeški razvoj so teme, ki se pojavljajo v njegovih filmih. Njegova najbolj znana dela so *The Thin Red Line*, *Days of Heaven*, *The Tree of Life*, *Midnight in Paris* in *Interstellar*.

Njegove filmove so izvedeni v obliki divjih, nezavestnih živali. V njihovih filmih se živali kažejo kot simboli za človeško življenje. Na primer v filmu *The Tree of Life* živali kažejo na človeški življenjski poti in posamezne dogodnosti. V filmu *Days of Heaven* živali kažejo na življenje v prizorišču Amerike. V filmu *Interstellar* živali kažejo na človeško pot do vzdoljosti sveta. Malickova filmaška je zelo eksperimentna in eksplorativna. Njegove filmovske tehniky so vse podprtih z vrednostmi krščanske teologije, filozofije in estetike. Njegove filmovske tehniky so vse podprtih z vrednostmi krščanske teologije, filozofije in estetike.

Načrtovanje in izvedba filmov ter posamezne njihove scenarije so vse podprtih z vrednostmi krščanske teologije, filozofije in estetike. Njegove filmovske tehniky so vse podprtih z vrednostmi krščanske teologije, filozofije in estetike. Njegove filmovske tehniky so vse podprtih z vrednostmi krščanske teologije, filozofije in estetike. Njegove filmovske tehniky so vse podprtih z vrednostmi krščanske teologije, filozofije in estetike. Njegove filmovske tehniky so vse podprtih z vrednostmi krščanske teologije, filozofije in estetike. Njegove filmovske tehniky so vse podprtih z vrednostmi krščanske teologije, filozofije in estetike. Njegove filmovske tehniky so vse podprtih z vrednostmi krščanske teologije, filozofije in estetike.

Njegova filmaška je zelo eksperimentna in eksplorativna. Njegove filmovske tehniky so vse podprtih z vrednostmi krščanske teologije, filozofije in estetike. Njegova filmaška je zelo eksperimentna in eksplorativna. Njegova filmaška je zelo eksperimentna in eksplorativna.

Olga Bielańska
(Prezentačna beseda Peter)

prologue
zvezni objekt (Movie): Antekosz Koszciuszko
Banerki latvala (Bachorda, 2. marec v 20.00)
Bolesnici divov (Gloss of Heaven, 22. marec v 20.00)

prezentacija kritičnosti
avtorica: Olga Bielańska
avtorica: Olga Bielańska (Materijalno, 20.00)
Bolesnici divov (Gloss of Heaven, 22. marec v 20.00)

Vir: Kinotečnik, marec 2012

*** ENGLISH ORIGINAL**

Terrence Malick is one of most intriguing authors of contemporary American cinema. Hated by many (on a long list of people who have expressed their disappointment in Malick one may find names of Adrien Brody, Haskell Wexler or producers Bert and Harold Schneider), admired and respected by others (Sissy Spacek, Sean Penn or Robert De Niro, who as a presidnet of jury of 64th Cannes Film Festival awarded last Malick's film, The Tree of Life, 2011, with Golden Palm). He debuted in 1973 with Badlands, deep and stunning study of amorality which recalls echoes of Arthur Penn's Bonnie and Clyde (1967) and anticipates in a way Oliver Stone's Natural Born Killers (1995). In his second feature film, Days of Heaven (1978), a period movie settled in USA prior to World War I, star Richard Gere (the role in Malick's film was a breakthrough for the actor's carrier), Brooke Adams and a playwright Sam Shepard introduced to the big screen. Acknowledged as a masterpiece, film brought an award for best director in Cannes for Terrence Malick. Up until today he has directed three more pictures – appreciated by the critics war film, The Thin Red Line (1998), story of princess Pocahontas and captain John Smith, The New World (2005) and already mentioned The Tree of Life. Short retrospective of Terrence Malick in "Ambasada Kinoteka" includes his two first films and will be completed with screenings of The Tree of Life in the regular program.

Malick who realizes films in an average of one per decade, functions in Hollywood as a true author who writes, directs and closely cooperates with cinematographers. A visual perfectionist, philosopher and sensitive artist, known for spontaneous filmmaking and causing the production delays. Several subjects – "essential questions" – keep coming back throughout his whole filmography. "Way of nature" is confronted with the "way of grace", wildness and passion with sacrifice and mercy, presence of God (whoever he or she might be) is being constantly questioned, checked and doubted. Starting with Badlands and finishing with The New World Terrence Malick's works belong to different genres (from road movie, through war film, to period melodrama). However, it wouldn't be appropriate to consider his work as a genre discourse (especially in the context of The Tree of Life, artistic piece, turning into formalistic one), although he is conscious of filmmaking traditions, respects them, even if sometimes he refers to them ironically. In the simple stories of love, betrayal or brotherhood, Malick breaks common film conventions by applying several characteristic means of expression (polyphonic voice over, wide shots, travellings, photography from a worm's-eye view or close-ups which reveal calm and powerful world of nature). Each manifestation of experience of life interests him equally, he sees human beings just as a part of wider structure, dangerous yet beautiful. Therefore, rhythm

of the narration not necessarily depends on characters' actions and motivations, but rather reflects being-in-the-world and changes which occur in the united system of nature.

Malick's debut, **Badlands**, is loosely inspired by the history of Charles Starkweather and Caril Ann Fugate, teenager murderers and fugitives who committed their crimes in 1958. "Adventure" of 15 years old Holly (debuting Sissy Spacek) and her 25 years old boyfriend, Kit (Martin Sheen) starts in futureless little town in South Dakota. They fall in love, despite of the lack of her father's acceptance for their feelings. When it's impossible to keep the relation any longer, Kit decides for both of them to run away and kill everyone who stands on their way. Killings don't need any explanation; Kit exposes himself as a cowardly avenger who shoots people in their backs. Holly, narrator of the story, accepts his perspective, doesn't ask questions, judge him, nor try to stop him. They are both neurotic personalities, stifled by the social norms and expectations, who desperately need to be loved and, what seems more important for them, remembered. Escape to the world of fantasy ends on the plains of Montana in the hopeless and lifeless landscape.

Main characters of **Days of Heaven**, lovers Bill (Richard Gere) and Abby (Brooke Adams), just like Holly and Kit, are searching for the place which would bring them security and stabilization. However, their pursuit for happiness is founded on crime and lie, its fulfillment turns out to be an illusion. In the mirror of outstanding photography of Nestor Alemendros and Haskell Wexler (majority of the shots were made during "golden hours", just after dawn and before dusk) passions that burst in the characters seem the same as destructive instincts that drive the locust. Malick avoids dialogues leaving majority of speaking parts to Linda's voice over monologues (pre-mature Bill's teenage sister who follows her doomed carers out of love is suggestively played by Linda Manz), but the director mostly tells the story through the images where mediocrity hides in beauty and the vast fields of crop appear to be a death trap.

Sobota, 3.3. ob 20.00 uri

Surova balada (Badlands)

Terrence Malick // ZDA // 1973 // 35 mm // 94 min

Malick's debut, **Badlands**, is loosely inspired by the history of Charles Starkweather and Caril Ann Fugate, teenager murderers and fugitives who committed their crimes in 1958. "Adventure" of 15 years old Holly (debuting Sissy Spacek) and her 25 years old boyfriend, Kit (Martin Sheen) starts in futureless little town in South Dakota. They fall in love, despite of the lack of her father's acceptance for

their feelings. When it's impossible to keep the relation any longer, Kit decides for both of them to run away and kill everyone who stands on their way. Killings don't need any explanation; Kit exposes himself as a cowardly avenger who shoots people in their backs. Holly, narrator of the story, accepts his perspective, doesn't ask questions, judge him, nor try to stop him. They are both neurotic personalities, stifled by the social norms and expectations, who desperately need to be loved and, what seems more important for them, remembered. Escape to the world of fantasy ends on the plains of Montana in the hopeless and lifeless landscape.

Sobota, 10.3. 2012 ob 18.00 uri

Božanski dnevi (Days of Heaven)

Terrence Malick // ZDA // 1978 // 35 mm // 94 min

Main characters of **Days of Heaven**, lovers Bill (Richard Gere) and Abby (Brooke Adams), just like Holly and Kit, are searching for the place which would bring them security and stabilization. However, their pursuit for happiness is founded on crime and lie, its fulfillment turns out to be an illusion. In the mirror of outstanding photography of Nestor Alemendros and Haskell Wexler (majority of the shots were made during "golden hours", just after dawn and before dusk) passions that burst in the characters seem the same as destructive instincts that drive the locust. Malick avoids dialogues leaving majority of speaking parts to Linda's voice over monologues (pre-mature Bill's teenage sister who follows her doomed carers out of love is suggestively played by Linda Manz), but the director mostly tells the story through the images where mediocrity hides in beauty and the vast fields of crop appear to be a death trap (Olga Bobrowska (signed as Bielańska)).

Zakladi ameriške kinematografije /

Treasures of American Cinema

(7. april–29. december 2012)

*V sodelovanju z ameriškim veleposlaništvom v Sloveniji in s Slovensko kinoteko //
in cooperation with the American Embassy in Slovenia and Slovenian Cinemateque*

Selektor, avtor prispevkov in grafične podobe / selector & author: dr. **Michal Bobrowski** (in programska ekipa Kina Udarnik v sodelovanju s Slovensko kinoteko)

Začetki teme

THE EMBASSY OF THE UNITED STATES
AND KINO UDARNIK PRESENT

Film
NOIR
THE ORIGINS
OF THE DARKNESS

07.04. at 20:00
THE MALTESE FALCON

14.04. at 20:00
KEY LARGO

21.04. at 20:00
LAWRA

28.04. at 20:00
THE BIG SLEEP

U.S. Embassy
Ljubljana

Oblikovanje: *Michal Bobrowski*

Vsek cineast ve, kaj je noir. Vendar vsi navadno laže pokažejo posebne značilnosti te tendence, kot da bi formulirali natančno definicijo. Na kolektivno domišljijo filmskih gledalcev in ustvarjalcev že vrsto generacij vplivajo razpoloženske podobe, odišavljene s koprenami cigaretnega dima; sličice grobih tekstur in motečih asimetričnih kompozicij, presekane z ekspresivnimi poševnicami; sence, ki jih mečejo ograde, rešetke, žaluzije ali pretirane silhuite, ki se tihotapijo po temačnih uličah in zavitih stopniščih. V noirovskem svetu živijo prekaljeni detektivi, gangsterji, pokvarjeni policisti in zapeljiva vamp dekleta z obrazi, skritimi v sencah, ki poskušajo preživeti v poceni motelih in razkošnih nočnih klubih. Za noirovsko upodabljanje na celuloidu je značilna baročna pretiranost sloga, ki deluje kot avtonomna umetniška kvaliteta. Prepoznavna oblikovna sredstva, kakor so osvetlitev nizkega svetlobnega ključa, chiaroscuro, globinska ostrina, bizarno kadriranje, ekstravagantni koti kamere in predvsem velik kontrast med črno in belo, so režiserjem in direktorjem fotografije omogočili, da ustvarijo fantazmagorične svetove, v katerih je deformacija postala primarni princip prezentacije. In vendar je noir veliko več kot le slog in ikonografija. Večina filmskih zgodovinarjev se strinja, da ga ne bi smeli obravnavati kot žanra, temveč raje kot splošno ozračje ali poetiko, ki žanre presega. V štiridesetih in petdesetih letih prejšnjega stoletja je noir odseval in interpretiral trpljenje in negotovost, ki sta prizadela ameriško družbo. Grozote druge svetovne vojne, grožnja jedrskega holokavsta in ekonomska nestabilnost so ustvarili razmere, prežete z gnevom, s tesnobo in razočaranjem nad demokracijo Združenih držav in njenimi temeljnimi vrednotami. S prihodom noira je hollywoodska kinematografija na splošno izgubila nedolžnost. Temačna tendenca je močno vplivala na kriminalne žanre, a tudi na vestern, melodramo, celo na komedijo in muzikal.

Na splošno velja, da je *Malteški sokol* (1941) Johna Hustona inavguriral serijo filmov noir. Četudi so zgodnejša dela, na primer *Samo enkrat živiš* (You only Live Once, 1937, Fritz Lang), *Tujec v tretjem nadstropju* (Stranger on the Third Floor, 1940, Boris Ingster) ali *Visoka Sierra* (High Sierra, 1941, Raoul Walsh), že neposredno napovedala formulo, je prav Hustonov sijajni režijski prvenec (ki se lahko primerja le z izjemnima prvencema Orsona Wellesa in Sidneyja Lumeta) dokončno začel novo obdobje ameriške kinematografije – in jo seznanil s temo. Avtor filma *Neprilagojeni* (The Misfits, 1961), ki so ga evropski kritiki slavili kot ameriškega mojstra, je zaslovel z inovativno obravnavo žanskega filma. Malteški sokol je adaptacija detektivske klasike Dashiella Hammetta, ki – skupaj z deli Raymonda Chandlerja, Jamesa M. Caina in delno Ernesta Hemingwaya – pripada kanonu trde literature tridesetih let prejšnjega stoletja. Film noir med drugim črpa tudi iz teh specifičnih, zelo možatih detektivskih romanov, za katere so značilni grob jezik, poudarjanje spolnosti in nasilja, pa tudi vsesplošni pesimizem. Hammettov roman je izšel leta 1930 in pred Hustonom so ga na filmsko platno

prenesli že dvakrat (Roy Del Ruth leta 1931, William Dieterle leta 1936). A v primerjavi z verzijo iz leta 1941 se zdita oba prejšnja filma konvencionalna in evfemistična ter nikakor ne ustrezata književni predlogi. Samo John Huston je zbral zadosti poguma in poiskal filmski jezik, ki se ujema z nihilistično iskrivostjo Hammettovega pisanja. Film se zaplete kot vzorna kriminalalka: spletarka najame zasebnega detektiva in ga potegne v vrtinec laži, poželenja, pohlepa in zmede. Scenarij (Hustonov) se zvesto ravna po Hammettovemu romanu. Dialog, v katerem prasketajo nabrite enovrstičnice (»Ne bodi preveč prepričana v to, da sem tako zelo pokvarjen, kakor naj bi bil« ali »Nič nimam proti zdravi meri težav«.), je skoraj popolnoma enak kakor v romanu (in vendar je režiser dodal nekatere ključne stavke). Humphrey Bogart je z vlogo brezobzirnega, sebičnega in zadržanega Samha Spada oblikoval arhetip zasebnega detektiva v filmu noir. Ta junak nove vrste je moralno in psihološko ambivalenten lik, ki deloma pripada svetu spodobnih državljanov in deloma kriminalnemu podzemlju. Zaradi nekoliko shizofrenega statusa je odtujen, tujec v vsakem okolju. Sam je zaradi šibkosti, ki jo skriva pod oklepom robastoti, za zapeljivo »bogomoljko« Brigid O'Shaughnessy, lahka tarča. Mary Astor je kot zgodnjii primer noirovske femme fatale v primerjavi s poznejšimi "vamp" dekleti, na primer Barbaro Stanwyck ali Rito Hayworth, morda precej staromodna in skromna, a je kljub temu značilno izprijena, dvolična in obupno potrebna zmage nad moškimi tekmeci pri lovu na legendarnega zlatega sokola, ki predstavlja simbol bogastva in moči.

Tudi Hustonov naslednji film, *Key Largo* (1948), je nenavadna različica temačnega trenda. Ta "hommage" tradicija gangsterskega filma tridesetih let prejšnjega stoletja je rezultat režiserjevega umetniškega nemira, pa tudi njegove potrebe po spodbijanju obstoječih konvencij in po oblikovanju novih. Leta 1948, ko so bila pravila filma noir že natančno kodificirana, je Huston pobegnil iz noirju inherentnega urbanega okolja na tropski otok na Floridi (ter istega leta posnel tudi odlično fuzijo noira in vesterna, *Zaklad Sierra Madre* (The Treasure of the Sierra Madre), ki se dogaja v Mehiki). Bogart igra veterana druge svetovne vojne, ki pride v hotel na Key Largo, da bi tam obiskal družino umrlega prijatelja iz vojske in ji izkazal spoštovanje. Igra usode v isti hotel pripelje nevarnega gangsterja, njegove telesne stražarje in ljubico. Ko jih nevihta odreže od sveta, se soočijo s tragičnimi dilemami in prisiljeni so razkriti svoje prave obraze. Drugače kakor antijužniški Malteški sokol in večina filmov noir ima *Key Largo* razločno pozitivno sporocilo; poudarja pomembnost človeške spodobnosti in osnovnega notranjega vedenjskega kodeksa v svetu moralne negotovosti. Za film noir precej neznačilna gledališka enotnost časa, kraja in dejanja ni toliko nenavadna za klasični gangsterski žanr (zdi se, da se *Key Largo* sklicuje na film Archija Maya *Okameneli gozd* (The Petrified Forrest, 1936), v katerem Bogart igra vodjo tolpe). Izkaže se, da je motiv izolacije močan prevodnik za kombinacijo intimne igre človeških čustev in bistroumnega

trilerja. Zlovešča atmosfera filma in tudi njegova natančna dramaturgija temeljita na verodostojnih portretih ljudi, ujetih v razmere skrajne psihološke napetosti, ki jih podajajo člani veličastne zasedbe. Poleg Bogarta so film s svojo igro počastili Lauren Bacall, Claire Trevor, Lionel Barrymore, ne nazadnje pa tudi Edward G. Robinson, za katerega je postal to, kar je za Jamesa Cagneyja Bela vročica (White Heat, 1949, Raoul Walsh) – priložnost, da v novih estetskih okvirih znova postavi, ovrednoti in razvije svoj lik gangsterja iz tridesetih let. Eden izmed paradoksov filma noir je, da je to izključno ameriško manifestacijo modernizma v veliki meri izoblikovala Evropa. Na njen razvoj so vplivala umetniška gibanja kot italijanski neorealizem, francoski poetični realizem in predvsem nemški ekspresionizem.

Poleg tega so najbolj pristne noir filme režirali priseljenci s starega kontinenta, na primer Fritz Lang, Billy Wilder, Robert Siodmak in Otto Preminger, čigar Laura (1944) sodi med najvznemirljivejša dela Hollywooda. Izvorno je bila Laura zamišljena kot »B« film, a je po zaslugi eminentnega producenta Darryla Zanucka postala uspešnica pri kritiki in pri občinstvu; nominirana je bila za pet oskarjev (prejela je oskarja za fotografijo) in je lansirala Premingerjevo briljantno ustvarjalno pot. Film je pod močnim vplivom psichoanalize in ga sestavljajo sanjske podobe, v katerih se realnost meša z nezavednim. Začetek je na videz konvencionalen. Elegантno uvodno sekvenco spreminja glas pripovedovalca v "offu" – ki je standardna komponenta noirovskega slogovnega besedišča. »Nikdar ne bom pozabil vikenda, ko je Laura umrla,« reče moški. »Srebrno sonce je kakor velikansko povečevalno steklo pripekalo na nebuh. Bila je najbolj vroča nedelja, kar jih pomnem. Počutil sem se, kakor da sem še edino človeško bitje, ki je ostalo v New Yorku. Kajti po Laurini grozoviti smrti sem ostal sam. Jaz, Waldo Lydecker.« Ko se zgodba razvija, se zdi otvoritev filma zavajajoča na več ravneh. Najbolj neverjeten je lažni vtis, ki gledalca zavede, da bo Waldo – iskan novinar in frustriran homoseksualec, ki ga igra legenda gejevskega gibanja, Clifton Webb – glavni junak filma ali vsaj tisti, ki gledalca vodi skozenj. Pravzaprav dvoumna in varljiva zgradba temelji na zahrbtni kombinaciji pripovednih vzorcev, v katerih se subjektivnost Waldove pripovedi v prvi osebi in retrospekcij, ki ilustrira izpovedi prič, zlije z objektivnostjo vsevedne pripovedi. Inkoherentna zgradba ustvari svojevrstno sanjskost, ki se ujema s skritimi pomeni filma, brenčečimi pod njegovim površjem. Pravi glavni junak, detektivski poročnik Mark McPherson (Dana Andrews), vodi preiskavo Laurine smrti. Odkrije, da je bila žrtev bistra, uspešna in lepa ženska. Policist med spoznavanjem njenega omejenega okolja visokih družbenih slojev in skrivenosti njenega srca iz osebnih pisem in dnevnika počasi razvije perverzno obsesijo s pokojnico. Izkriviljeni motiv zaljubljenosti v mrtvo žensko, ki nas spomni na filme Alfreda Hitchcocka (Rebecca (1940); Vrtoglavica [Vertigo, 1958]), je pretveza za študijo napredujočega razkroja McPhersonove osebnosti. Pravzaprav lahko vso drugo polovico filma beremo

kot utvaro junakovega zmedenega nezavednega, ki projicira zatrto nekrofilsko poželenje. V sredini filma se zgodi izjemno ekscentričen preobrat. Po bližnjem posnetku (prijem, ki naznačuje introspekcijo) pijanega McPhersona, ki spi v naslanjaču, se Laura vrne. Čeprav lahko njeno vrnitev logično pojasnimo, je v filmu cel kup subtilnih namigov, ki nakazujejo, da na platnu gledamo sanje glavnega junaka (kar ni za film noir nič novega, spomnimo se le na reprezentativni film Fritza Langa Ženska v izložbi [The Woman in the Window, 1944]). »Si kdaj sanjal, da je Laura tvoja žena, ki te spremlja na policijski ples, s teboj stoji na leseni tribuni na športni prireditvi, ki posluša tvojo junaško pripoved o tem, kako si v strelskem obračunu z gangsterji dobil svojo svinčeno golenicico?« ironično vpraša Waldo.

Efemernost in vsebinsko ohlapnost filma noir pa v popolnosti izraža naslov neke druge klasike, filma Globoko spanje (1946), ki ga je zrežiral idol kroga revije Cahiers du cinéma, Howard Hawks. Njegova adaptacija trde mojstrovine Raymonda Chandlerja ostaja najbolj prefinjen primer temačne estetike. Film pripoveduje paradigmatično zgodbo o zasebnem detektivu Philipu Marlowu (Humphrey Bogart), ki ga najame premožna družina. Detektiv sprejme primer in zato stopi v nevaren labirint umorov, izsiljevanja in ljubezni. Realnost, prikazano v filmu, zaznavamo iz popolnoma subjektivne perspektive. Solipsizem kot bistveni kriterij ekspozicije je postal idiosinkratična sestavina noira (skrajni primer tendence, o kateri govorim, najdemo v drugi adaptaciji Chandlerjeve proze, v filmu Roberta Montgomeryja Gospa v jezeru [Lady in the Lake, 1947], ki je v celoti posnet z Marlowovega gledišča). Glavni junak filma Globoko spanje je kot gledalčevo edino vodilo navzoč v vsakem prizoru. Naše razumevanje razvoja dogodkov je enako Marlowovemu, zatorej smo prav tako zbegani kot on. Pravzaprav je zaplet filma razvito nerazumljiv, kakor da so bila ustvarjalcem od logike zgodbe pomembnejša razpoloženja in čustva. S snemanja filma Globoko spanje poznamo znamenito anekdoto. Očitno se je tudi ekipa filma izgubljala v zapletenosti zgodbe, zato so nekoč poklicali Chandlerja. A v odgovor niso dobili zadovoljive razlage, saj se je izkazalo, da je tudi sam avtor prav tako izgubljen. Prva verzija filma (dokončana leta 1945) je sicer razumljivejša, a tudi veliko manj elegantna. V verziji iz leta 1946 so sekvence z informacijami in pojasnitvami zamenjali prizori, preplavljeni z glamurozno senzualnostjo. Spolna napetost med Bogartom in Bacallovo, najbolj zaželenim hollywoodskim parom štiridesetih let prejšnjega stoletja, je gledalce uročila že v zgodnejši Hawkovi mojstrovini Imeti ali ne (To Have and Have Not, 1944). Malteški sokol je prominenten primer zgodnje faze noira, Globoko spanje pa je vrh formule v svoji razviti, zreli obliki. Čeprav film zaznamuje globoko zavedanje lastne konvencionalnosti, mu manjka želje po kljubovanju ali dekonstrukciji, značilne za filme, narejene v obdobju zatona noira, na primer za Asfaltno džunglo (The Asphalt Jungle, 1950) Johna Hustona, Poljub

smrti (Kiss Me Deadly, 1955) Roberta Aldricha in Dotik zla (Touch of Evil, 1958) Orsona Wellesa. Kakor ti filmi – in vsi drugi odlični filmi noir – se Hawksov ukvarja s tematiko anonimnosti v sodobnem urbanem svetu in riše nevrotično psihologijo posameznika v primežu izprijene družbe. Dramaturgija filma, temelječa na zmotah in zmešnjavah, razodeva mučno negotovost etičnih, metafizičnih in epistemoloških standardov. Film noir kot temeljna uresničitev filmskega fenomena, ki stoji na križišču dveh velikih intelektualnih tradicij – eksistencializma in psihoanalize –, prikazuje brezobziren in arbitraрен svet odtujenih bitij, katerih vedenje določajo prvinski goni in protislovni vzgibi.

7.4. ob 20.00 uri

Malteški sokol (The Maltese Falcon)

John Huston // 1941 // ZDA // 100 min

A private detective accepts the case that draws him into a vortex of lies, desire, greed and confusion. John Huston's outstanding debut is a groundbreaking crime picture, generally considered the first film noir. Adaptation of Dashiell Hammett's cult hard-boiled novel. Humphrey Bogart as a tough, cynical and morally ambiguous Sam Spade established an archetype of a noir private eye.

14.4. ob 20.00 uri

Key Largo

John Huston // 1946 // ZDA // 100 min

A World War II veteran visits a hotel on Key Largo in order to pay his respect to the family of an army friend who was killed in action. A twist of fate throws a dangerous mobster with his bodyguards and mistress to the same hotel. John Huston's excellent thriller is distinguished by precise dramaturgy, ominous atmosphere of isolation and psychological tension and magnificent cast – apart from the most glamour Hollywood couple of 1940s, Humphrey Bogart and Lauren Bacall, the picture has been graced with a presence of Lionel Barrymore, Edward G. Robinson and Claire Trevor.

21.4. ob 20.00 uri

Veliki sen (Big Sleep)

Howard Hawks // ZDA // 1946 // 114 min

A Private detective Philipe Marlowe is hired by a wealthy family. As he accepts the

case he enters a dangerous world of murder, blackmail, and love. This adaptation of Raymond Chandler's pulp fiction masterpiece remains the most stylish and fascinating example of noir esthetics.

28.4. ob 20.00 uri

Laura

Otto Preminger // ZDA // 1944 // 88 min

A detective conducts an investigation in a murder case. The victim, Laura Hunt was a brilliant, successful and beautiful woman. While learning about her deprived high-class environment and the secrets of her heart, the policeman slowly develops a perverse fascination with the deceased. Strongly influenced by psychoanalysis, the film is built from oneiric images where reality mingles with subconscious.

Ameriški western – Vizija in revizija mita /

American western - Vision and Revision of the Myth

Vse od rojstva kina je bil western najbolj ameriški od vseh žanrov. Kot ustanovitveni mit mladega naroda, ki je osvojil divjino in nova področja, je western vnesel romantiko v izvor demokracije Združenih držav in častil tradicionalne vrednote družine, skupnosti, lastnine ter individualizma. Strukturiran na etiki jasnih dualizmov, ki izvirajo iz krščanskih idej o naravnem zakonu, je mit utrdil kulturo in poskrbel, da njena notranja trenja in razpoke ostanejo skrite.

Ker je western v svojem jedru konzervativen žanr, se lahko zdi, da je odporen na kontra-kulturerne vzgibe filma noir, ki je prevzel Hollywood v štiridesetih in se je v naslednjih desetletjih vračal v raznih oblikah in različicah. Splošni pogled na svet klasičnega vesterna je v popolnem nasprotju s pogledom filma noir. Če prvi žanr predstavlja svetel in optimistični vidik realnosti, ki jo oblikujejo samozadostni posamezniki in skupnosti, se drugi nagiba k pesimizmu in predstavlja neprizanesljivo stvarnost pod vladavino pogubne neizogibnosti. Nadalje je na antropološki ravni model heroja v vesternu nedvoumno plemenit, preprost in notranje uravnovešen moški, ki sledi koherentnim pravilom obnašanja; na drugi strani se protagonist filma noir zdi zbegano, nevrotično in moralno ter psihično dvoumno bitje urbane sodobnosti, ki pogosto skriva temne vzgibe in skrivnosti. Predstave o posamezniku izrišejo dve upodobitvi družbe. Medtem ko western poveličuje vrlini, kot sta čast in odločnost, ter poudarja pomen kolektivizma, solidarnosti in patriotizma, film noir odkriva disfunkcionalni karakter družbenih ustanov v svetu, kjer odtujeni posamezniki ustvarjajo razpršene skupnosti.

Temeljnimi razlikami navkljub se je temačnost razširila v western in destabilizirala njegovo prirojeno jasnost. Vplivi filma noir so navdihnili filmske študije dialektike zgodovine in mita, ki so poustvarili tradicionalno ideologijo žanra. Pravzaprav je evolucija od klasične do moderne oblike vesterna – ki se je odvila med štiridesetimi in sredino sedemdesetih let prejšnjega stoletja – zgodba progresivne potemnitve predstav. Stagecoach (1939) Johna Forda je za več kot desetletje določil klasično paradigmo, ko se je odcepil od brezmadežne naivnosti vestern tele novel imenovanih "konjska opera" (ang. horse opera) in je definiral nova razmerja med resnico o človeških čustvih in obnašanju na eni strani ter tipičnimi stereotipi in evfemizmi na drugi. High Noon (1952) Freda Zinnemanna zaznamuje pojav super-vesterna (izraza sur-western Andréa Bazina). Ta formula samozavedanja je povzdignila žanr na višjo raven psihološke kompleksnosti, ki se lahko primerja z literaturo devetnajstega stoletja. Klasična dela Anthonyja Manna in Delmerja Davesa so izrazila sorazmerno dozo kritike ameriške družbe, vendar niso

izpraševala njenih osnovnih idealov. Sredi šestdesetih so na drugi strani Atlantika režiserji kot Sergio Leone in Sergio Corbucci ustvarjali levičarske špagete – vesterne, ki so s svojo poetiko pastiša in pretiravanjem porušili hollywoodski stil. Končno je revizionistični anti-vestern popeljal žanr v ideološko samozanikanje. Nasilne naturalistične in kljubovalne podobe Sama Peckinpaha, Arthurja Penna ali Roberta Altmana so prikazale neprizanesljiv utilitarizem kapitalističnega sistema, alegorično artikulirane politične napetosti in socialne nemire.

Če pogledamo štiri mojstrovine ameriškega vesterna Moja draga Clementina (My Darling Clementine, 1946) in Iskalci (The Searchers, 1956) Johna Forda, Johnny Guitar (1954) Nicholasa Rayja in Divja Horda (The Wild Bunch, 1969) Sama Peckinpaha ter razlike med temi filmi, lahko prepoznamo potek razvoja žanra v zanj najpomembnejšem obdobju v zgodovini.

Prevod: Miha Sagadin.

*** ENGLISH ORIGINAL**

Since the dawn of cinema, Western has been the most American of all genres. As a founding myth of the young nation, which had conquered wilderness of the frontiers, Western romanticized the origins of US democracy and praised the traditional values of family, community, property and individualism. Structured upon an ethics of clear dualisms, which derives from the Christian notion of natural law, the myth cemented the culture, tending to conceal its inner tensions and fractures. Being an essentially conservative genre, Western might seem resistant in view of rather countercultural tendency of noir, which overtook Hollywood in 1940s and has been returning in countless forms and variations over next decades. General world outlook of classical Western is diametrically different than the one of film noir. If the former carries bright and optimistic vision of the reality shaped by self-reliant individuals and communities, the latter leans toward pessimism, presents a brutal universe ruled by fatalist inevitability. Furthermore, on an anthropological plain, the model Western hero is an unambiguously noble, straightforward and internally integrated man, who follows a coherent code of conduct, whereas the protagonist of film noir appears as adrift, neurotic, morally and psychologically ambivalent creature of urban modernity, often hiding dark drives or secrets. Notions concerning individual determine two depictions of society. While Western glorifies virtues of honor and fortitude, emphasizes the role of family, collectivism, solidarity and patriotism, film noir reveals dysfunctional character of social institutions in a world, where alienated individuals build atomized communities. Despite fundamental differences, the dark tendency spread into Western and destabilized its inborn clarity. Influences of noir inspired cinematic studies of the

dialectics of history and myth that reinterpreted traditional ideology of the genre. In fact, the evolution from classical to modernist form of Western, which took place between early 1940s and mid-1970s, exposes the progressing darkening of the vision. Ford's Stagecoach (1939) for more than a decade established the classical paradigm, breaking with immaculate naivety of early 'horse operas' and defining new proportions between the truth about human emotions and behaviors on the one hand, typical genre stereotypes and euphemisms on the other. Fred Zinnemann's High Noon (1952) marked the appearance of superwestern (usual translation of André Bazin's term sur-western). This self-aware formula elevated the genre to the higher level of psychological complexity, comparable to nineteenth century literature. Classic pieces by Anthony Mann or Delmer Daves brought relatively large dose of criticism of the American culture, however did not question its cardinal ideals. In the mid-1960s, on the other side of the Atlantic, directors like Sergio Leone and Sergio Corbucci made leftist Spaghetti-Western which deconstructed Hollywood style, using poetics of pastiche and exaggeration. Finally, the revisionist Anti-Western led the genre to an ideological self-negation. Violent naturalistic and defiant pictures of Sam Peckinpah, Arthur Penn or Robert Altman depicted ruthless utilitarianism of the capitalist system, allegorically articulated political tensions and social unrests.

Viewing four masterpieces of American Western John Ford's My Darling Clementine (1946) and The Searchers (1956), Nicholas Ray's Johnny Guitar (1954) and Sam Peckinpah's The Wild Bunch (1969), and the differences between these films, one can recognize the course of development of the genre over the greatest period of its history.

5.5. ob 20.00 uri

Moja draga Klementina (My Darling Clementine)

John Ford // 1948 // ZDA, USA // 97 min

Glavno sporočilo filma My Darling Clementine časti tradicionalne vrednote zahoda. Vpliv filma noir se razkriva predvsem skozi estetiko filma. Stilsko močno zaznamovana črno-bela fotografija Greggja Tolanda, ki temelji na ekspresionističnem obravnavanju svetlobe in senc (chiaroscuro), je zares dokaj temačna in mrka, pa četudi namesto urbanih zakotnih ulic prikazuje naravne pokrajine in podeželsko preprostost. Fordov celovečerec spada med najpomembnejše realizacije epskega modela "čuvaja mesta" (ang. town-tamer), ki izhaja iz homerskega arhetipa mestne obrambe. Zasnova zgodbe je znana iz mnogih vesternov (če omenimo samo Rio Bravo, 1959, Howarda Hawksa, ali High Noon): Podleži nadlegujejo neko skupnost, vendar jih premagajo plemeniti zaščitniki, ki vzpostavijo red in običajno

odjezdijo novi dogodivščini naproti. Fordov film je izjemno mitizirana različica enega najbolj slovitih dogodkov v zgodovini Divjega zahoda – znameniti streški spopad pri Old Kinderhook (OK) Corralu, ko so se na popoldan 26. oktobra 1881 bratje Earp ob podpori Doca Hollidayja zoperstavili tolpi Clanton. Fordova verzija tega skoraj legendarnega dogodka se prične z brati Earp, ki gonijo živino v bližini kraja Tombstone. Ko v zahrbtnem napadu ubijejo mladega Jamesa, se Wyatt, Virgil in Morgan odločijo sprejeti nominacije za šerifa in namestnike, saj lahko tako dodatno posvetijo svoje maščevanje, ki je po naravnem zakonu upravičeno.

Zgodovinski Wyatt Earp je preživel zadnja leta svojega življenja v Hollywoodu, kjer je bil zaposlen kot svetovalec na snemanjih zgodnjih filmov o Divjem zahodu. Ford ga je ob raznih priložnostih tudi srečal in kasneje trdil, da je njegov prikaz streškega spopada natančna rekonstrukcija Earpovega pričevanja. Kljub temu Fordov film ne poskuša natančno zrealiti zgodovine, ampak zavestno idealizira ameriški zahod (kot je rekel Henry Fonda: »Ford je uporabljal zgodovino, ampak ni bil z njo poročen«). Wyattova popolna poštenost in Clantonova brezmejna pokvarjenost izhajata iz maniejske doktrine, ki ne dopušča prostora za odtenke sivin. Črno-belo simetrijo drži sicer nekoliko izkrivila prisotnost Doca Hollidayja (Victor Mature), ki je model vesternovskega "dobrega-slabega tipa". Samouničajoč, vendar romantičen lik izobraženega gospoda – bivši kirurg, ki ga je iztrošila tuberkuloza in postane hazarder ter revolveraš, predan brezglavemu popivanju – oscilira med družbo dostojnih meščanov ter kriminalnim svetom. Kljub temu pa, v primerjavi z nekaterimi najbolj dvoumnimi liki filma noir, Docova moralna nejasnost deluje mnogo manj dramatična – gledalec ne prične dvomiti o neoporečnosti njegove integritete. Če se spomnimo zaključka še enega Fordovih klasikov *Man Who Shot Liberty Vallance* (1962), s filmom *My Darling Clementine* režiser "natisne legendo".

Prevod: Miha Sagadin.

* ENGLISH ORIGINAL

The general message of *My Darling Clementine* honors the traditional virtues of the West. The impact of noir manifests itself mostly through film's esthetics. Gregg Toland's highly stylized, black and white photography based on expressionistic chiaroscuro is indeed quite dark and moody, even if instead of urban side streets it presents natural landscapes and rural simplicity.

Ford's feature belongs to the most seminal realizations of epic model known as a "town-tamer", deriving from the Homeric archetype of story about the defense of a town. Model known from numerous westerns (just to mention *High Noon* or Howard Hawks' *Rio Bravo*, 1959): villains harass a community, but noble

guardians defeat them, restore order and usually ride away towards a new adventure. Ford's film is a profoundly mythologized version of one of the most celebrated episodes in the history of the Wild West – the famous Gunfight at the 'Old Kinderhook' (O.K.) Corral in the afternoon of October 26th, 1881, when The Earp brothers backed by Doc Holiday stood against Clanton's gang. Ford's version of this half-legendary event begins with the Earps leading the cattle drive around Tombstone. After young James is killed in Clanton gang's treacherous assault, Wyatt, Virgil and Morgan accept the nomination for sheriff and deputies in order to sanctify vengeance which remains just according to the natural law.

12.5. ob 18.00 uri

Iskalci (The Searchers)

John Ford // 1956 // ZDA, USA // 119 min

Deset let kasneje se je začel predvajati Fordov The Searchers, ki je morda njegov najbolj kompleksen in ikonoklastičen film. Namesto etičnega dualizma, tipičnega za klasične vesterne, film prikaže manj očitno razdelitev vrednot, kjer so nasprotja nejasna. Kot v zgodnejšem filmu Fort Apache (1948), je tudi v The Searchers legenda o Divjem zahodu podvržena večplastni demistifikaciji. Ethan Edwards je eden najbolj protislavnih protagonistov hollywoodskega filma in verjetno najboljša vloga Johna Waynea. Ethanov lik je v mnogih pogledih nadaljevanje igralčeve prejšnje vloge v s filmom noir prežetim epskim Red River (1948) Howarda Hawksa o gnanju živine na pašo, v katerem Wayne igra teksaškega rangerja (vojaka) Thomasa Dunsona. Obe vlogi preprašuje igralčevu podobo na platnu kot utelešenje kristalno jasne morale in stabilnega sistema vrednot. Lika sta posebljenje žilavosti (neomajnosti) in nepopustljivosti, ki sta istočasno nagnjeni k tiranizirjanju svojih okolij, se vdajata impulzivnim in uničevalnim blodnjam. Obsesivna trmoglavost ju spremeni v dogmatika, katerih zblojeni cilji posvečujejo kruta sredstva.

The Searchers je poglobljena študija postopnega razpada Ethanove osebnosti. Hišo njegovega brata napadejo Komanči, ugrabijo hčeri in pobijejo preostalo družino. Kmalu ubijejo tudi starejšo od ugrabljenih hčera. Ethan skupaj z dekličinim rejniškim bratom Martinom (ki ga je igral lomilec najstniških src Jeffrey Hunter) pet let zasleduje pleme poglavarja Brazgotine (Henry Brandon). Vse večje sovraštvo in jeza določata njegov pogled na svet. Kot neusmiljen maščevalec in krvolochen morilec je Ethan vse kaj drugega kot tipični herojski rešitelj iz ameriškega vesterne. Gledalec, ki se je navajen poistovetiti z Waynovimi liki, začuti močno kognitivno disonanco, ko gleda Ethana, kako oskruni trupla Komančev, ubije neštete bizone, da prikrajša Indijance za hrano, in povrh vsega namerava ubiti

ugrabljeno nečakinjo, ki je v njegovih očeh omadeževana zaradi spolnih odnosov z divjakom Brazgotino.

Dvoumnost junaka ustreza oddaljevanju od manihejskega pogleda na zgodovino. Zagotovo konflikt med naseljenci ter Indijanci ne deluje črno-belo. Film je sicer bil obtožen rasizma, vendar le zaradi napačne interpretacije, ki enači Ethanova stališča z ideoološkim sporočilom celotnega filma. Fordov film pravzaprav deluje pravičen in iskren glede problematike zgodovinske odgovornosti na obeh straneh. Četudi so na začetku Indijanci prikazani kot barbarski klavci, kasneje vidimo krvavo pokoritev vasi (pokol pri reki Washita), ki prikazuje konjenico Združenih držav kot nič manj kruto. Poglavar Brazgotina je zaslepljen s sovraštvo podobno kot Ethan, je njegov duhovni dvojnik. Film prikaže proces naraščanja nasilja in obojestranske sovražnosti na resnicoljuben in piker način.

Prevod: Miha Sagadin.

*** ENGLISH ORIGINAL**

Ten years later John Ford released *The Searchers*, perhaps his most complex and iconoclastic film. Instead of ethical binarism typical for classical westerns, the picture bears less obvious deployment of values, where the oppositions become blurred. Together with *Fort Apache* (1948), *The Searchers* remains Ford's most multi-layered demystification of the West. Ethan Edwards is perhaps the most interesting role of John Wayne and one of the most ambivalent protagonists of Hollywood cinema. The character of Ethan in many ways continues the actor's earlier role in Howard Hawk's noirish cattle drive epic *Red River* (1948), where "Duke" played Texas rancher Thomas Dunson. Both roles question stable system of values and the actor's screen image as an embodiment of crystal-clear morality. Indeed, they epitomize toughness and unyieldingness, but at the same time prone to tyrannize their environment, indulge themselves in drifting by impetuous and destructive forces. Obsessive obstinacy turns them into dogmatism and the delusive purpose of cruel actions justifies the means.

The Searchers is an in-depth study of a creeping disintegration of Ethan's personality. The house of his brother is attacked by Comanches, who kidnap two daughters and murder the rest of the family. Soon they kill also the older of the abducted. Accompanied by girl's foster-brother Martin (played by teen heart-throb Jeffrey Hunter), Ethan for five years tracks down the tribe of Chief Scar (Henry Brandon). Growing hate and anger determine his outlook on the world. Merciless avenger, bloodthirsty murderer is the furthest he could be from the typical heroic savior from the American Western. The viewer, accustomed to identify oneself

with Wayne's characters, feels strong cognitive dissonance while watching Ethan who desecrates Comanches' corpses, kills countless buffalos in order to deprive the Indians of food and, above all, intends to slay the kidnapped girl besmirched in his eyes by the sexual relations with the "savage" Scar.

The ambiguity of the protagonist corresponds with the departure from Manichean vision of history. Certainly, the conflict between settlers and Indians does not appear as black and white. The film has been accused of racism, but only due to incorrect interpretation which equates Ethan's views with the ideological message of the entire film. In fact, among majority of contemporary Western productions, Ford's film appears as just and honest about the issue of historical responsibility of both sides. Even if at the beginning the Indians are presented as barbarous slaughterers, later we see a bloody pacification of the village (the Washita River massacre) that shows the US Cavalry as no less cruel. Chief Scar is blinded by hatred similarly to Ethan, his spiritual double. The film depicts the process of the escalation of violence and mutual hostility in a veracious and bitter way.

26.5. ob 21.00 uri

Johnny Guitar

Nicholas Ray // 1954 // ZDA, USA // 110 min

Če The Searchers polemizira z modelom moškega junaka, Johnny Guitar postavi pod vprašaj tradicionalni pogled na ženskost. Morebiti je bil največji igralski dosežek Joan Crawford ta, ko je v glavni vlogi upodobila Vienna. Igralka je bila dolgo časa omejena s stilistiko filma noir: v Mildred Pierce (1945, Michael Curtiz) je nihala med gospodovalnostjo femme fatale in materinsko predanostjo. Crawfordova je uporabila ekscentrični film Nicholasa Rayja kot orodje, ki ji je omogočilo preobrazbo v dostojanstveno junakinjo vesterna, ki izžareva odraslo čutnost. Vienna je večplastna, aktivna in zelo odločna ženska, ki nekako spominja na lika Barbare Stanwyck v The Furies (1950, Anthony Mann) in Forty Guns (1957, Samuel Fuller), ali vlogo Marlene Dietrich v Rancho Notorious (1952) Fritza Langa.

Čeprav je bil podcenjen v ZDA, so Nicholasa Rayja hitro prepoznali kritiki Cahiers du cinéma. Režiserja tako mojstrskih filmov noir, kot so They Live by Night (1948), In a Lonely Place (1950) ter On a Dangerous Ground (1952), so častili kot sijajnega ameriškega avtorja. Jean-Luc Godard se je domislil znamenitega epigrama "Film je Nicholas Ray", Francois Truffaut pa je trdil, da je zanj Johnny Guitar bolj pomemben film kot za Rayja samega. Francozi so enega najbolj temičnih vesternov petdesetih let občudovali zaradi Rayjeve ostre

kritike patriarhalnih stališč, ki so tradicionalno prežemala vsebine. Po modelu Andréa Bazina je v pripovedi vesterna resnična ljubezen rezervirana izključno za nedolžne in poštene ženske, medtem pa mora dobrosrčne prostitutke dočakati junaška in odrešilna smrt. Ray se nagiba k ponovnemu ovrednotenju mitičnega moškega univerzuma, ki se preobrazi v oder, na katerem freudovska drama odkrije nezadostnost klišejev spola v vesternu.

Ponosna, vzvišena, predvsem pa neodvisna Vienna je lastnica točilnice zunaj mesta. Kot jo opiše eden njenih zaposlenih: »Nisem še videl ženske, ki bi bila bolj moški. Razmišlja kot moški, se obnaša kot moški in mi včasih daje občutek, da jaz to nisem«. Lokalna skupnost Vienna zavrača. Fanatična Emma (Mercedes McCambridge) jo želi odgnati – ne samo, ker smatra Viennin lokal za leglo razvrata, ampak tudi zaradi govoric, da bo vrednost njenega zemljишča narasla zaradi vlaganj v železnicu. Lik Emme je Viennin alter ego: je enako močna in gospodovalna do moških, vendar istočasno oseba polna frustracij, ki jo mučijo spolne nevrose in gradi svojo identiteto na rivalstvu s privlačnim in svobodnim ženskim nasprotnikom.

Evokativna sekvenca poskusa linča Vienne, ki se pogosto bere kot metafora mccartizma, razveljavlji mahinejsko retoriko klasičnega vesterna. Pokončni in bogaboječi državljanji – podobni tistim, ki jih je upodobil William Wellman v njegovem pozno odkritem klasiku vesterna *The Ox-Bow Incident* (1943) – nosijo črna oblačila, medtem ko je pocestnica Vienna nadeta v belo obleko, skoraj podobno poročni. Zunanost Viennine točilnice je bila zgrajena posebej za film in so ga med snemanjem dejansko požgali. Peklensko vzdušje scene ustvarjajo izmenično zmontirani prizori goreče scenografije in ekspresionistične podobe senc, osvetljenih z mitgetajočimi bliski, ki ponazarjajo svetlobo ognja. Direktor fotografije Harry Stradling je črpal iz izkušenj filma noir na izjemno ustvarjalen način. Kičasti odtenki barv so zoperstavljeni močnemu kontrastu med črno in belo tehniko filma noir. Celoten film je naznamovan s samozavedanjem žanra in z baročno napihnjeno estetiko. Ray je ulovil ravnotežje med pristnim patosom in nežnim pastišem. Kot je zapisal André Bazin: »Nič manj se ne zaveda retorike žanra kot George Stevens v svojem *Shane*, poleg tega pa tako scenarij kot režiser nista brez smisla za humor; kljub temu Ray niti enkrat ne podleže podcenjevalnemu ali pokroviteljskemu odnosu do svojega filma. Lahko se zabava z njim, ampak se iz njega ne norčuje. Ne čuti omejitve vesterna na to, kar želi povedati, čeprav je to nekaj veliko bolj osebnega in prefinjenega kot nespremenljiva mitologija žanra«.

Prevod: Miha Sagadin.

* ENGLISH ORIGINAL

Proud, supercilious and above all independent Vienna owns a saloon outside the town. One of her employee describes her: “Never seen a woman who was more of a man. She thinks like one, acts like one, and sometimes makes me feel like I’m not”. Vienna is ostracized by the local community. Bigot Emma (Mercedes McCambridge) wants to drive her off not only because she considers Vienna’s local a hotbed of debauchery, but also on account of the rumor that the price of her land will go up due to the railway investments. The character of Emma is Vienna’s caricature alter-ego – she is equally strong and domineering over men, but at the same time frustrated, tormented by sexual neurosis, building her identity on the hatred toward attractive and liberated female opponent. The evocative sequence of an attempted lynch on Vienna, often read as a metaphor of McCarthyism, reverses the Manichean rhetoric of the classical Western. “Upright and God-fearing” citizens – similar to the ones portrayed by William Wellman in his late-discovered dark Western classic *The Ox-Bow Incident* (1943) – wear black clothes whereas the “harlot” Vienna is attired in a white wedding-like dress. The exterior of Vienna’s saloon was built especially for the film and during the shooting the set was actually burned down. The infernal atmosphere of the scene is created by intercutting of shots showing burning scenery and frames filled with expressionistic shadows illuminated by flickering flashes imitating fire-light. The cinematographer Harry Stradling drew on the experiences of noir, treated in an exceptionally creative way. Garish hues counterpart noir high contrasts of black and white. The entire film is characterized by genre self-awareness and baroque over-aesthetization. Ray balanced between genuine pathos and gentle pastiche. „He is no less aware of the rhetoric of the genre than the George Stevens of *Shane*, and furthermore the script and the director are not without their humor; but not once does Ray adopt a condescending or paternalist attitude toward his film. He may have fun with it but he is not making fun of it. He does not feel restricted in what he has to say by the limits of the western even if what he has to say is decidedly more personal and more subtle than its unchanging mythology”.

If *The Searchers* polemicizes with the genre model of masculine hero, Johnny Guitar questions the traditional vision of a femininity. Leading role of Vienna was perhaps Joan Crawford’s greatest acting achievement. For a long time the actress was bounded up with noir stylistics – in *Mildred Pierce* (1945, Michael Curtiz) she balanced between femme fatale’s imperiousness and maternal devotion. Crawford used Nicholas Ray’s eccentric film as a vehicle and transformed into dignified western heroine emanating with mature sensuality. Vienna, a complex, active and strongly determined woman character somehow resembles of Barbara Stanwyck’s performances in *The Furies* (1950, Anthony Mann) and *Forty Guns* (1957, Samuel Fuller) or Marlene Dietrich’s appearance in Fritz Lang’s *Rancho Notorious* (1952).

2.6. ob 20.00 uri

Divja horda (Wild Bunch)

Sam Peckinpah // 1969 // ZDA, USA // 145 min

»Če se premaknejo, jih ubij!« reče Pike Bishop (William Holden), trenutek preden se ob ustavljeni sliki Sam Peckinpah najavi kot režiser. Avtor pošlje jasno sporočilo občinstvu, da bodo priča vznemirjujoči predstavi, ki agresivno, enkrat za vselej odpravi z vsemi normami klasičnega vesterna. Film *The Wild Bunch* je kontroverzen zanalašč; verjetno najbolj krvav film svojega časa, ki od surovega začetka do izjemno nasilnega konca prepleta naturalizem s stilsko močno zaznamovano formo. "Krvavi Sam" se je izkazal za virtuoza montažne mize in poeta nazornega pretakanja krvi. Na hiperrealizem upočasnjenih posnetkov smrti in uničenja sta neposredno vplivala film Arthurja Penna *Bonnie and Clyde* (1967) ter film Akira Kurosawe *Seven Samurai* (epski film iz leta 1954, ki ga pogosto opisujejo kot japonski western; tega je navdihnil Fordov *My Darling Clementine* in dejansko sledi istemu generičnemu modelu čuvaja mesta).

Peckinpahova upodobitev padca Divjega zahoda razgali ikonografsko upodabljanje in izniči sprejeto simboliko. Ta žlostinka zadnjim odpadnikom obmejnij območij na začetku dvajsetega stoletja vzbudi grenko nostalgijsko po anarhični svobodi zahoda pred prihodom civilizacije. Rdeč Ford model T ali močan mitraljez udarita kot nekaj nenavadnega po klasičnem vesternu – grobi in iskreni dokazi o neizogibni preobrazbi zgodovine. Film je bil posnet izključno na lokaciji in je vnesel raven realizma, ki je klasični vestern ni poznal. Packinpahov glavni cilj je bil izbrisati teatralnost hollywoodskih hitrih in brezkrvnih ubojev s predstavljivijo brutalnosti in smrti kot otipljivih dejstev. »Pravzaprav gre za film proti nasilju, ker uporabim nasilje takšno, kot je. Je grdo, kruto in j... obupno. Ne gre za zabavo in igre in kavboje in indijance (...) Nasilje je del življenja in mislim, da ne moremo kar zakopati glav v pesek in ga ignorirati«. Začetna sekvenca krute igre otrok s škorpijonji v mlakuži odseva Peckinpahovo prepričanje, da so uničevalski nagoni neločljiv del človeške narave in je torej krvoljčnost odtisnjena v samo sestavo družbe.

Po zasedi lovcev na glave šest preživetih iz klape Pikea Bishopa pobegnejo skozi Rio Grande v Mehiko. Pregon, ki ga vodi Pikeov bivši kamerad Deke Thornton (Robert Ryan), se bliža koncu. Klapa se skrije rodni vasi mladega Angela (Jaime Sánchez), ki jo pogosto pleni vojska izprijenega generala Mapache (Emilio Fernández). General najame Bishopovo klapo, da ukradejo orožje vojske Združenih držav, ki jih prav tako želijo uporniki Pancha Ville. Angel postane podpornik revolucionarnega gibanja proti vojaškim tiranom. Skupaj s klasiki kot

sta *The Professionals* (1966) Richarda Brooka in Vamos a matar, compañeros! (1970) Sergia Corbuccija film *The Wild Bunch* spada v podžanr imenovan Zapata vestern. Skozi zgodbe pragmatičnih najemniških vojakov, ki začnejo najprej delati za federalno vojsko, nato doživijo notranje razodetje in se na koncu pridružijo gibanju mehiške revolucije, je levičarski filmski jezik prestregel mitologijo zahoda. Konec šestdesetih je bil *The Wild Bunch* viden ne samo kot revizionistični zgodovinski film, ki obtožuje korporativizem, ampak tudi kot alegorija sodobne politične situacije. Peckinpahov umetniški odgovor na brutalnost vseprisotno v novicah je ujel proti establišmentu naperjeno publiko tega nemirnega obdobja vietnamske vojne, političnih ubojev ter rasnih nemirov.

Paradoksalno prav film, ki se ga smatra za arhetipsko formulo anti-vesterna, nosi samorefleksivno zavest za klasično formo žanra ter skoraj sentimentalno potrditev tradicionalnih moških vrednot zahoda, kot so čast, nepodrejenost, svoboda izbire ter, najbolj pomembno, čast med moškimi. Peckinpahovi moški liki živijo in umrejo po zakonih izobčencev, ki jih najbolje opiše sam Pike: »Ne bomo se znebili nikogar! Stali bomo skupaj, tako kot smo včasih! Ko se postaviš ob bok moškemu, z njim tudi ostaneš! In, če tega ne moreš storiti, si kot neka žival, je konec s tabo!«. Brezkompromisno odvzetna svojega dostenstva in iluzij je legenda našla pot, da ostane dostenstvena in iluzorna.

Prevod: Miha Sagadin.

* ENGLISH ORIGINAL

„If they move, kill ‘em” says Pike Bishop (William Holden) a second before Sam Peckinpah’s directorial credit appears on the freeze-frame. The author sends an explicit message to the audience which is about to witness an unsettling spectacle that aggressively and ultimately breaks with all the conventions of classical Western. *The Wild Bunch* is a deliberately controversial film; probably the goriest picture of its era, which – from the brutal inauguration to the ultraviolent finale – interweave naturalism with a highly stylized form. “Bloody Sam” proved himself to be a virtuoso of the editing table and a poet of a graphic bloodshed. Slow motion hyperrealism of death and destruction was directly influenced by Arthur Penn’s *Bonnie and Clyde* (1967) as well as Akira Kurosawa’s *Seven Samurai* (an epic often described as ‘Japanese Western’, which had been inspired by Ford’s *My Darling Clementine* and in fact realizes the same generic model of a town-tamer).

Peckinpah’s depiction of the Wild West’s fall bares iconographical representation and invalidates its accepted symbolism. This elegy for the last outlaws of the frontier set in the beginning of the XXth century evokes bitter nostalgia for

anarchic freedom of pre-civilized West. Red Model T Ford or a powerful machine gun strike as a strange to the classical Western, harsh and sincere evidences of an inevitable transformation of history. Film, shot entirely on location, introduced level of realism unknown to classical Western. Peckinpah's main goal was to eradicate the theatricality of Hollywood quick and bloodless killing, by presenting brutality and death as physical facts. "Actually it's an anti-violence film because I use violence as it is. It's ugly, brutalizing and bloody f... awful. It's not fun and games and cowboys and Indians (...) Violence is a part of life and I don't think we can bury our heads in the sand and ignore it.". The opening sequence of cruel children's play with scorpions in a puddle of mud reflects Peckinpah's conviction that destructive drives are an inseparable part of human nature, thus the brutality is imprinted in the structure of society.

In the late 1960s *The Wild Bunch* has been read not only as a revisionist historical film, indictment of early corporatism but also as an allegory of contemporary political situation. brutality omnipresent in news reports – Vietnam War, political assassinations, racial riots – Anti-establishment public feeling.

Paradoxically, the film which is considered archetypical for the formula of Anti-Western (?) bears self-reflexive esteem for classical form of the genre and almost sentimental affirmation of traditional masculine values of the West such as honor, non-conformity, freedom of choice and, above all, loyalty among men. Uncompromisingly striped of its dignity and illusions, the legend found a way to remain dignified and illusory. "We're not gonna get rid of anybody! We're gonna stick together, just like it used to be! When you side with a man, you stay with him! And if you can't do that, you're like some animal, you're finished!"

*** ABOUT THE AUTHORS**

JOHN FORD: *The Man of the West*
(1894–1973, a.k.a. Jack Ford aka John Feeney)

Peter Bogdanovich's documentary *Directed by John Ford* (1971) displays the doyen of the American cinema as a vicious joker, self-confident egocentric, ruler of the Monument Valley with a pirate patch on the eye, yet a person of a great sensitivity, human understanding and passion for art. One year older than the cinema itself, Ford started his career in 1910s., first as an assistant, propman, stuntman or anyone else needed by his then famous brother, actor and director Francis Ford. He made his director's debut in 1917 (*The Tornado*) and until 1923 went by the name of "Jack Ford". American Western was a central reference in Ford's work from the very beginning – *Iron Horse* (1924), his finest silent achievement, established the rudiments of genre. Throughout his whole career, the director explored themes and motives of the Wild West, as in *Stagecoach* (1939), *My Darling Clementine* (1946), *Ford Apache* (1948), *She Wore a Yellow Ribbon* (1949), *Rio Grande* (1950), *The Searchers* (1956), *The Man Who Shot Liberty Valance* (1962), *Cheyenne Autumn* (1964). Hero, a loner and an outsider, speaks through strength and actions rather than words; wilderness of frontier must be confronted with the civilization; drunk or a prostitute may turn out to be much more valuable human being than so-called respectable citizens. Nature, filmed usually in long and wide shots, plays an integral part in Ford's mythical narrations. His films became successful in the terms of the entertainment, even if Ford has never let audience leave the cinema, without facing the questions of moral ambivalence or limits of humanity and compassion. Although praised as a master of American Western, his personal mythology of Ireland, his parents' motherland, was presumably more relevant than

the symbolism of the Wild West. Besides of nostalgic journeys to the British Isles (The Informer, 1935, How Green Was My Valley, 1941, The Quiet Man, 1952, The Rising of the Moon, 1957) Ford made important war films (December 7th, 1943, They Were Expendable, 1945), historical films (Mary of Scotland, 1936, Young Mr. Lincoln, 1939), as well as several social and psychological dramas (Pilgrimage, 1933, The Grapes of Wrath, 1940, Tobacco Road, 1941, The Last Hurrah, 1958, 7 Women, 1966), altogether over 130 features and documentaries. As the time passed by, a loyal group of actors and crew collaborators has gathered around Ford (among them John Wayne, Maureen O'Hara or Gregg Toland). "The old masters. By which I mean John Ford, John Ford and John Ford" answered Orson Welles to the question about the directors he most admired. Many other professionals and the countless number of cinephiles appreciated Ford's epic stylistics and the capacity of editing the picture in his mind (the director was famous for "cutting in the camera" which wouldn't leave potentially unsatisfied producer with much choice). He was often described as a "poet of a celluloid", but there's much more of the prose than the poetry in his insightful, magnetic and harsh stories of passion, brotherhood or vengeance. Just as his peers and countrymen, William Faulkner, Ernest Hemingway or John Steinbeck, John Ford seemed to be an interpreter of European heritage of realism. Historical Wyatt Earp spent last years of his life in Hollywood, working as a consultant on the sets of early Wild West pictures. Ford met him on several occasions. Later he would claim that his version of the gunfight is a faithful reconstruction based on Earp's own testimony. And yet, his film does not attempt to mirror the history accurately, but consciously idealize the American West (as Henry Fonda put it "Ford used history, he wasn't married to it"). Wyatt's steadfast righteousness and Clanton's boundless immorality arises from Manichean division with no room for gradation of shades. Even if the black and white symmetry of stands is, to certain extent, bent by the presence of Doc Holliday (Victor Mature), a model Western 'good bad guy'. Self-destructing, yet romantic figure of an educated gentleman – a former surgeon, consumed by tuberculosis, who has become a gambler and a gunfighter wallowed in a reckless alcohol abandon – oscillates between the community of decent citizens and the criminal world. Nevertheless, compared to some of the most equivocal characters of film noir, Doc's moral ambiguity appears as far less dramatic; the viewer is left without a doubt about his essential integrity. To recall the famous conclusion of another Ford's classic *Man Who Shot Liberty Vallance* (1962), with My Darling Clementine, the director "prints a legend".

NICHOLAS RAY: *Not Some Piece of Teenage Wildlife* (1911–1979)

Work of Nicholas Ray was highly underestimated by his contemporary Americans, although praised by French nouvelle vague critics and authors. The uncompromising director came into a lot of troubles with the producers and even had problems with finding steady job position. Thanks to the little help of his friends, Ray managed to lead an academic career. His strong influence on the students might be seen in a paradocumentaries such as *We Can't Go Home Again* (1971 – 1973) or touching picture of the director's final days in Wim Wender's *Lightning Over Water* (1979). The figure of a rebel, young misfit fighting with a hypocritical older generation, became a trademark of Ray's cinema, portrayed e.g. by Cathy O'Donnell and Farley Granger in director's debut *They Live by Night* (1949), James Dean in *Rebel Without a Cause* (1955) or Harry Guardino in *King of Kings* (1961). Subversive mood (as seen in noir *In a Lonely Place*, 1950 or frantic, so-called "Freudian Western" *Johnny Guitar*), created by the unique combination of colors and architectural elements of set design and locations, evokes the interpersonal tensions and their equivocal, moral consequences.

Although underestimated in the USA, Nicholas Ray was quickly recognized by the critics of "Cahiers du cinéma". Director of such masterpieces as *They Live by Night* (1948), *In a Lonely Place* (1950) or *On a Dangerous Ground* (1952) was worshiped as a superb American auteur. It was Jean-Luc Godard who came up with the famous epigram "the cinema is Nicholas Ray" and Francois Truffaut claimed that *Johnny Guitar* had been more important for him than for Ray himself. French admiration for this one of the darkest Westerns of 1950s derives from Ray's scathing critique of traditionally patriarchal ideological content. André Bazin's model of Western narrative outlines true love as reserved for pure and honest women when gold-hearted prostitute should meet heroic and redeeming death. Ray

tends to reevaluate mythical male universe which becomes a stage for Freudian drama revealing inadequateness of Western gender clichés.

SAM PECKINPAH: *From Hell With Love* (1925–1984)

Andrew Sarris wrote with a hesitation: "Since Peckinpah considers himself too intellectual to tell a story, it remains to be seen whether he will be forceful enough to develop a theme". Time proved that guru of American film critic cared too much for the surface of director's temper and ego. Peckinpah, mostly (and for many reasons, rightly) accused of indiscipline, drugs and alcohol abuse, misogyny and brutality, was hated and blacklisted by the producers. Nevertheless he managed to create unforgettable moving pictures, highly artistic masterpieces of visual form and narration. He was a greatest revisionist of a Wild West mythology, placing his stories at the moment of wild frontier's twilight and carefully watching the end of its doomed creatures- bandits, prostitutes, false preachers or gold diggers (*Ride the High Country*, 1962, *The Wild Bunch*, *The Ballad of Cable Hogue*, 1970, *Pat Garrett and Billy the Kid*, 1973). A salvation from corruption, an escape from degenerated reality appear as the most important philosophical themes in all Peckinpah's productions (not only westerns, he was also an author of contemporary drama such as *Straw Dogs*, 1971 or *Bring Me The Head of Alfredo Garcia*, 1974). Blood, sex and violence, a permanent element of his creation, were often wrongly understood as Peckinpah's eagerness for exploitation, though he meant shock as a way to experience a humanistic catharsis.

After an ambush set by bounty hunters, five survivors from the Pike Bishop's bunch flee through Rio Grande to Mexico. The group of bandits hide in young

Angel's (Jaime Sanchez) home village which is repeatedly plundered by the army of depraved General Mapache (Emilio Fernandez) who engages Bishop's gang to steal US armor. Pancho Villa's rebels are also attracted by the American weapon. Angel becomes a supporter of the revolutionary movement against military oppressors. Meanwhile the manhunt led by Pike's former comrade, Deke Thornton (Robert Ryan) tightens. Together with such classics as Richard Brook's Professionals (ROK) or Sergio Corbucci's Vamos amatar companeros! (ROK), The Wild Bunch belongs to the subgenre of "Zapata-Western". Through stories of pragmatic mercenaries working for federales, who undergo inner change and join the cause of Mexican Revolution, left-wing cinematic discourse intercepted Western mythology.

Sobota, 1.9. 2012 ob 20.00 uri

Filadelfijska zgodba (The Philadelphia Story)

George Cukor / 1940 / Cary Grant, Kathrine Hepburn, James Stewart

Nedelja, 16.9. 2012 ob 20.00 uri

Adamovo rebro (Adam's Rib)

George Cukor / 1949 / Spencer Tracy, Kathrine Hepburn

Nedelja, 23.9. 2012 ob 20.00 uri

Lady Eve

Preston Sturges / 1941 / Barbara Stanwyck, Henry Fonda, Charles Coburn

Sreda, 26.9. 2012 ob 20.00 uri

Stanovanje (The Apartment)

Billy Wilder / 1960 / Jack Lemmon, Shirley MacLaine, Fred MacMurray

3.10. 2012 ob 20.00 uri

Bosonoga grofica (The Barefoot Contessa)

Joseph L. Mankiewicz // Humphrey Bogart, Ava Gardner // 1954 // 128 min

13.10. 2012 ob 20.00 uri

Vse, kar dovoli nebo (All that Heaven allows)

Douglas Sirk // Rock Hudson, Jane Wyman // 1955 // 89 min

27.10. 2012 ob 20.00 uri

Imitacija življenja (Imitation of Life)

Douglas Sirk // Lana Turner, John Gavin // 1959 // 125 min

3.11. 2012 ob 20.00 uri

Pevec jazza (Jazz Singer)

Alan Crosland // Al Jolson, May McAvoy, Warner Oland // 1927 // 89 min //

10.11. 2012 ob 21.00 uri

Pojmo v dežju (Singin' in the Rain)

Stanley Donen & Gene Kelly, ZDA, 1952, 35 mm, barvni, 103 ', svp

Piše se leto 1927. Hollywood je bil še globoko v obdobju nemega filma, vendar prihoda zvoka vseeno ni bilo več moč zaustaviti. Don Lockwood (Gene Kelly) in Lina Lamont (Debby Rey Nolds) sta sicer slaven in nadvse priljubljen ljubezenski

par nemih romanc. Toda Don, ki je bil vedno z nogami na tleh, saj je moral za svoj uspeh trdo delati, se zaveda, da prihoda zvoka ni več moč ustaviti. Zato se sam zavestno pripravlja na njegov prihod, Lina pa medtem le sanjari o tem, kako bi njuna romanca lahko zaživelu tudi v resničnosti. Eno najbolj priljubljenih del klasičnega Hollywooda, muzikal, ki je postal pojem za ta žanr in je z leti pridobil legendarni status, nam duhovito predstavi Hollywood v obdobju, ko se je poslavljali nemi film, zvočni pa se je zmagoslavno uveljavljal.

Dnevi Ernsta Lubitscha

(14–17. 11.)

Konec oktobra je v Slovenski kinoteki potekala tradicionalna Jesenska filmska šola, mednarodni simpozij filmske teorije, tokrat pod naslovom Najprej kot komedija, nato kot farsa: Lubitsch v Ljubljani. V štirih dneh je osem domačih in tujih predavateljev pod filozofsko obarvan drobnogled vzelo genija klasične filmske komedije Ernsta Lubitscha.

Ernst Lubitsch (1892–1947), ki se je rodil in svojo kariero začel v Nemčiji, v dvajsetih letih pa svoje mojstrovine snemal v ZDA, je pionir mnogih podžanrov filmske komedije. Njegovi filmi so svoj čas navduševali milijone ljudi, osrednji ustvarjalci klasičnega Hollywooda in širše pa so posnemali njegovo režijsko tehniko ter občudovali presenetljive pripovedne rešitve, zaradi katerih si je avtor prisluzil enigmatično oznako »Lubitschев prijem« (The Lubitsch touch). Kljub svojemu velikemu vplivu in vlogi v zgodovini filma je

Lubitsch v filmski teoriji ostal bolj kot ne spregledan avtor. Prvi korak k odpravi te praznine je poskušal napraviti simpozij Kinoteke tudi z bogato retrospektivo njegovih filmov.

Sreda, 14.11. ob 17.00 uri // Vetrinjski dvor

Mladen Dolar: Biti ali ne biti

Konec oktobra je v Slovenski kinoteki potekala tradicionalna Jesenska filmska šola, mednarodni simpozij filmske teorije, tokrat pod naslovom Najprej kot komedija, nato kot farsa: Lubitsch v Ljubljani. V štirih dneh je osem domačih in tujih predavateljev pod filozofsko obarvan drobnogled vzelo genija klasične filmske komedije Ernsta Lubitscha.

V tem kontekstu gre videti tudi prenos dela te konference v filmski program Evropske prestonice kulture, kjer bo svojo analizo Lubitscha predstavil eden ključnih filozofov današnjega časa Mladen Dolar, in sicer bo obravnaval Lubitschevo mojstrovino iz leta 1942 Biti ali ne biti (To Be or Not to Be).

»Trditev, da je Lubitschev film Biti ali ne biti nemara najboljši film celotne zgodovine filma, je lahko videti pretirana, in prispevek bo skušal podati nekaj razlogov zanjo«

(Mladen Dolar, 2012).

VSTOP PROST!

Sobota, 17.11. ob 21.00 uri // Kino Udarnik

Trgovina za vogalom (Shop around the Corner)

Ernst Lubitsch // ZDA // 1940 // 99 min

Igrajo: Margaret Sullavan, James Stewart, Frank Morgan

Alfred Kralik je zaposlen v majhni trgovini z darili. Zaljubljen je v skrivnostno dekle, ki si z njim dopisuje. Ko se v trgovinici zaposli Klara Novak, je Alfred še veliko bliže svoji simpatiji – a se tega ne zaveda, saj sta si z novo sodelavko nenehno v laseh. Popolna romantična komedija, ki vas zapelje z nedolžnim šarmom in nasmeje do solz.

VSTOPNINA: 4 evre, 3 za študente, dijake in upokojence.

24.11.2012 ob 20.00 uri // Kino Udarnik

Dvigni zaveso (The Band Wagon)

Vincente Minnelli, 1953, Fred Astaire, Cyd Charisse

1.12. 2012 ob 18.00 uri // Kino Udarnik

Kdo se boji Virginie Woolf

(Who's Afraid of Virginia Woolf?)

Mike Nichols, 1966, igrajo: Elizabeth Taylor, Richard Burton // 131 min

8.12. 2012 ob 20.00 uri // Kino Udarnik

THX 1138

George Lucas, 1971, igrajo: Robert Duvall, Donald Pleasence // 86 min

22.12. 2012 ob 20.00 uri // Kino Udarnik

Peklenski asfalt (Two-Lane Blacktop)

Monte Hellman, 1971 // igrajo: James Taylor, Warren Oates, Harry Dean Stanton // 102 min

29.12. 2012 ob 20.00 uri // Kino Udarnik

Papirnati mesec (Paper Moon)

Peter Bogdanovich, 1973, igrajo: Ryan O'Neal, Tatum O'Neal // 102 min

2013

AMBASADA KINOTEKA PREDSTAVLJA

NOSTALGIJA . ANDREJ TARKOVSKI . 1983

20-2-2013 . 20:00 . KINO UDARNIK . MARIBOR

Oblikovanje: sonda9

Melanholični, depresivni, agonični ruski pesnik Andrej Gorčakov (Oleg Jankovski), ki v Italiji išče sledi samomorilskega ruskega skladatelja iz 18. stoletja, izgleda kot Gerry pred dvajsetimi leti, le da Dolino smrti zamenja Italija – puščava zase ... ee, skomercializirana puščava, idealna za asketski egotrip. Gorčakov ima sicer prevajalko (Domiziana Giordano), ki računa na kontakt in konzumacijo, toda v puščavi ne potrebuješ prevajalke niti prevajalca, da o mesu sploh ne govorimo – pesnik tako edini kontakt vzpostavi z lokalnim mistikom, odštekanim, nestabilnim, apokaliptičnim Domenicom (Erland Josephson), ki postane njegov zrcalni Gerry, okej, Stalker v zrcalu.

Kdo tu obstaja in kdo ne, kdo je tu original in kdo kopija, ni važno - ko umre original, umre tudi kopija. Danes je seveda drugače – kopije vedno preživijo. Nostalgija, tematski park samote, odtujenosti in agonije, prvi film, ki ga je Tarkovski posnel zunaj SZ, je metafizični trip – kolikor so pač lahko aluzije metafizične. Odrešitev človeštva je nekaj egostičnega, vračanje k preprostim vrednotam je avtodestruktivno, svoboda je norost, nostalgijska ubija – in seveda, Tarkovski, čigar čas očitno šelev prihaja, ve to, kar vesta brata Wachowskij: če daš filozofiji vizualni spin, izgleda bolj hipnotično in bolj kinetično kot videospot. Ne pozabiš je, pa četudi spiš deset dni (<http://mubi.com/films/nostalghia-in-mladina.si>).

AMBASADA KINOTEKA PREDSTAVLJA

400 UDARCEV . FRANÇOIS TRUFFAUT . 1959

27-2-2013 . 20:00 . KINO UDARNIK . MARIBOR

Oblikovanje: sonda9

Otrok teče. Filmska kamera odpre prostor in vidi se, da fantič teče vzdolž nekega kanala. Nebo je sivo, težko in mrzlo. Rez. Isti otrok zdaj teče po plaži. Morja še ni videti, ker je za hrbotom kamere. Pesek je moker in še vedno ni sonca. Ko priteče do valov, ki se zajedajo v pesek, se ustavi. Slika se odpre in končno se prikaže morje, sivo, kot je sivo in neprijazno nebo. Ne fantič in tudi mi ga nikdar poprej nismo videli takega. Fantku je ime Antoine; obut stopi v vodo, da bi začutil morje, s katerim se je prvič srečal. Zatem stopi nazaj in se zagleda v kamero s preplašenim obrazom. V vsej finalni sekvenci se na Antoinov obraz niti za hip ne prikrade nasmeh. Zatem bližnji plan taistega fantiškega obraza in zaskočena slika. Čez čas čez sliko beseda Konec.

Zame je ta, ena najlepših zaključnih sekvenc v zgodovini filma postala začetek neke filmske avanture z imenom François Truffaut.

Film *400 udarcev* (v francoščini gre za skorajda neprevedljivo besedno igro "početi vragolije v štiri") je avtobiografski prvenec ne toliko zaradi dejstev (Truffaut je sicer bil »problematičen najstnik«) kolikor iz psihološke zaslombe zgodbe, ki govorji o težavnem odraslanju in otroštvu, ki ga okolina in odrasli nikakor nočejo

razumeti. Film sem videl kot najstnik v šestdesetih v nekem goriškem filmskem klubu. Verjetno takrat nisem zmogel razumeti vse vznemirljivosti, ki jo je prinašala gola Truffautova pripoved, pa vendar se spominjam, da sem bil hipoma prevzet z nekimi čustvi, ki so bila močnejša od razuma. V srcu je tlela neka tiha vez sočutja z Antoinovimi nesrečami, z njegovimi flagrantno nezainteresiranimi starši, s hudobnimi učitelji, ki niso nikoli znali pritegniti in fascinirati mladostnikov, jim odpreti uma in očarati srca. Vse to se me je prek filma dotaknilo in se naselilo v meni kot nekaj močno občutljivega in nepozabnega za vse čase (*Slovenska kinoteka, 2013*).

Sreda, 13.3. ob 20.00 uri

Psiho (Psycho)

Alfred Hitchcock // ZDA, 1960 // 35 mm, 109 min

Sreda, 20.3. ob 20.00 uri

Ptiči (Birds)

Alfred Hitchcock // ZDA, 1963 // 35 mm, 118 min

Sreda, 27.3. ob 20.00 uri

Povečava (Blow Up)

Michelangelo Antonioni // Velika Britanija, ZDA, 1966 // 35 mm, 111 min

Sreda, 10.4. ob 20.00 uri

Cirkus

Charlie Chaplin // ZDA, 1928 // 35 mm, 71 min

Sreda, 17.4. ob 20.00 uri

Luči velemesta (City Lights)

Charlie Chaplin // ZDA, 1931 // 35 mm, 87 min

Sreda, 24.4. ob 20.00 uri

Moderni časi (Modern Times)

Charlie Chaplin // ZDA, 1936 // 35 mm, 87 min

UDARNIK AMBASADA KINOOTEKA

PREDSTAVLJATA

CHARLIE CHAPLIN

CIRKUS
10. APRIL | 20.00

LUČI VELEMESTA
17. APRIL | 20.00

MODERNI ČASI
24. APRIL | 20.00

Oblikovanje: Grega Tanacek

11.9. ob 20.00 in 20.30 uri // 25.9. ob 18.00, 19.00 in 20.00 uri

POTOVANJE NA LUNO (Le Voyage Dans la Lune)

**Georges Méliès // Francija, 1902 // 35 mm, barvni (restavrirana barvna kopija),
14 min**

Leta 1888 je Robert-Houdin zaključil s svojim iluzionistično-magičnim gledališčem in se odločil, da bo vse rekvizite dal na dražbo. Tam se je znašel tudi mladi Georges Méliès in z vsemi svojimi prihranki kupil celotno infrastrukturo. Obseden s čaranjem in z načrti je mladi mož na majhnem odru ustvaril velike trike, prizore, ki povezujejo pravljičnost, fantastičnost, iluzije in burke. V zgodnjih Mélièsovih filmih se pojavljajo stroji, naprave in dekoracije, ki jih je sam ustvaril in poslikal. Od leta 1896 avtor svoje »gibljive slike« projicira s kinetografom. Med leti 1896 in 1913 je v svoji, v atelje prirejeni stekleni lopi za svoje filmsko podjetje Star Film Méliès posnel več kot petsto filmov. Mélièsov filmski svet določa samosvoja estetika in izbor tem, zlasti pa tehnika, temelječa na triku, ki ga je zares mojstrsko uporabljal. Poleg trika zamenjave z ustavljivo teka kamere Méliès uporablja preliv, postopek, znan iz fotografij duhov. Ob specifično filmskih trikih pa je Méliès še vedno uporabljal tudi trike iz repertoarja gledališča: pogrezna vrata, lutke, pirotehnika, pretirani dekor, žice, vitli in tiri. Leta 1902 je Méliès, z vsemi do tedaj pridobljenimi izkušnjami, ustvaril prvi znanstvenofantastični film Potovanje na Luno. Okvir za tisti čas izredno dolge zgodbe v tridesetih prizorih o pripravah, letu in pristanku rakete (s šestimi znanstveniki, člani kluba astronomov na krovu) na Luno, postanku in čudovitih doživetij na njej ter povratku s pristankom v morju je prosta adaptacija klasikov znanstvenofantastičnega literarnega žanra, Julesa Verna in Herberta G. Wellsa

Karpo Godina – Badjurov nagrajenec za življenjsko delo leta 2013

9.10. ob 20.00 uri

SPLAV MEDUZE

Karpo Godina // Jugoslavija, 1980 // 101 min, 35 mm

Kultni film se spopade z atmosfero iz dva setih let prejšnjega stoletja in je od začetka do konca obogaten z literarnimi in vizualnimi elementi dadaizma in nadrealizma. Zgodba sama po sebi ni toliko pomembna, toda podobno kot pri ubežnikih na Gerricaultovem splavu Meduza, ki je klasični primer francoskega slikarstva iz obdobja romantike, je glavni poudarek na možnosti napredka znotraj družbenega kaosa.

23.10. ob 18.00 uri

RDEČI BOOGIE ALI KAJ TI JE DEKLICA

Karpo Godina // Jugoslavija, 1982 // 84 min, 35 min

V povojnih letih velja jazz za ameriški imperialistični domislek, uradno sicer ni prepovedan, je pa nezaželen. A mladi pogosto ubirajo svojo pot. Tako je tudi s skupino radijskih glasbenikov, ki jo radijska direkcija pošlje na delovišča delovnih brigad, v kmetijske zadruge in na gradbišča. V teku je pomembna socialistična petletka, k njenemu uspehu naj bi prispevali nastopi kulturno-umetniških skupin, za mlade glasbenike pa naj bi bila gostovanja po terenu svojevrsten način prevzgoje.

Glasbeniki se odpravijo na turnejo na razmajanem avtobusu, vodja skupine je nepoboljšljivi lomilec ženskih src Maks, od uspeha turneje pa je ovisna njegova življenska in politična prihodnost. Maks je jazzovski navdušenec in turneja naj bi ga ozdravila te ljubezni. Nekakšen polit komisar skupine Jan naj bi skrbel za ideološko neoporečnost nastopov. Med njim in skupino prihaja do nesporazumov in sporov, uspeh celotne turneje pa postane vprašljiv, ko eden izmed njih, Peter, izkoristi bližino meje za prebeg v Italijo.

30.10. ob 20.30 uri

UMETNI RAJ

Karlo Godina // Jugoslavija, 1990 // 102 min, 35 mm

Dva filmarja Los Angeles leta 1935: Fritza Langa v hotelskem apartmaju zaradi intervjuja obišče mladi ljubitelj filma Willy. Lang začne pripovedovati, kako je med prvo svetovno vojno preživel nekaj časa v Sloveniji, v hiši advokata Karola Gatnika. Langovi spomini se prestavijo v tisti čas. Lang se spoprijatelji z družino in se zaplete v celo vrsto prijetnih in neprijetnih trenutkov. Zapelje Gatnikovo tajnico, pomaga Gatniku reševati njegovo občutljivo, k samomoru nagnjeno ženo Katarino ... za Langa je izredno pomembno odkritje, da Gatnik premore kamero in da je strasten amaterski filmar. Skupaj posnameta film, ki se za njuno zvezdo, tajnico Elso, tragično konča. Lang očara tudi Gatnikovo hčer Julijo, ki pa se mora kmalu vrniti na fronto. V letih, ki sledijo, se Gatnik pogreza v obup in apatijo ...

30.10. ob 19.30 uri, 2.11. ob 21.00 uri, 6.11. ob 20.00 uri

KARPOPOTNIK

Matjaž Ivarišin // Slovenija, 2013 // 49 min, DVD

Leta 1971 je 28-letni Karpo Godina s kamero potoval po Vojvodini in posnel nenanaden "film ceste" z naslovom Imam jednu kuću, ki je danes ohranjen samo fragmentarno. Štirideset let kasneje se po istih poteh poda neka druga kamera, ki sestavlja in si predstavlja potovanje mladega K. G. Prejemnik nagrade Vesna za najboljši scenarij 2013 – razлага žirije: »Za sintezo besede in filmskega znaka v domišljeno pripovedovani zgodbji o potovanju v preteklost in srečni vrnitvi v prihodnost«.

Silvanovih 10

Silvan Furlan

(Postojna, 4. septembra 1953–Ljubljana, 22. aprila 2005)

... je bil ena osrednjih filmskih osebnosti v Sloveniji in nekdanji Jugoslaviji. Že kot gimnazijec je začel uresničevati svojo ljubezen do filma in jo s svojim delovanjem zbujati tudi pri drugih ljudeh – najprej prav na Goriškem. Zaznamoval je vsa področja filmske umetnosti in kulture: bil je filmski pedagog, publicist, programski vodja, filmski kritik, teoretičar, zgodovinar, urednik, avtor knjig, scenarist, režiser, snovalec kulturne politike in prvi direktor Slovenske kinoteke od leta 1994 vse do smrti 2005. Poleg ustanovitve in vodenja Slovenske kinoteke, ki je bila tedaj središče slovenskega filmskega življenja, je v dobrih treh desetletjih svojega delovanja odločilno prispeval pri nastanku in razvoju vseh osrednjih slovenskih filmskih institucij, od revije Ekran in Ljubljanskega mednarodnega filmskega festivala, do današnjega Slovenskega filmskega centra, Viba filma, v manjši meri tudi Slovenskega filmskega arhiva, nazadnje pa Kinodvora, Slovenske art kino mreže in Muzeja slovenskih filmskih igralcev v Divači.

»Silvanovih10«: Ejzenštejnova *Oklepnica Potemkin* (1925), Zora Friedricha W. Murnaua (1927), Vigojeva *Atalanta ali trabakula, ki plove mimo* (1934), Renoirova "biblija" *Pravilo igre* (1939), Wellesov večni *Državljan Kane* (1941), novovalovska izvidnica *Žepar* Roberta Bressona (1959), Ozujevo *Potovanje v Tokio* (1953) ter tri mojstrovine modernistične klasike in Fellinijev *Osem in pol* (1963), Tarkovskega *Andrej Rubljov* (1966) in Coppolova *Apokalipsa danes* (1979).

Sreda, 13.11. ob 20.00 uri

OKLEPNICA POTESKIN

(BRONENOSETS POTYOMKIN)

Sergei Eisenstein // 1925, Sovjetska zveza // 35 mm, 73 min

Filmski spomenik uporu mornarjev na oklepniči Potemkin ob 20. obletnici revolucije leta 1905. Mornarji se uprejo, ker so nezadovoljni s slabo oskrbo. Junaka filma sta brezimna množica in revolucionarna montaža, ki dosledno sledi principu kolizije: vsak izmed petih aktov (po shemi antične tragedije) se na sredini prelomi in prevladujoče razpoloženje sprevrže v svoje nasprotje.

Sreda, 20.11. ob 20.00 uri

ZORA (SUNRISE)

Friedrich W. Murnau // ZDA, 1927

Na prvi pogled je film nekakšna melodrama z elementi psihološkega trilerja, saj kmečki mož zaradi ženske iz mesta naklepa umor svoje žene, vendar se mu potem odpove, da bi ženo v mestu spet odkril kot edino veliko ljubezen. Ob vrnitvi na deželo jo skoraj izgubi v viharju, toda vse se srečno konča. Ta »banalna« zgodbba sloni na psihološko izredno domišljenem izganjanju morilsko-demoničnih sil in pomiritvi erotično-seksualnih tenzij, pa tudi na prefinjeni ekspresionistični atmosferi, svetlobi, ki je hkrati tudi senca, fluidnem ritmu, ki je poln notranjih sinkop, na pejsažih, ki se predelujejo v metafizično slikarstvo. Vse to je tudi pervertiralo razmerja med tradicionalnimi dvojicami, na katerih praviloma gradijo tovrstni filmi. Tako je tudi mesto kot kraj perverzneg zapeljevanja postal prostor ludističnega in pravljičnega dogajanja, kjer kmečka zakonca znova odkrijeta svojo ljubezensko predanost. Nenazadnje predstavlja Zora veliko prevlado vizualnosti nad pripovednostjo, ali še bolje – naracija služi sublimnim podobam in ne nasprotno.

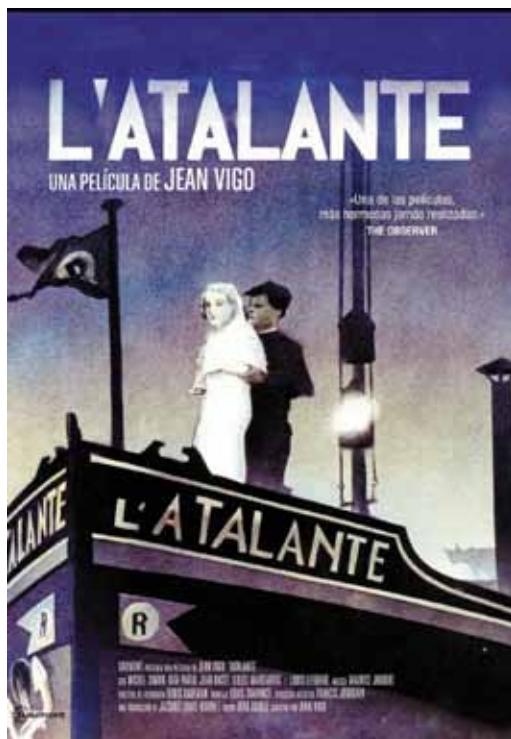
Sreda, 11.12. ob 19.00 uri

ATALANTA ALI TRABAKULA, KI PLOVE MIMO

(L'Atalante)

Jean Vigo // Francija, 1934 // 35 mm, 89 min

Igrajo: Dita Parlo, Jean Dasté, Michel Simon in drugi

Mornar Jean se poroči z Juliette, mladim podeželskim dekletom. Tako po poroki se vkrcata na trabakulo, ki počasi pluje po Seni in kanalih francoskega severa. Toda mrlja žena se nikakor ne more sprijazniti z enoličnostjo tega vagabundskega življenja ter vseskozi sanja magično mesto Pariz. Nekega dne jo zapeljejo luči tega velikega mesta in Juliette zapusti trabakulo ter Jeana. Zadnja mojstrovina prezgodaj umrlega Jeana Vigoja.

Sreda, 11.12. ob 21.00 uri

PRAVILO IGRE (La règle du jeu)

Jean Renoir // Francija, 1939 // 35 mm, 110 min

Igrajo: Nora Gregor, Paulette Dubost, Mila Parely, Odette Talazac, Claire Gérard, Jean Renoir in drugi

Napeta, tragikomična, zato nič manj poetična in svoj čas hudo kontroverzna kritika dekadentne evropske buržoazije na pragu druge svetovne vojne in lastnega razkroja. Tudi eden najbolj vplivnih filmov vseh časov, predvsem po zaslugu sijajne Renoirjeve režije, ki je na novo definirala pomen sočasnih dogajanj v istem kadru, razporočenih po globini polja. Glavno žensko vlogo je odigrala Nora Gregor, gledališka in filmska igralka, rojena v Gorici leta 1901.

Zgodba: Junaški vojni pilot je zaljubljen v ženo premožnega aristokrata. Ta v

svojem podeželskem dvorcu priredi lovsko zabavo, ki se je poleg njega in žene udeležijo še njegova ljubica, zaljubljeni pilot in pilotov priatelj.

Sreda, 18.12. ob 20.00 uri

DRŽAVLJAN KANE (Citizen Kane)

Orson Welles, 1941, 119 min

scenarij: Orson Welles, Herman J. Mankiewicz

Igrači: Orson Welles, Joseph Cotten, Dorothy Comingore, Everett Sloane

Tokratni kinotečni večer posvečamu kultnemu filmu Dravljan Kane (Citizen Kane) iz leta 1941, enemu najbolj občudovanih filmov vseh časov. To je filmski prvenec slovitega ameriškega ustvarjalca Orsona Wellesa, ki je za ta film pri rosnih 24 letih s filmsko družbo RKO podpisal "filmsko pogodbo stoletja". Pustili so mu namreč proste roke pri ustvarjanju: imel je skoraj popoln nadzor nad produkcijo, vključno s pravico do izbiре igralcev in končne montaže. Film je režiral, v njem igral glavno vlogo in napisal scenarij. In s tem med večino režiserjev v Hollywoodu, ki so lahko o takšni pogodbi le sanjali, postal osovražena oseba. Dravljan Kane je dvignil veliko prahu in obveljal za kontroverzni film, ker je bolj ali manj odkrit portret časopisnega mogotca Williama Randolpha Hearsta in njegovega dolgoletnega izvenzakonskega razmerja z igralko Marion Davies (čeprav deloma črpa tudi iz življenja drugih medijskih magnatov in samega Wellesa). Hearst je skušal na vse načine film uničiti, a so ga kljub vsemu predvajali občinstvu, ki je vedelo za njegovo ozadje. Wellesa so propagirali kot filmskega genija, še preden se je začel s filmom sploh ukvarjati, kar ne preseneča, saj so ga že pri treh letih razglasili za "wonder boy" (čudežnega dečka), ki je to svojo "genialno" vlogo igral do konca življenja. Še pred prihodom v Hollywood je zaslovel kot igralec in režiser inovativnih in izzivalnih gledaliških in radijskih iger. Leta 1938 je, na primer, v Ameriki povzročil paniko z razvrito radijsko priredbo H. G. Wellsa Vojne svetov, ki jo je zakamuffiral v poročanje o tem, da so Marsovci napadli Ameriko in s tem prestrašil na tisoče in tisoče poslušalcev. Welles je po Državljanu Kaneu posnel mojstrovino Veličastni Ambersonovi, sago o propadu premožne družine, in še kar nekaj filmov, ki pa jih zaradi različnih razlogov, predvsem finančnih, ni uspel dokončati. Zato je nekoč izjavil: »Ko bom umrl, bodo začeli pobirati moje kreativne kosti. Filmi, ki jih nisem končal bodo nenadoma dobili finance. Druge moje filme bodo restavrirali ... o meni bodo pisali knjige in snemali dokumentarce. Vse to je neizogibno.« In res je bilo tako.

Dravljan Kane ima stilno razkošen in vizualno nekonvencionalen slog. Za nekatere prizore je Welles uporabil počasne in dolge posnetke, drugi, predvsem novinarske novice, pa imajo hitro montažo in nenasne spremembe v jakosti zvoka. S svojim

odličnim direktorjem kamere Greggom Tolandom je s širokokotnimi objektivi ustvaril globinsko ostrino, da bi poudaril prostornost posameznih prizorišč. Globino polja je uporabljal zelo dramatično: znotraj fiksnega kadra se je neprekinjeno premikal od lika, ki je stal v ozadju, do lika, ki je stal v ospredju. Globino filmske slike pa je ustvarjal na precej odrski način, predvsem z osvetljevanjem likov, ki so se prikazovali in izginjali. Welles je vztrajal pri kazanju stropov, in sicer iz žabje perspektive, z ekstremno spodnjimi rakurzi, kar je bila takrat redkost. Običajno so v tla zvrtili luknjo, da je bila kamera čim nižje. Priovedna struktura filma in stil sta precej kompleksni. Film se začne s smrťjo Charlesa Fosterja Kanea (Orson Welles) in preide k filmskim novicam, ki govorijo o njegovem življenju. V uredništvu filmskih novic naročijo novinarju J. Thompsonu (William Alland) naj odkrije pomen Kaneove skrivnostne poslednje besede "rožni popek" (rosebud v ang.). Novinar obišče Kaneove najožje sodelavce in njegovo ženo, ki v nizu utrinkov (flashbackov) razkrijejo zelo protislovno osebnost ...

Sreda, 25.12. ob 20.00 uri

ŽEPAR (Pickpocket)

Robert Bresson, Francija, 1959, 35 mm, 77 min

Mali kriminalec, žepar Michel, je izpuščen iz zapora. Tako se mu ponudi priložnost, da ponovno razmisli o svojem življenju, ki ga vsi okrog njega smatrajo za zavoženo. Nedolgo zatem mu umre mati. Navzlic prigovarjanju priateljev se znova spusti v svet malega kriminala, saj mu postane jasno, da je to edino, v čemer je dober, in edini način, da se lahko izrazi.

Prvi film Roberta Bressona, za katerega sam napiše tudi scenarij; veličastna, brezhibna mojestvina režiserja z nedvomno najbolj unikatnim in neposnemljivim avtorskim pečatom.

Četrtek, 9.1. 2014 ob 20.00 uri

POTOVANJE V TOKIO

Yasujiro Ozu / Japonska, 1953 / 35 mm, 136 min

Scenarij: Kogo Noda, Yasujiro Ozu

Igrajo: Chishū Ryû, Chieko Higashiyama, Setsuko Hara, Haruko Sugimura, Sô Yamamura, Kuniko Miyake, Kyôko Kagawa, Eijirô Tôno, Nobuo Nakamura, Shirô Osaka, Hisao Toake, Teruko Nagaoka, Mutsuko Sakura, Toyo Takahashi, Tôru Abe.

Shukichi in Tomi, starejša zakonca iz mesteca Onomichi, pripotujeta v Tokio na

obisk k svojima otrokom, sinu Koichiju, ki ima v predmestju majhno kliniko, ter hčeri Shige, ki vodi lepotilni salon. Koichi je prezaposlen, da bi gostoma naklonil minuto, zato se premakneta k hčeri, ki pa ne skriva, da sta ji starša bolj kot kaj drugega v nadlego. Odpravita se v toplice, a se zaradi hrupa v prenočišču vrneta že naslednji dan. Tomi nato obišče Noriko, vdovo njenega najmlajšega, preminulega sina. Noriko, ki ni v neposrednem sorodu z družino Hirayama, oba sprejme z naklonjenostjo in toplino. Japonsko klasiko večina kritikov in režiserjev uvršča med največje mojstrovine doslej.

Četrtek, 16.1. 2014 ob 20.00 uri

OSEM IN POL

Federico Fellini / Francija, Italija, 1963 / 35 mm, 138 minut

Scenarij: Federico Fellini, Ennio Flaiano

Igrajo: Marcello Mastroianni, Claudia Cardinale, Anouk Aimée, Sandra Milo, Rossella Falk, Barbara Steele, Madeleine Lebeau, Caterina Boratto, Eddra Gale, Guido Alberti, Mario Conocchia, Bruno Agostini, Cesarino Miceli Picardi, Jean Rougeul, Mario Pisu.

Guido je obupan, brez idej in brez zanimanja, za nameček poči še v njegovi zakonski zvezi. Zateče se v svet sanjarjenja; spomini, fantazije in resničnost se zlijejo v eno. Delno avtobiografski film velikega italijanskega režiserja je nemudoma ob premieri v Cannesu obveljal za mojstrovino, ki slabih petdeset let po nastanku ni izgubila niti trohice svojega hipnotičnega šarma in vplivnosti.

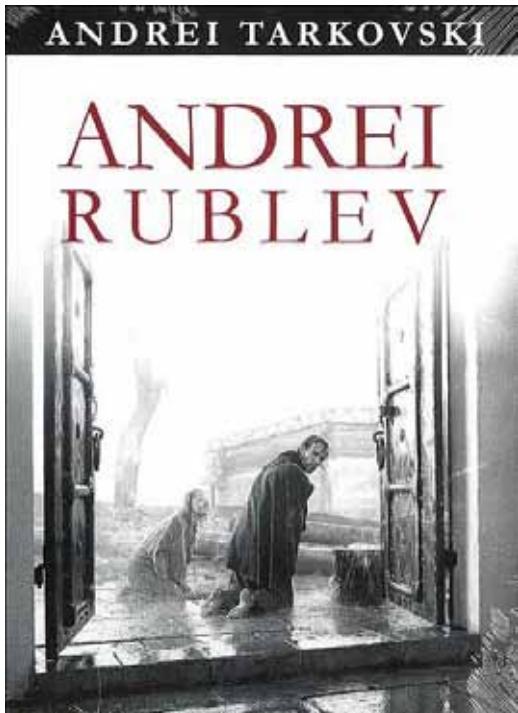
Četrtek, 23.1. ob 20.00 uri

ANDREJ RUBLJOV

Andrey Tarkovsky / SZ, 1966 / 35 mm, 185 min

Scenarij: Andrey Konchalovskiy, Andrei Tarkovsky

Igrajo: Anatoli Solonitsyn, Ivan Lapikov, Nikolai Grinko, Nikolai Sergeyev, Irma Raush, Nikolay Burlaev, Yuriy Nazarov, Yuri Nikulin, Rolan Bykov, Nikolai Grabbe, Mikhail Kononov, Stepan Krylov, Irina Miroshnichenko, Bolot Bejshenaliyev, K. Aleksandrov.

Film prikazuje življenje velikega slikarja ikon, njegovo iskanje umetniške resnice ter nemirno 15. stoletje v Rusiji, ki so ga zaznamovali nenehni boji Rusov s Tatari ter boji med ruskimi knezi samimi. Film je razdeljen na štiri dele: prolog, ki je alegorična zgodba o vzponu v nebo in ponovnem padcu, prvi del, kjer sledimo Andrejevemu odhodu iz samostana ter napotitvi v Moskvo, kjer naj bi poslikal cerkev Oznanjenja, drugi del, ko se Andrej ob strahotah Tatarskih vpadov pogrezne v molk, ob "čudežu" zvonjenja zvonov pa ponovno spregovori, in epilog, ki je edini posnet v barvah in prikazuje Andrejeve ikone, freske in konje, ki se svobodno podijo po dežju.

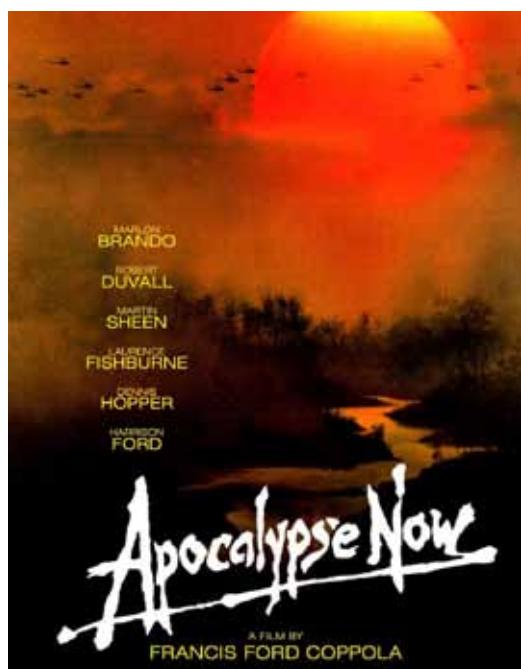
Četrtek, 30.1.2014 ob 20.00 uri

APOKALIPSA DANES (Apocalypse now - Redux)

Francis Ford Coppola / ZDA, 1979/2001 / 35 mm, 202 min

Scenarij: John Milius in Francis Ford Coppola

Igrajo: Marlon Brando, Martin Sheen, Robert Duvall, Harrison Ford, Dennis Hopper, Laurence Fishburne ...

Stotnik Willard mora v času Vietnamske vojne v Kambodži poiskati in ubiti skrivnostnega polkovnika Kurtza. Do tja ga bodo po reki pripeljali mladi in neizkušeni fantje. Džungla jih kmalu prevzame in večina mož podleže mamilom in smrti. Willard pa se znajde med dvema ognjem, saj mu postaja skrivnostni polkovnik vedno bolj všeč. Film demaskira mit, da Američani s svojimi vojaškimi intervencijami razširjajo »svobodo in demokracijo«, toda obenem pokaže, zakaj vietnamska vojna ni bila le »blodnja«, zakaj so se Američani v Vietnamu borili »za največji nič v zgodovini«, zakaj ameriške vojne same Amerike nikoli ne streznijo in zakaj se ameriške vojne nikoli ne končajo. In zdaj, ko kar mrgoli paralel med vietnamsko in iraško vojno, je Apokalipsa res videti kot večni spomin na čas, v katerem živimo.

2014

Teden Woodyja Allena

Woody Allen

(1935)

... ameriški režiser, dramatik, pisatelj in klarinetist. Je sedemkratni nominiranec za oskarja v kategoriji najboljša režija (dobjitnik za Annie Hall), šestnajstkratni nominiranec za oskarja v kategoriji najboljši izvirni scenarij (dobjitnik za Annie Hall, Hannah in njene sestre ter Polnoč v Parizu, nominiran tudi letos za Otožno Jasmine) in enkratni nominiranec za oskarja v kategoriji najboljši glavni igralec. Tриje njegovi filmi so bili nominirani za oskarja v kategoriji za najboljši celovečerec, dobil pa ga je za Annie Hall.

Ustvaril je mnogo nepozabnih ženskih likov, ki so jih upodobile najboljše igralke na svetu, kot so Diane Keaton, Geraldine Page, Mariel Hemingway, Charlotte Rampling, Mia Farrow, Barbara Hershey, Gena Rowlands, Dianne Wiest, Mira Sorvino, Judy Davis, Samantha Morton, Scarlett Johansson in Penelope Cruz. Ti zapleteni ženski liki bodisi v sproščenih komedijah bodisi v tragičnih dramah, ali v kakršnih koli vmesnih žanrih, nam za vedno ostanejo v spominu kot osrednja točka njegovih filmov. Nedvomno se bo skupini večplastnih in izstopajočih ženskih likov pridružila Jasmine, nesrečna junakinja Allenove nove drame Otožna Jasmine, ki jo je znova zaigrala ena izmed najbolj nadarjenih igralk, Cate Blanchett.

... filme redno, skoraj v protestantskem delovnem duhu, snema še danes. Vsako leto enega. Skoraj brez izjeme. Ko začne odpadati listje z dreves, si lahko prepričan, da se bo od nekje prikazal neki njegov novi film. Pogosto ima svetovno premiero v Evropi, na canskem ali pa beneškem festivalu. In ko greš preverit na splet, ali pripravlja kaj novega, si lahko prepričan, da je takrat že posnel novi film. Isti tempo že več kot štirideset let. Woody Allen bo kmalu star osemdeset let, a kot filmski režiser in scenarist kaže tako ustvarjalno potenco, kot bi jih štel pol manj. Tudi za njegove zgodbe se zdi, kot da se začnejo dogajati kar same od sebe. Woody Allen si zamisli junaka, pa naj bo to Cate Blanchett kot Jasmine ali pa recimo Owen Wilson kot Gil, nerealizirani pisatelj v Polnoči v Parizu, ki se vsako noč odpelje v časovno zanko desetletja nazaj v zlato dobo Pariza, in od tam se začnejo vrstiti njegovi inteligenčni, rahlo bizarni in predvidljivo nepredvidljivi romantično-dramatični zapleti

(Samo Rugelj, 2013).

PROGRAM

Ponedeljek, 3. marec

21.00 Premiera: **OTOŽNA JASMINE** (Blue Jasmine) // Woody Allen // ZDA, 2013 // 35 mm, 98 min

Torek, 4. marec

17.00 **RIMU Z LJUBEZNIJO** (To Rome with Love) // Woody Allen // ZDA, Italija, Španija, 2012 // 35 mm, 112 min

19.00 **OTOŽNA JASMINE** (Blue Jasmine) // Woody Allen // ZDA, 2013 // 35 mm, 98 min

Sreda, 5. marec

18.00 **LJUBEZEN V BARCELONI** (Vicky Cristina Barcelona) // Woody Allen // Španija, ZDA, 2008 // 35 mm, 96 min

20.00 **OTOŽNA JASMINE** (Blue Jasmine) // Woody Allen // ZDA, 2013 // 35 mm, 98 min

Četrtek, 6. marec

18.00 **OTOŽNA JASMINE** (Blue Jasmine) // Woody Allen // ZDA, 2013 // 35 mm, 98 min

20.00 **ZADNJI UDAREC** (Match Point) // Woody Allen // VB, ZDA, Luksemburg, 2005 // 35 mm, 124 min

Petek, 7. marec

18.00 **LJUBEZEN IN VSE OSTALO** (Anything Else) // Woody Allen // ZDA, 2003 // 35 mm, 108 min

20.00 **POLNOČ V PARIZU** (Midnight in Paris) // Woody Allen // Španija, ZDA, 2011 // 35 mm, 94 min

Sobota, 8. marec; Dan žena,

maraton Woodyja Allena (2+1, ob ogledu dveh filmov, vstop na enega prost)

14.00 **LJUBEZEN V BARCELONI** (Vicky Cristina Barcelona) // Woody Allen // Španija, ZDA, 2008 // 35 mm, 96 min

16.00 **RIMU Z LJUBEZNIJO** (To Rome with Love) // Woody Allen // ZDA, Italija, Španija, 2012 // 35 mm, 112 min

18.00 **ZADNJI UDAREC** (Match Point) // Woody Allen // VB, ZDA, Luksemburg, 2005 // 35 mm, 124 min

20.00 **POLNOČ V PARIZU** (Midnight in Paris) // Woody Allen // Španija, ZDA, 2011 // 35 mm, 94 min

FILMI

OTOŽNA JASMINE (Blue Jasmine)

Woody Allen // ZDA, 2013 // 35 mm, 98 min

Igrajo: Alden Ehrenreich, Peter Sarsgaard, Cate Blanchett, Alec Baldwin, Sally Hawkins in drugi.

Režiser življenjskih dram predstavlja na videz popolno življenje lepotice Jasmine, ki uživa v brezdelju in moževem bogastvu. Toda ko se nepričakovano znajde pred ločitvijo, Jasmine maščevalno razkrinka moževe finančne goljufije in ga spravi v zapor, sama pa brez prebite pare pristane v sestrinem majhnem stanovanju. Med iskanjem nove sreče se zapleta v vedno večje laži in prevare, kar počasi načne njeno presojo in duševno zdravje.

Elegantni Newyorčanki Jasmine (Cate Blanchett) se po končanem zakonu z bogatim poslovnežem Halom (Alec Baldwin) popolno življenje obrne na glavo. Preseliti se mora v skromno stanovanje sestre Ginger (Sally Hawkins) in začeti znova.

»Film Otožna Jasmine je – v primerjavi z drugimi Allenovimi filmi – že kar marksističen, saj nam pokaže psihodinamiko razredne družbe: revni zlahka prevzamejo navade višjega razreda, medtem ko bogati navad nižjega razreda zlepa ne morejo prevzeti. ZA« (Marcel Stefančič jr., Mladina, 2013).

RIMU Z LJUBEZNIJO (To Rome with Love)

Woody Allen // ZDA, Italija, Španija, 2012 // 35 mm, 112 min

Igrajo: Ellen Page, Woody Allen, Jesse Eisenberg, Alison Pill, Greta Gerwig, Penélope Cruz, Alec Baldwin, Judy Davis, Roberto Benigni, Ornella Muti in drugi.

Rimu z ljubeznijsko je kalejdoskopska komedija, ki se odvije v enem najbolj očarljivih in romantičnih evropskih mest. Ameriški arhitekt na rimskih ulicah podoživila svojo mladost. Povprečni Italijan se nekoga jutra zbudi obkrožen s paparaci. Mlad podeželski par se znajde v seriji zabavnih nesporazumov in romantičnih srečanj. Upokojeni operni režiser odkrije izjemen pevski talent v direktorju pogrebnega zavoda. Rimu z ljubeznijsko je režiserjev poklon starim italijanskim filmom.

Rimu z ljubeznijsko je parada znanih Allenovih obsedenosti z eksistencialno tesnobo, s spolnim poželenjem in z zvezdništvtom, obenem pa živopisem poklon zgodovini, lepoti in neustavljivi energiji mesta /.../ Ponuja trenutke iskrivega in burkaškega humorja ter

dosledno čudovito fotografijo. Zgodba je lahka kot sorbet, a starodavni Rim je tako sijajen kraj, da se boste čarom filma le stežka uprli in se raje prepustili njegovemu slikovitemu eskapizmu (Claudia Puig, USA Today, b.p.).

LJUBEZEN V BARCELONI (Vicky Cristina Barcelona)

Woody Allen // Španija, ZDA, 2008 // 35 mm, 96 min

Igrajo: Scarlett Johansson, Rebecca Hall, Javier Bardem, Penelope Cruz in drugi.

V kaotični romanci se mladi ameriški prijateljici Vicky in Cristina podata na poletne počitnice v Španijo. V Barceloni jima pot prekriža zapeljivi slikar Juan, ki se z lepoticama zaplete v ljubezenski trikotnik. Za popolno čustveno zmedo poskrbita Vickyjin zaročenec iz New Yorka in Juanova neuravnovešena bivša žena Maria, ki ljubezen razume kot zelo usodno in smrtonosno čustvo.

Če bi tako hoteli eno izmed bistvenih idejnih plati tega filma povzeti v enem stavku, bi kot nalašč prišlo Lacanovo reklo: "Il n'y a pas de rapport sexuel". To preprosto pomeni, da ne obstaja nikakršno harmonično razmerje med spoloma, nikjer v ljubezenskih vezeh ne moremo najti popolnega ujemanja, skladnosti, ki bi obnovila kakšno aristofanovsko prvobitno enost. Ljubezen je pasijon človeškega bitja, naša Ananke, usoda, ki je ne moremo spremeniti, kljub vsemu ji pač ne gre ubežati. Vse, kar lahko storimo je, da jo uvidimo in s tem olajšamo lastne tegobe (Aljaž Jelenko, 2009).

ZADNJI UDAREC (Match Point)

Woody Allen // VB, ZDA, Luksemburg, 2005 // 35 mm, 124 min

Igrajo: Jonathan Rhys Meyers, Emily Mortimer, Scarlett Johansson, Matthew Goode, Brian Cox in drugi.

Drama se razteza v razpoke med različnimi družbenimi sloji v Veliki Britaniji. Govori o družabnem vzponu mlađeniča in o tem, kakšne posledice ta vzpon pušča na njem – privede ga do tega, da – razpet med dve ženski – vidi izhod v skrajnem dejanju.

Zadnji udarec je prvi film伍迪·艾伦, ki ga ni posnel v rodnem New Yorku, temveč v Londonu – poleti leta 2004. Allen je okrog sebe zbral preverjeno skupino producentov, vodjo castinga in montažerko, ostanek ustvarjalne ekipe pa je našel med nadarjenimi britanskimi filmarji, za katere pravi: »Sodelovanje z britansko

filmsko ekipo je bilo krasna izkušnja. Imel sem odličen tim: srčne in izjemno učinkovite ljudi, ki so neverjetno dobri v tistem, kar počnejo. Vzdušje je bilo sproščeno in vsi so delali z entuziazmom». Scenograf Jim Clay je imel ključno vlogo pri približevanju avtentičnega londonskega vzdušja Woodyu Allenu, za katerega pravi, da je najbolj pronicljiv izmed vseh režiserjev, s katerimi je delal, saj v trenutku prepozna pravi kraj za snemanje.

Človek, ki je rekel: »Raje bi bil srečen kot dober,« je imel globok vpogled v življenje. Ljudje se bojijo soočiti z dejstvom, da je velik del življenja odvisen od sreče in zastrašuječe je pomisliti, nad koliko stvarmi posameznik nima nadzora. Pri tenisu obstaja trenutek, ko žogica obstane na vrhu mreže. V delčku sekunde lahko pade naprej ali se vrne nazaj. Z malo sreče bo padla naprej in boste zmagali. Ali pa ne bo in boste izgubili« (Jonathan Rhys Meyers, 2005).

POLNOČ V PARIZU (Midnight in Paris)

Woody Allen // Španija, ZDA, 2011 // 35 mm, 94 min

Igrajo: Owen Wilson, Rachel McAdams, Kurt Fuller, Mimi Kennedy, Michael Sheen, Nina Arianda, Carla Bruni in drugi.

Allen sledi mladima ameriškima zaročencema, Gilu in Inez, na službeni poti v Parizu. Inez se osredotoča na turistično podobo mesta, pisatelj Gil pa med polnočnimi sprehodi išče navdih za svojo novo knjigo. Nenavadno odkritje ga popelje v osrčje zlate dobe večnega mesta romantike, kjer spozna številne literarne in druge umetniške ikone. Toda nova življenjska spoznanja vedno bolj bremenijo Gilov odnos z Inez.

Nostalgija je beseda, ki ima največ različnih vonjev /.../ Seveda vsi vemo, da je nostalgijski ujčkanje v preteklosti, da nas nostalgijski ne vodi nikamor naprej, a si tisti neozdravljivi nostalgični virus. Polnoč v Parizu. Še en sladkorček Woodyja Allena, ki mesto luči Pariz spremeni v časovni stroj ... Ta te odpelje na zabavo izgubljene generacije, v stanovanje Gertrude Stein, kjer se drenjata zakonca Zelda in Scott Fitzgerald, kjer se egocentrik Hemingway ukvarja s tvojim rokopisom, kjer ti igra Cole Porter in kjer – ali morda v Café de Flore na vogalu bulvarja Saint-Germain – Picasso, Dalí in Buñuel razpravljajo o nosorogu. Kakšni nesramno srčkani kliščaji, kakšne karikature, kakšna površnost in naivnost in vendar film, ki okuži tudi najbolj zagrize neantinostalgike, nostalgične pa strezni (Vesna Milek, Delo, 2011).

LJUBEZEN IN VSE OSTALO (Anything Else)

Woody Allen // ZDA, 2003 // 35 mm, 108 min

Igrajo: Woody Allen, Jason Biggs, Stockard Channing, Danny DeVito, Christina Ricci

Spoznavamo pisca komedij Jerryja, čigar nevrotična in manipulativna punca Amanda ne želi več spati z njim. Jerryjev paranoičen prijatelj David mu zato nanaiza kopico filozofskih in tudi komičnih nasvetov, ki bi ga lahko rešili še pred njegovim neučinkovitim managerjem. A Jerry ima vendarle velik problem. Le s težavo namreč razdre kakršnokoli neuspešno zvezo, pa naj bo ljubezenska ali poklicna.

Ljubezen in vse ostalo je kolekcija napol vodvilskih, napol fetišističnih debat o evropski umetnosti (Dostoevski), teorijah zarote (»Vse vojne so začeli Židje«), kozmični pisateljski blokadi (Boga ni), fatalni ženski (Ricci), seksualnih fantazijah (Woody v sendviču z igralkama), masturbiranju (boljše od seksa) in orgazmu, ki so že desetletja Woodyjev trademark - da ga ni čez orgazem, za katerega se je treba boriti in poniževati (= praskati po steni), vemo že vse od Woodyjevih filmov, v katerih so ženske svoje psihoanalitike spraševale, če so orgazmi, ki jih doživljajo, res pravi (Marcel Stefančič jr., Mladina, 2004).

Maj 2014

Četrtek, 15.5. ob 20.00 uri

Ambasada Kinoteka: ANGEL

Ernst Lubitsch // 1937, ZDA // 91 min, 35 mm

Četrtek, 22.5. ob 20.00 uri

Ambasada Kinoteka: PSIHO (Psycho)

Alfred Hitchcock // 1960 // 35 mm, 109 min

Sreda, 28.5. ob 18.00 uri

Ambasada Kinoteka v sodelovanju z MISC Infopeko:

SUROVA BALADA (Badlands)

Terrence Malick // ZDA, 1973 // 35 mm, 94 min

Filmu sledi predavanje in pogovor s filmskim kritikom Damijanom Vinterjem.

Junij 2014

Četrtek 5.6. ob 19.00 uri

SUŠA (Daratt)

Mahamat-Saleh Haroun // Čad, Francija, Belgija, Avstrija, 2006 // 35 mm, 96 min

Čad, leto 2006. Vlada je vsem vojnim zločincem podelila amnestijo. Šestnajstletnemu Atimu dedek izroči revolver, da bi ubil človeka, ki je umoril njegovega očeta. Atim zapusti vas, da bi našel moža, ki ga nikoli ni srečal. Kmalu ga najde: nekdanji vojni zločinec Nassara je zdaj poročen in ustaljen kot lastnik majhne pekarne. Atim se mu pridruži pod pretvezo, da išče službo. Kmalu zatem se pri njem zaposli kot pekarski vajenec, še vedno trdno odločen, da ga bo ubil.

Četrtek 19.6. ob 19.00 uri

ZIDANE (Zidane, un portrait du 21e siècle)

Douglas Gordon, Philippe Parreno // 2006, Francija // 35 mm, 91 min

Film, ki je nekje na pol poti med športnim dokumentarcem in umetniškim videom, prikazuje celotno nogometno tekmo, posneto izključno s perspektive nogometnega superzvezdnika Zinedina Zidana, ljubkovalno poimenovanega Zizou. Dobitnik Turnerjeve nagrade in cineast Douglas Gordon je v navezi s francoskim umetnikom Philippom Parrenom ustvaril delo, ki je veličastno v svoji preprostosti. Film neprekinjeno pokriva skoraj 90 minut tekme (dokler Zidane ne dobi rdečega kartona) med Real Madridom in Villarealom (23. aprila 2005), kjer Realovega kapetana Zidana spremljamo v mojstrski fotografiji skozi petnajst 35-milimetrskih in 2 HD kamер. Film je večplasten – na eni strani gre za vrhunsko posneto in zmontirano delo, ki pa ni zgolj najboljši nogometni film vseh časov, temveč pozorna študija človeka v njegovem delovnem okolju in hkrati oda osamljenosti atleta ter vzdržljivosti človeškega telesa. Obenem je film tudi zvočna študija – glasno kričanje publike za trenutek šokira, nato izgine; slišimo samo še Zidanove korake in njegovo dihanje, ali pa se izpoje v atmosferske zvoke glasbenikov Mogwai. Gordon in Parreno sta vrhunska umetnika, šele potem cineasta. Njun film je konceptualno delo, o čemer priča tudi dejstvo, da so ga odkupili svetovne galerije in muzeji.

Torek, 24.6. ob 19.00 uri

POVEČAVA (Blow up)

Michelangelo Antonioni // VB, Italija, ZDA, 1966 // 35 mm, 111 min // pogovor po filmu z Damijanom Vinterjem

Thomas (David Hemmings), londonski fotograf, nekega dne v parku slika ptiče, vendar njegovo pozornost kmalu pritegne mlad par. Ko ženska Jane (Vanessa Redgrave) odkrije fotografa, mu zaman poskuša odvzeti kamero. Thomas se vrne domov, kjer ga prestreže in od njega zahteva fotografije. Thomas jo odpravi z lažnim filmom. Ko razvije in poveča eno izmed slik, ki jih je posnel v parku, v grmu odkrije obris postave s pištolem. Še ena povečava razkrije madež, ki bi lahko bil truplo. Thomas se vrne v park, da razišče zadevo in tam res odkrije truplo, ko se vrne domov, pa najde stanovanje povsem izropano. Vse, kar mu ostane, je nerazpoznavna povečava ...

MISC INFOPEKA, Pekarna Magdalenske mreže, pripravlja v sodelovanju z Zavodom Udarnik filmske večere s predavanji, s skupnim imenom Udarniška Filmopeka, ki bodo potekali enkrat mesечно in so namenjeni predvsem mladim, prav tako pa tudi vsem ostalim ljubiteljem filma.

Julij 2014

Četrtek, 10.7. ob 20.00 uri

JOHNNY GUITAR

Nicholas Ray // 1954, ZDA // 35 mm, 110 min

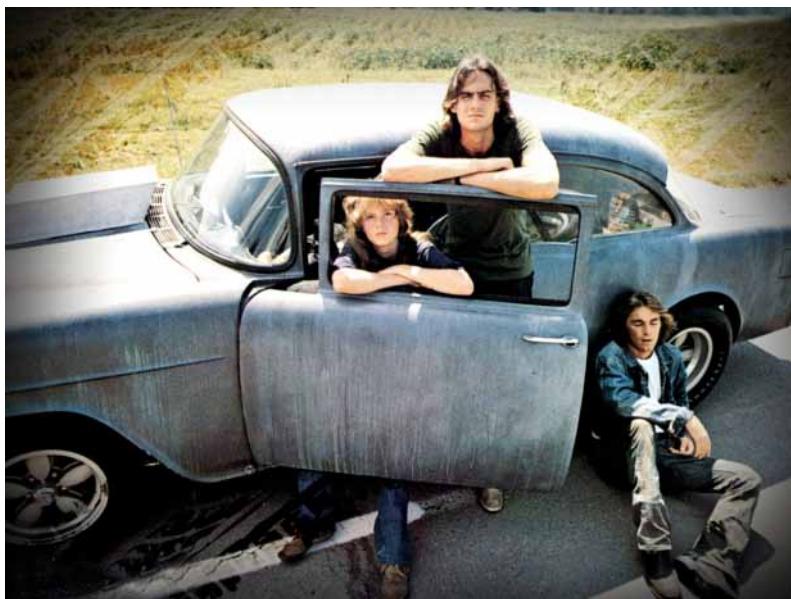

V zakotju Divjega zahoda žilava Vienna (Joan Crawford) postavi gostilno in načrtuje, da bo po prihodu železnice lahko okrog nje z gradila še civilizirano mesto. Vendar ji lokalni živelj, zabubljen v predsodke in sovraštvo do novih priseljencev, ostro nasprotuje. V gostilno nekoga dne prikoraka skrivenostni tujec po imenu Johnny Guitar (Sterling Hayden), bivši revolveraš in ljubimec pogumne podjetnice. Njegov prihod pospeši spiralo sovraštva, ki se žanru primerno izteče v vsesplošno nasilje. Znamenit in zagotovo najbolj ekstravaganten western vseh časov. V isti sapi tudi freudovske mokre sanje in feministična alegorija takrat aktualnega lova na čarownice.

Četrtek, 17.7. ob 20.00 uri

Peklenki asfalt (TWO-LANE BLACKTOP)

Monte Hellman / ZDA, 1971 // 102 min, 35 mm

Voznik in mehanik se v starem chevroletu, letnik '55, brezceiljno in skoraj brez besed vozita skozi podeželsko Ameriko. Zmagujeta na dirkah in se premikata naprej proti jugozahodu. Na bencinski črpalki v Flagstaffu v njun avto ob skladbi Hit the Road Jack zleze avtoštoparka. Ultimativni kult pod režijsko taktirko legende

ameriškega neodvisnega filma Monteja Hellmana s srhljivo nazornostjo ponazorji tisto slovito definicijo svobode, o kateri je na prelomu šestdesetih v sedemdeseta prepevala Janis Joplin.

Četrtek, 24.7. ob 20.00 uri

BOŽANSKI DNEVI (Days of heaven)

Terrence Malick // ZDA, 1978 // 35 mm, 94 min

Bill (Richard Gere), fizični delavec v jeklarni, se spre z delovodjo in ga ubije. Skupaj z dekletom Abby (Brooke Adams) se zatečeta na deželo, kjer postaneta zgolj še dva anonimna iskalca dela v času porajajoče se gospodarske krize. Da bi se lažje izmuznila roki zakona, se pretvarjata, da sta brat in sestra. K sebi ju vzame bogat, umirajoč kmet, ki se kmalu do ušes zaljubi v Abby, ona pa tudi ne ostane ravnodušna.

Nesmrtna filmska klasika je bila za izjemno fotografijo (Nestor Almendros) nagrajena z oskarjem, Terrence Malick z zlato palmo za najboljšega režiserja v Cannesu, sloviti Ennio Morricone pa z BAFTO za najboljšo filmsko glasbo.

Avgust 2014

Na programu: **20.8. ob 21.00 uri, Udarnik na prostem, Vetrinjski dvor**

POTOVANJE NA LUNO (Le Voyage Dans la Lune)

Georges Méliès // Francija, 1902 // 35 mm, barvni (restavrirana barvna kopija), 14 min

Leta 1888 je Robert-Houdin zaključil s svojim iluzionistično-magičnim gledališčem in se odločil, da bo vse rekvizite dal na dražbo. Tam se je znašel tudi mladi Georges Méliès in z vsemi svojimi prihranki kupil celotno infrastrukturo. Obseden s čaranjem in z načrti je mladi mož na majhnem odru ustvaril velike trike, prizore, ki povezujejo pravljičnost, fantastičnost, iluzije in burke. V zgodnjih Mélièsovih filmih se pojavljajo stroji, naprave in dekoracije, ki jih je sam ustvaril in poslikal. Od leta 1896 avtor svoje »gibljive slike« projicira s kinetografom. Med leti 1896 in 1913 je v svoji, v atelje prirejeni stekleni lopi za svoje filmsko podjetje Star Film Méliès posnel več kot petsto filmov. Mélièsov filmski svet določa samosvoja estetika in izbor tem, zlasti pa tehnika, temelječa na triku, ki ga je zares mojstrsko uporabljal. Poleg trika zamenjave z ustavitvijo teka kamere Méliès

uporablja preliv, postopek, znan iz fotografij duhov. Ob specifično filmskih trikih pa je Méliès še vedno uporabljal tudi trike iz repertoarja gledališča: pogrezna vrata, lutke, pirotehnika, pretirani dekor, žice, vitli in tiri. Leta 1902 je Méliès, z vsemi do tedaj pridobljenimi izkušnjami, ustvaril prvi znanstvenofantastični film *Potovanje na Luno*. Okvir za tisti čas izredno dolge zgodbe v tridesetih prizorih o pripravah, letu in pristanku rakete (s šestimi znanstveniki, člani kluba astronomov na krovu) na Luno, postanku in čudovitih doživetij na njej ter povratku s pristankom v morju je prosta adaptacija klasikov znanstvenofantastičnega literarnega žanra, Julesa Verna in Herberta G. Wellsa.

Robinu Williamsu v spomin

21. julij, 1951 - 11. avgust, 2014

PROGRAM

Petak, 5. 9.

20.00 DOBRO JUTRO, VIETNAM (Good morning, Vietnam) // Barry Levinson // ZDA, 1987 // 121 min, 35 mm

Sobota, 6. 9.

17.00 KAPITAN KLJUKA (Hook) // Steven Spielberg // ZDA, 1991 // 144 min, 35 mm

20.00 KRALJEVI RIBIČ (The Fisher King) // Terry Gilliam // ZDA, 1991 // 137 min, 35 mm

Nedelja, 7. 9.

17.00 KAPITAN KLJUKA (Hook) // Steven Spielberg // ZDA, 1991 // 144 min, 35 mm

20.00 DOBRI WILL HUNTING (Good Will Hunting) // Gus Van Sant // ZDA, 1997 // 126 min, 35 mm

DOBRO JUTRO, VIETNAM (Good morning, Vietnam)

Barry Levinson / ZDA, 1987 // 121 min, 35 mm

Scenarij: Mitch Markowitz

Igrajo: Robin Williams, Forest Whitaker, Tung Thanhtran, Chinatara Sukapatana, Bruno Kirby in drugi.

Film *Dobro jutro, Vietnam* je posnet po resnični zgodbi in je hitro postal veliki hit komika Robina Williamsa ter mu prinesel Zlati globus za najboljšo moško vlogo in nominacijo za oskarja ... Adrian Cronauer (Robin Williams) je komik, ki se celo življenje skriva za ščitom, ki ga je ustvaril okoli sebe, tako da je sebe vedno prikazal kot nepopoljšljivega veseljaka. Prestavijo ga v vojno cono v Vietnam z nalogo, da vodi radijsko oddajo za vojake in jim z odmerjeno dozo humorja dvigne padajočo moraljo. Med vojaki hitro pridobi ugled in priljubljenost, kar pa ni po godu nadrejenim, ki ne odobravajo njegovega vse- samo vojaškega-ne stila vodenja. Od vojakov pa do generalov, vsi obožujejo glasbo 60-ih in tega vrhunskega zabavljajča. Cronauer prosti čas preživilja tako, da spoznava lokalne prebivalce, najde pa tudi čas za flirtanje z domačinko. Različne emocije, ki se nabirajo v njem, ga prisilijo, da izstopi iz svoje lupine in se priključi realnosti ...

KAPITAN KLJUKA (Hook)

Steven Spielberg // ZDA, 1991 // 144 min, 35 mm

Scenarij: J.M. Barrie

Igrajo: Dustin Hoffman, Robin Williams, Julia Roberts, Bob Hoskins, Maggie Smith, Caroline Goodall in drugi.

Peter Banning (Robin Williams) je štiridesetletni odvetnik, ki je povsem pozabil na

svojo pravo identiteto. Obremenjen z obveznostmi je zapostavil družino in globoko v pozabo potisnil dejstvo, da je pravzaprav Peter Pan! Ko Banningovi v Londonu obiščejo Petrovo babico Maggie, odvetnikove otroke ugrabi zlobni kapitan Kljuka (Dustin Hoffman) iz dežele Nije, babica pa spomni Banninga na njegovo otroško dušo. Opogumljen s starkimi besedami se Peter Pan odpravi na misijo reševanja otrok, pridruži pa se mu tudi simpatična Zvončica (Julia Roberts) ...

KRALJEVI RIBIČ (The Fisher King)

Terry Gilliam // ZDA, 1991 // 137 min, 35 mm

Scenarij: Richard LaGravenese

Igrajo: Robin Williams, Jeff Bridges, Adam Bryant, Paul J. Lombardi, Mercedes Ruehl in drugi.

Nekdanji profesor srednjeveške zgodovine Parry se po družinski tragediji poda med brezdomce, da bi tako pozabil na svojo preteklost. Njegov svet je poln pravljičnih gradov in spopadov med srednjeveškimi vitezi. Medtem Jack Lucas, najbolj razvitet D.J. v mestu, zaradi neljubih dogodkov pusti svoje delo. Iz težav se poskuša izvleči s Parryjevo pomočjo. To je tudi začetek njunega neverjetnega prijateljstva. Parry potrebuje ljubezen, Jack upanje. Toda odreši ju lahko šele resnična ljubezen.

Robin Williams si je za vlogo prislužil zlati globus in nominacijo za oskarja, Mercedes Ruehl si je za stransko vlogo prislužila oskarja, zlati globus in nagrado Pasinetti v Benetkah, Terry Gilliam si je za film na beneškem filmskem festivalu prislužil malega zlatega leva in srebrnega leva, film pa je med drugim v Torontu nagrajen še z nagrado občinstva.

DOBRI WILL HUNTING (Good Will Hunting)

Gus Van Sant // ZDA, 1997 // 126 min, 35 mm

Scenarij: Matt Damon, Ben Affleck

Igrajo: Robin Williams, Matt Damon, Minnie Driver, Ben Affleck, Stellan Skarsgard

Will Hunting (Matt Damon) je problematični mladenič, ki ima izrazito visok inteligenčni kvocient. Kljub vsemu je na fakulteti zaposlen kot hišnik. Nekega dne profesor matematike (Stellan Skarsgard) postavi svojim študentom izjemno težko nalogu, ki ji nihče ni kos. Will jo anonimno reši, njegov talent pa hitro odkrije profesor, ki mu ponudi ultimat. V kolikor ne želi iti v zapor, mora postati njegov učenec, obiskati pa mora tudi šolskega psihologa (Robin Williams) ...

Robin Williams si je prislužil oskarja za stransko vlogo, Ben Affleck in Matt Damon oskarja in zlati globus za najboljši scenarij, sicer pa si je film prislužil še sedem nominacij za zlate kipce, tudi za film in režijo. Skupno si je film prislužil 22 nagrad in 45 nominacij ...

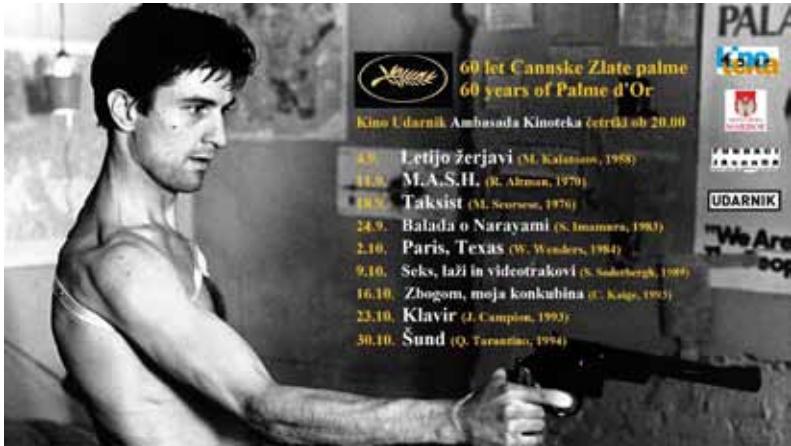
60 let Cannske Zlate palme

V letu 1954 je cansksa žirija predlagala nagrado Velika nagrada Mednarodnega filmskega festivala, z vsako leto novim dizajnom. Decembra je direktorski svet povabil številne draguljarje, da predložijo svoj predlog za palmo kot posvetilo canskemu grbu. Izbrana sta bila Lucienne Lazon in Sébastien. Prvo Zlato palmo (Palme d'Or) je leta 1955 prejel Delbert Mann za film *Marty*.

Leta 1964 so morali zaradi zapletov z avtorskimi pravicami za desetletje palmo znova zamenjati z Veliko nagrado (Grand Prix). Leta 1975 je bila ponovno uvedena in od takrat predstavlja simbol in najvišje priznanje enega najbolj odmevnih in prestižnih festivalov na svetu.

V sodelovanju s Slovensko kinoteko smo pripravili program vrhuncev in zanimivosti, povezanih z Zlato palmo. Program smo skušali glede na razpoložljive filme sestaviti čim bolj pestro in zajeti čim več obdobjij, filmskih izrazov, žanrov in držav nastajanja. Tako bomo prikazali tudi edinega sovjetskega in kitajskega dobitnika (*Letijo žerjavi* in *Zbogom, moja konkubina*), dvojnega japonskega dobitnika (Shohei Imamura) ter edino žensko režiserko, ki se je do zdaj okitila z zlato palmo in letos tudi predsedovala žirija (Jane Campion) ... Predstavili bomo tudi eno od dveh dvojnih zmag doslej v zgodovini (1993), sicer pa serijo kulturnih filmov, ki so se za večno vpisali v filmsko zgodovino in še danes burijo domisljijo gledalcev po vsem svetu.

Programski izbor in oblikovanje: Žiga Brdnik
(v sodelovanju s programsko ekipo Kina Udarnik).

Četrtek, 4.9. ob 20.00 uri

LETIJO ŽERJAVI (Letjat Zhuravli)

Mikhail Kalatozov, Sovjetska zveza, 1957, 93 min

Igrajo: Tatjana Samojlova, Aleksej Batalov, Vasili Merkurjev

Veronica in Boris uživata v zaljubljenosti, a idilo grobo prekine začetek druge svetovne vojne v Moskvi. Boris odide na fronto dan pred Veronikinim rojstnem dnem in se ne utegne niti posloviti. Edina sovjetska zlata palma v Cannesu za režijo in posebna nagrada Samojlovi.

Četrtek, 11.9. ob 20.00 uri

MASH

Robert Altman, ZDA, 1970, 116 min

Nore dogodivščine neresnih bolničarjev med ameriškimi vojaškimi akcijami v Koreji. Vse je dovoljeno, vse je mogoče. Humor kot edino orožje za ohranjanje zdrave pameti v vrtincu vojnih grozot. Kultna filmska odskočna deska za kultno istoimensko TV-serijo. V značilni altmanovski maniri si pred kamero v besede skače sanjska igralska zasedba, med njimi Donald Sutherland, Elliott Gould, Tom Skerritt in Robert Duvall.

Četrtek, 18.9. ob 20.00 uri

TAKSIST (Taxi Driver)

Martin Scorsese, ZDA, 1976, 113 min

Osamljeni vietnamski veteran (Robert De Niro) se zaposli kot takstist. Po nekaj spodletelih poskusih socializacije mu vseprisotno nasilje izrojenega sveta eksplodira v glavi. Brutalno realistična freska newyorških ulic in urbane psihične kondicije v ameriških sedemdesetih.

Sreda, 24.9. ob 20.00 uri

BALADA O NARAYAMI (Narayama Bushi-Ko)

Shōhei Imamura, Japonska, 1983, 130 min

V majhni japonski vasici tradicija veleva, da mora vsak, ki doseže starost sedemdesetih let, zapustiti svojce in se odpraviti umret na goro. Najstarejšega sina revne vaške družine tako doleti naloga, da na goro odpelje svojo mater, ta pa bi rada pred odhodom in simboličnim razbitjem svojih zob poskrbela za dobrabit gospodinjstva in za svoje sinove našla dobre žene. Surovost in nasilje prvega dela filma blaži lirična fotografija v drugem delu.

Filmu sledi **FILMOPEKA**, ki nastaja enkrat mesečno v sodelovanju z MISC Infopeko: predavanje in pogovor s filmskim kritikom Damijanom Vinterjem.

Četrtek, 2.10. ob 20.00 uri

PARIS, TEXAS

Wim Wenders, Nemčija, Francija, VB, ZDA, 1984, 147 min

Molčečega in povsem nesocialnega moža (Harry Dean Stanton) v vlogi svojega življenja, ki se je po ločitvi umaknil v popolno samoto, brat pripelje k svoji družini in njegovemu sinu. Počasi se zbližata in se skupaj odpravita iskati njegovo mater (Nastassjo Kinski). Wenders na vrhuncu svojih moči ...

Četrtek, 9.10. ob 20.00 uri

SEKS, LAŽI IN VIDEOTRAKOVI

(Sex, Lies, and Videotape)

Steven Soderbergh, ZDA, 1989, 100 min

Igrajo: James Spader, Andie MacDowell, Peter Gallagher, Laura San Giacomo in drugi.

Sebičnega in uspešnega advokata, ki v postelji zanemarja svojo ženo, zato pa pridno obdeluje njeno sestro, obišče melanholični prijatelj iz učnih let, ki ima nenavadni hobi. Ž videokameru snema intimne izpovedi svojih prijateljic, kar mu služi kot nadomestilo za seks. Med čudakom in advokatovo ženo se splete nenavadno razmerje.

Četrtek, 16.10. ob 20.00 uri

ZBOGOM, MOJA KONKUBINA (Ba wang bie ji)

Chen Kaige, Kitajska, Hong Kong, 1993, 171 min

Igrajo: Leslie Cheung, Fengyi Zhang, Li Gong

Douzi pride v igralsko šolo, kjer ga gojenci zaradi dekliških potez skoraj linčajo. Reši ga močnejši in svojeglavi Shitou, ki postane v Douzijevih očeh junak in predmet občudovanja. Prav zaradi dekliških potez Douzi v pekinški operi igra ženske like, medtem ko Shitou uteleša lik mačističnega militarista. In ti dve vlogi igrata v vseh predstavah, vse življenje ...

Četrtek, 23.10. ob 20.00 uri

KLAVIR (The Piano)

Jane Campion, Nova Zelandija, Avstralija, Francija, 1993, 121 min

Doslej edina zlata palma v okviru filmskega festivala v Cannesu, ki jo je režirala ženska. To je avstralska filmarka Jane Campion, ki je letos tudi predsedovala festivalski žiriji.

Nema škotska pianistka Ada McGrath (Holly Hunter) je s hčerko (Anna Paquin) prodana za ženo na deževno in blatno obalo Nove Zelandije. V obupnem iskanju smisla v novem življenju se Ada znajde v trikotniku med novim možem (Sam Neill) in ljubimcem (Harvey Keitel) in borbo za ohranitev svoje strasti do njenega klavirja, ki je bil prodan. Film si je ob zlati palmi prislužil še tri oskarje – za glavno in stransko žensko vlogo (Paquinova je druga najmlajša dobitnica oskarja) ter scenarij.

Četrtek, 30.10. ob 20.00 uri

ŠUND (Pulp Fiction)

Quentin Tarantino, ZDA, 1994, 154 min

Leta 1994 je zgodba o krvavih dogodivščinah klepetavih kriminalcev s svojo mešanico nasilja in humorja na festivalu v Cannesu povzročila pravo senzacijo ter mladega Tarantina v trenutku izstrelila med zvezde. **Šund**, poln nepozabnih likov, bistroumnih dialogov, retro glasbe in pop kulturnih referenc, je kmalu očaral ves svet in se v zgodovino zapisal kot eden najvplivnejših filmov devetdesetih let. Legendarni twist Johna Travolte in Ume Thurman, znameniti biblični monolog Samuela L. Jacksona, debata o evropskih restavracijah s hitro hrano ...

Četrtek, 6.11. ob 20.00 uri

Odpovedano! - PODZEMLJE

Emir Kusturica // Jugoslavija, Francija, Nemčija, Češka, Bolgarija, Madžarska, 1995 // 170 min, 35 mm

Igrajo: Miki Manojlović, Lazar Ristovski, Mirjana Joković

Marko in Crni "burno" proslavljata včlanitev v komunistično partijo na jutro nemškega bombardiranja Beograda. V mesto vkorakajo Nemci. Crni ugrabi gledališko igralko, v katero je zaljubljen, in ubije njenega ljubimca, nemškega oficirja. Policija skoči na noge, zato Marko prijatelja skrije v klet, kjer izdelujejo orožje za partizane, sam pa se zaplete z igralko. Leta minevajo, vojna je že davno

končana, ljudje v kleti pa še naprej živijo v vojnem stanju in delajo za Marka, ki jih iz koristoljubja pušča v nevednosti.

Četrtek, 13.11. ob 20.00 uri

Odpovedano! - SKRIVNOSTI IN LAŽI (Secrets and Lies)
Mike Leigh // Francija, Velika Britanija, 1996 // 142 min, 35 mm

Temnopolta posvojenka želi odkriti, kdo je njena resnična mati. Ugotovi, da je to Cynthia, neporočena belka srednjih let, ki živi v zanemarjeni hiši v predmestju. Nepričakovani telefonski klic Cynthiji odpre stare rane, a končno le privoli v srečanje. Izgubljena hči ji prinese svežino in nekaj sreče v njeno sivo življenje, zato jo želi predstaviti svojim najbližnjim.

NAPOVEDUJEMO – Odpovedano!

- 20. november: **Okus Češnje (Taste of Cherry)** // Abbas Kiarostami
- 27. november: **Plesalka v temi (Dancer in the Dark)** // Lars von Trier
- 4. december: **Apokalipsa danes (Apocalypse Now)** // Francis Ford Coppola
- 11. december: **Pianist** // Roman Polanski
- 18. december: **Fahrenheit 9/11** // Michael Moore
- 25. december: **4 meseci, 3 tedni, 2 dneva (4 months, 3 weeks and 2 days)** // Cristian Mungiu
- 26. december: **Zbogom, moja konkubina (Ba wang bie ji)** // Chen Kaige
- 27. december: **Ljubezen (Amour)** // Michael Haneke
- 28. december: **Adelino življenje (La vie d'Adèle)** // Abdellatif Kechiche

2017

Letni kino Minoriti: Dolina miru

Sobota, 19.8. ob 21.00 uri

Dolina miru

France Štiglic, Slovenija (Jugoslavija), 1956, DCP, 88 min, slovenščina/angleščina/nemščina

Zimzelena slovenska filmska klasika je zgodba o dveh vojnih sirotah, nemški deklici Lottie in slovenskem fantu Marku, ki zbežita iz bombardiranega mesta in iščeta »dolino, v kateri ni vojne«. Marko, ki je nekaj let starejši, misli, da je to verjetno kraj, kamor je hodil na počitnice k stricu. Otroka se pogumno napotita tja z Nemci za petami. Ob reki se jima pridruži temnopoliti ameriški pilot Jim, skupaj nadaljujejo pot ter končno najdejo kraj, ki ga deček pozna. Toda »dolino miru« napadejo Nemci, otroka pa morata obupano zbežati in nadaljevati svoje iskanje ... Film je bil leta 1957 predstavljen na desetem filmskem festivalu v Cannesu, kjer je bil France Štiglic kot prvi slovenski režiser nominiran za zlato palmo. Ameriški igralec John Kitzmiller je za vlogo narednika Jima kot prvi temnopoliti igralec prejel nagrado za najboljšega igralca.

Zahvala

Ekipama Slovenske Kinoteke in Kina Udarnik za pomoč, podporo in dostop do vsega gradiva.

Mihi Horvatu za idejo za knjigo in predvsem za idejo vzpostaviteve programa Ambasada Kinoteka.

Vsem avtorjem za dovoljenje za objavo tekstov, materialov in kultivacijo filmske kulture v mestu.

Damjanu in Frančku za vzorno ravnanje s 35mm filmskimi kopijami.

Ter vsem vam, obiskovalcem Dnevnih Slovenskih kinoteke v Mariboru in Ambasadu Kinoteke ter vseh prihodnjih kinotečnih programov v mestu, za zaupanje, radovednost in ljubezen do filma.

Uredil in uvodna beseda
Žiga Brdnik

Avtorji tekstov
Boštjan Miha Jambrek, Slovenska Kinoteka, Miha Horvat, Žiga Brdnik, Michal Bobrowski, Olga Bobrowska

Avtorji plakatov
Sandro Drinovac, Michal Bobrowski, Žiga Brdnik, sonda9, Grega Tanacek

Lektorirala
Tonja Kos

Prelom
Oky

Naslovница
Toni Soprano

Koncept zbirke
sonda21

Produkcija
MALA GARAŽNA KNJIŽNICA
USTANOVA FUNDACIJA SONDA
DRFK
GT22

Naklada
150

Tisk
„graffiti studio“

Maribor 2017

CIP – Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

xxx.xxx.x-xx

AMBASADA KINOTEKA : [2010 - 2015 . 2007 - 2017]
[avtor udarnik.eu; uredil in spremna beseda Žiga Brdnik]
Maribor : Mala garažna knjižnica, 2017

ISBN xxx-xxx-xxxxx-x-x

1.Gl. Stv. nasl.

XXXXXXXXXX